nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 50 lir

TRST, nedelja 28. julija 1963

Leto XIX. - Št. 178 (5553)

TITO, RANKOVIĆ IN KARDELJ V PORUŠENEM SKOPJU

Reševalci previdno odkopujejo izpod ruševin tisoče zasutih pod 1500 porušenimi stavbami

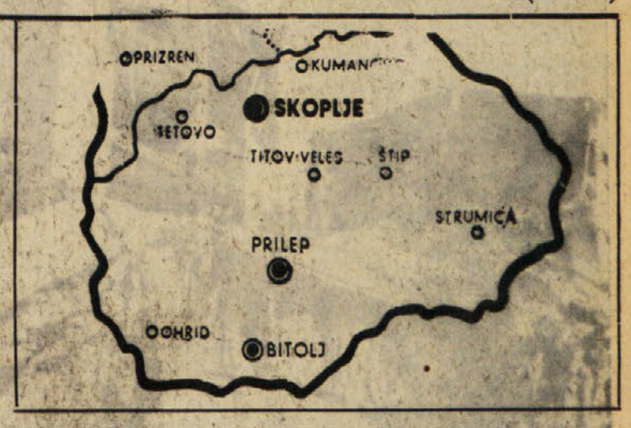

Obvestilo SKGZ

Včerajšnji poziv SKGZ za zbiranje pomoči od potresa prizadetim Makedoncem je naletel na širok odziv v vseh treh naših obmejnih pokrajinah. Prosvetna društva in druge ustanove so že organizirale veliko število zbirališč za denarna sredstva, zdravila, oblačila in drugo. Organizacije in stranke pozivajo svoje člane in pristaše naj oddajajo prispevke na teh zbirališčih.

Prvi prostovoljni dajalci krvi so že oddali kri v krvni banki.

Ker je hitra pomoč nujno potrebna, SKGZ poziva, naj se ustanovijo še druga zbirališča, da bo nabiralna akcija hitrejša in učinkovitejša.

Po obvestilih jugoslovanskega Rdečega križa, ki smo jih prejeli, pride v poštev vsaka materialna pomoč, predvsem pa: zdravila, krvna plazma, odeje, šotori in podobno.

Mnenja smo, da je trenutno najbolj učinkovito nabiranje denarnih sredstev, s katerimi bo mogoče nabaviti stvari, ki jih bo jugoslovanski Rdeči križ označil za najnujnejše in oddaja krvi v krvno banko v Ul. Pietà št. 4.

Osrednji zbirni center je na sedežu SKGZ v Ulici Geppa št. 9, tel. 31-119 in bo odprt danes, v nedeljo od 9. do 13. ure, naslednje dni pa od 7. do 21. ure, kamor naj lokalna zbirališča čim hitreje pošljejo zbrana sredstva.

Zbirališče na Primorskem dnevniku v Ul. Montecchi 6 bo od ponedeljka dalje odprto neprekinjeno noč in dan.

SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA

V mestu je proglašeno izredno stanje od 19. do 5. ure - Brez vode in elektrike, a telefonska zveza je le vojaška
Prvi vlak z ranjenci prispel v Beograd
Izjava sanitetnega generala Nikolića

Ranjenko rešujejo *(Telefoto za P. d.)*

BEOGRAD, 27. — V prvih jutranjih urah je začel znova delovati letalski most jugoslovanske vojske za prevažanje ranjencev iz Skoplja v beograjske bolnišnice in klinike. Prevažajo predvsem najhujše ranjence, predvsem pa otroke, ki se zdi, da so bili najbolj prizadeti pri tej hudi nesreči.

Davi so čutili v Skoplju nov rahel potresni sunek prav v trenutku, ko je marsal Tito, ki je prispel z letalom v Skoplje, stopil iz letala. Predsednik si je podrobno ogledal razvaline mesta in nadzoroval reševalno delo. Skrbno je poslušal poročila krajevnih predstavnikov. V njegovem spremstvu sta bila tudi podpredsednik republike Aleksander Ranković in predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj.

Po pogledu porušenega mesta je predsednik Tito dal novinarjem izjavo, v kateri je med drugim dejal, da je katastrofa, ki jo je Skopje doživelo, taka, kakršne v zgodovini jugoslovanskih narodov še ni bilo. «Toda materialno škodo bomo s skupnimi močmi vseh narodov Jugoslavije skušali nadomestiti, vendar pa ljudskih žrtev ne bo moč nikoli nadomestiti, in mi globoko sočustvujemo s prizadetim prebivalstvom.» Nato je Tito poudaril, da so storili vse potrebne korake in ukrepe, da se olajša trpljenje prizadetega prebivalstva. «Prepričan sem, da bo makedonsko ljudstvo to veliko nesrečo prebolelo, pri čemer naj se zaveda, da ima ob sebi vse narode socialistične Jugoslavije. Družinam, ki so zgubile svoje drage, izražam globoko sožalje v svojem imenu in v imenu nas, ki smo bili tukaj in v imenu vseh narodov Jugoslavije.»

Zjutraj je prispel iz Skoplja v Beograd tudi prvi vojaški vlak, ki so ga spremenili v bolnišnico. Bil je poln ranjencev. Vlak je na postaji pričakala ogromna množica, ki je hotela izraziti solidarnost s prizadetim prebivalstvom. Podobni prizori so se danes ponavljali v vseh makedonskih mestih in v Kosmetu ter v južni Srbiji, kjer so vse bolnišnice dali na razpolago *«Odboru za civilno obrambo»*, ki koordinira reševalno akcijo in akcijo za pomoč prizadetim.

V Skoplju so delali vso noč ob razsvetljavi močnih vojaških reflektorjev. Prve napore so osredotočili na tiste kraje, kjer so ugotovili ali domnevali, da je pod razvalinami še kdo pri življenju. Na žalost je bil rezultat tega iskanja v zelo malo primerih uspešen. Tako so vojaki rešili izpod ruševin hotela «Makedonija» francosko študentko, ki je bila stisnjena med dvema žimnicama. Bila je živa in skoraj nedotaknjena. Dobila je samo nekaj prask. Študentka je trinajsta oseba, ki so jo rešili od 186 (in ne 300 kot so poročali včeraj) gostov hotela, ki so bili povečini tuji turisti. Podnevi je reševalno delo zavzelo še hitrejši ritem.

Za sedaj ni moč ugotoviti števila žrtev, ki pa je verjetno zelo veliko. Načelnik zdravstvene službe JLA general Nikolić je izjavil, da je mnenja, da je «zgubilo življenje več kot tisoč ljudi». «Toda potrebno bo več tednov, preden si bo moč ustvariti jasno sliko.» Izjavil je dalje, da je bilo v Skoplju, ko je nastal potres, 300 tujih turistov. Dalje je izjavil, da ne potrebujejo tujih zdravnikov, ker jugoslovanski zdravniki, ki so prispeli v Skoplje, zadostujejo. Potrebna pa bo pomoč v zdravilih.

Vse otroke pod petnajstim letom so peljali v druge kraje skupno z ženskami, ki imajo majhne otroke in so ostale brez strehe.

Kakor poroča ANSA, zatrjujejo v reševalnem centru v Skoplju, da so do večera potegnili izpod ruševin približno tisoč trupel in se bojijo, da bo to število naraslo do dva tisoč. Ranjenih je več tisoč.

Član odbora za civilno obrambo Nito Mičajkov je popoldne na tiskovni konferenci izjavil, da so do tedaj potegnili izpod ruševin 630 trupel in približno 2500 ranjenih, od katerih polovica zelo hudo. Dodal je, da se reševalna akcija nadaljuje, toda predvideva se, da bo število mrtvih mnogo višje.

Mičajkov se je nato zahvalil v imenu makedonske vlade in prebivalstva za številno pomoč iz tujine, ki je že prispela in ki je bila napovedana. Izjavil je dalje, da je mesto 80 odstotkov porušeno. Dejal je, da Skoplja praktično ni več. Še prej so uradno javili, da je bilo do tal porušenih 1500 hiš.

Na vprašanje, naj bi dal kaj podatkov o ugotovitvah oblasti glede usode tujcev, ki so bili v Skoplju, je Mičajkov izjavil, da je teh bilo 150, od katerih jih je bilo 50 v hotelu invalidov blizu postaje, 50 v hotelu «Makedonija» in manjše število v drugih hotelih, motelih in kampingih. Do sedaj so izpod ruševin hotela «Makedonija» rešili 11 turistov, od katerih so nekateri ranjeni.

Oblasti so danes razglasile izredno stanje v Skoplju. Nihče ne sme krožiti po mestu od 19. zvečer do 5. ure zjutraj. Po ulicah stražijo vojaške patrulje.

Še nekaj dni bodo nadaljevali previdno kopanje ruševin, da preprečijo, da bi razmajani zidovi pokopali morebitne ranjence, ki so še živi pod ruševinami. Iskanje ranjencev bodo še pospešili in maršal Tito je dal s tem v zvezi izrecna navodila.

Mesto je še vedno brez vode, elektrike in telefonskih zvez z ostalimi mesti. Delujejo samo vojaški telefoni. Kruh in hrano delijo z vojaškimi kamioni. Jugoslovanske oblasti pripravljajo načrt za množično cepljenje, da zaščitijo prebivalstvo pred nevarnostjo epidemije. Ustanovili so nekaj zbirnih centrov za ljudi, ki so ostali brez strehe. Od do sedaj odkopanih mrličev so identificirali samo polovico. Takoj po identificiranju trupla pokopljejo, ostala pa pred pogrebom slikajo. V mestu se je popoldne pojavilo rahlo upanje, da število mrtvih ni tako visoko, kakor so se spočetka bali. Prvi potresni sunek, ki je bil sicer zelo močan, ni baje povzročil velikega razdejanja. Zato upajo, da so se številni prebivalci rešili na ulice preden so se njihove hiše popolnoma porušile, kar se je zgodilo pri poznejših sunkih.

Telefonska zveza z Beogradom je vzpostavljena in v porušenem mestu deluje okrog 200 aparatov. Vzpostavljen je tudi železniški promet, z edino prekinitvijo med železniško postajo Skoplje in prvo sosedno postajo. Računa se, da bodo že nocoj dobili električno razsvetljavo nekatere bolnišnice in številna zbirališča ponesrečencev.

Pripovedovanja preživelih so strahotna. Neki vojak se je včeraj ves dan trudil, da bi rešil svoji dve sestri izpod ruševin, ki sta obupno klicali na pomoč. Uspelo mu je rešiti samo eno, medtem ko je druga umrla. Neka 70-letna starka, ki se je po čudežnem naključju rešila, ni hotela zapustiti ruševin svojega stanovanja, kjer so pokopani ostali člani družine. Neka druga ženska je povedala:

«Bila sem še v postelji. Moj mož je bil že pokonci in se je oblačil, da odide v urad, ko se je hiša nenadoma začela tresti. Vrglo me je s postelje in v hipu sem se znašla na cesti. Bil je samo trenutek, vendar pa sem še utegnila videti omaro in obleke, kamor se je skušal moj mož rešiti, kako se je pogreznila med ruševinami.»

Neki delavec je povedal, da se je pravkar odpravljal na delo, ko se je začela hisa tresti. Zgrabil je svojega sina in stekel skupno z njih po stopnicah na ulico. V tistem trenutku se je hiša porušila ter pokopala njegovo ženo in dve deklici, ki sta bili še v postelji.

Italijanski živinozdravnik iz Reggio Emilia dr. Cifarelli, ki je prispel iz Skoplja v Beograd, je povedal, da je stanoval v hotelu «Turist». Včeraj na vse zgodaj je odšel na letališče, ker je čakal prihod letala s tovorom piščet iz Holandske. Prevzel je tovor in ko se je približeval svojemu avtomobilu je začutil prvi potresni sunek. Slišalo se je močno bobnenje. Videl je, kako se je bližnja vojašnica porušila, medtem ko so vojaki telovadili na obširnem dvorišču, tako da so se vsi rešili. Popoldne se je vrnil v hotel, kjer je bil pustil svoj potni list. Hotel

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prizor s skopske ulice tik po potresu *(Telefoto za P. d.)*

Vojaki in meščani rešujejo zasute ljudi *(Telefoto za P. d.)*

Nekdanji Dom JLA *(Telefoto za P. d.)*

Le polovico odkopanih so identificirali
Kako so jih zagrnile ruševine...

(Nadaljevanje s 1. strani)

je bil močno poškodovan, vendar mu je uspelo priti v sobo v tretjem nadstropju in dvigniti svoje stvari. Dvignil je tudi potni list v veži. Hotel je bil prazen.

Solidarnostna akcija s prizadetim prebivalstvom je zajela vso državo. Tudi številni tuji turisti, Francozi, Angleži, Nemci, Švicarji so se oglasili pri zasilnih bolnišnicah v predmestju in ponudili kri za ranjence.

Širi se tudi mednarodna solidarnost. Prispevki v denarju in v naravi prihajajo v Jugoslavijo iz vseh krajev. Jugoslovanska vlada je sporočila, da najnujneje potrebujejo sedaj krvno plazmo in zdravila.

Predsednik Hruščov je izrazil sožalje v imenu CK KP SZ in sovjetske vlade ter vse Sovjetske zveze. V brzojavki se poudarja, da je sovjetska vlada sklenila nuditi pomoč, s tem da daje na razpolago 50.000 ton cementa, 5000 kubičnih metrov stavbnega lesa in večjo količino zdravil in sanitetnih artiklov.

Avstrijski Rdeči križ je včeraj odredil pošiljatev treh vlakov polnih najnujnejših potrebščin in sanitetnega materiala. Mednarodni Rdeči križ v Ženevi je sporočil, da je do sedaj 19 držav odgovorilo na njegov poziv za pomoč ponesrečencem. Pomoč v naravi in denarju, ki so ga obljubile razna društva Rdečega križa v prvih 24 urah po katastrofi, se ceni na približno 500 tisoč švicarskih frankov.

Iz Zahodne Nemčije je začela prihajati v preslednih tridesetih minut skupina 27 ameriških vojaških prevoznih letal, ki prevažajo zdravila, odeje in celo vojaško bolnišnico s 120 posteljami ter z zdravniškim osebjem, ki šteje 209 oseb, 30 ambulant in druga vozila.

V Beograd sta prispeli tudi dve letali polni zdravil in drugih potrebščin, ki ju je poslala italijanska vlada.

Tudi francoska vlada je sporočila, da je poslala s posebnim letalom plazmo in zdravila in specializirano osebje.

Italijanski Rdeči križ je organiziral v Rimu in drugod sprejemanje krvi krvodajalcev za ranjence. Iz vse Italije prihajajo steklenice plazme, ki jih bodo nato poslali s posredovanjem jugoslovanskega poslaništva v Skopje. Prvo letalo bo v ta namen odpotovalo v Skopje ob 14.20. Razen tega je predsedstvo italijanskega Rdečega križa dalo na razpolago vladi, da pošlje v Jugoslavijo veliko količino odej, zdravil in raznega sanitetnega materiala.

Ameriški predsednik Kennedy je brzojavil maršalu Titu, da je ukazal ameriškim vojaškim enotam v Evropi, naj nudijo vso mogočo pomoč, da olajšajo trpljenje žrtvam potresa.

Angleška kraljica Elizabeta je poslala maršalu Titu brzojavko, s katero izraža svojo simpatijo in sožalje zaradi hude nesreče. Velika Britanija je že ponudila tisoč šterlingov v pričakovanju poročila britanskega poslaništva iz Beograda glede nadaljnje pomoči, ki bi bila potrebna.

Solidarnostne brzojavke so poslale tudi številne druge osebnosti, med katerimi glavni tajnik OZN U Tant, predsednik grške vlade, voditelji raznih grških političnih strank in drugi. Sožalno brzojavko je poslala tudi bolgarska vlada. Bolgarski Rdeči križ pa je takoj odredil pošiljatev pomoči v zdravilih. Ljudski odbor mesta Tirane je poslal ljudskemu odboru v Skoplju brzojavko, v kateri izraža sožalje hudo prizadetemu prebivalstvu.

Državni tajnik v Vatikanu kardinal Ciccognani je poslal po naročilu papeža Pavla VI. škofu iz Skoplja Čekadi brzojavko, v kateri izreka svojo solidarnost in sožalje ter je odredil, naj se pošlje večji znesek denarja za pomoč prizadetemu prebivalstvu.

Vejvoda pri Leoneju

RIM, 27. — Predsednik vlade Leone je sprejel davi jugoslovanskega poslanika v Rimu I. Vejvodo pred njegovim odhodom v Beograd. Poslanik se je ob tej priložnosti zahvalil v imenu maršala Tita in jugoslovanske vlade za solidarnost in pomoč italijanske vlade, italijanskih ustanov in privatnih državljanov iz vseh krajev Italije za prizadeto prebivalstvo v Skoplju.

Predsednik Leone je znova sporočil Vejvodi sožalje italijanske vlade in italijanskega ljudstva ter mu je napovedal odhod italijanskih vojaških letal z nekaj tonami zdravil in oblačil za prizadeto prebivalstvo.

Rahel potres v Imperii in ob Modri obali

IMPERIA, 27. — Davi je bil v Imperii rahel potres, ki je izzval mnogo panike med prebivalstvom, ki je zbežalo na ulice. Potres so čutili tudi v Savoni, Albengi, v Bordigheri in v drugih krajih tega področja.

Potresne sunke so davi čutili tudi ob vsej Modri obali v Franciji, zlasti pa v Nici, kjer so številni turisti v največji paniki zbežali na ulice. Nikjer ni bilo ranjenih in tudi nobene škode.

Potres v Peruju

LIMA, 27. — Preteklo noč sta prizadejala mesto Huaraz dva močna potresna sunka. Potres so čutili tudi v prestolnici, ki je oddaljena 250 kilometrov od Huaraza. Prebivalstvo je v strahu zbežalo na ulice. Zdi se, da ni bilo žrtev. Mnogo hiš je bilo poškodovanih.

Pogrešajo letalo s 60 osebami

BOMBAJ, 27. — Letališče v Santa Cruz v Bombaju je javilo, da je zgubilo stik z letalom «Comet», ki pripada neki letalski družbi ZAR in ki je bilo na poti iz Tokia v Kairo. Na letalu je bilo 52 potnikov in 8 članov posadke.

Harriman poročal Kennedyju

WASHINGTON, 27. — Predsednik Kennedy je sprejel danes v Hyannis Portu državnega tajnika Deana Ruska in Averella Harrimana, ki se je danes vrnil iz Moskve.

Po razgovoru je imel Harriman tiskovno konferenco, na kateri je izjavil, da so se v Moskvi pogajali samo o prekinitvi jedrskih poskusov. Edina točka, o kateri so govorili v okviru predlogov za zboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom, je vprašanje, ki se tiče določitve nadzorstvenih postaj, da se preprečijo iznenadni napadi. Edini sklep, ki so ga sprejeli: izven sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov, pa je sklep, da bodo govorili z ameriškimi zavezniki o možnosti podpisa nenapadalne pogodbe med NATO in varšavskim paktom.

Zatem je Harriman izjavil, da je moskovski sporazum prvi važen poskus, da pride do učinkovitega nadzorstva nad jedrskim orožjem in njegova važnost je prav tako velika, kakor je bila važnost avstrijske državne pogodbe.

Dalje je Harriman izjavil, da so govorili tudi o Laosu, ne da bi sprejeli kakršen koli sklep. Omenil je nato «topel razgovor», ki ga je imel s Hruščovom, in večerjo, katere se je udeležil tudi Hailsham. Dejal je, da so moskovski razgovori potekali v prijateljskem ozračju in da sklenjeni sporazum pomeni res važen korak, predvsem če mu bodo sledili drugi ukrepi. Dejal je, da je sporazum povzročil veliko veselje v Sovjetski zvezi, «katere ljudstvo, prav tako kakor ljudstvo drugih držav, se dejansko boji vojne in je pripravljeno storiti vse, da jo prepreči». Na koncu je Harriman izjavil, da je mogoče, da bo spremljal Ruska v Moskvo za podpis pogodbe.

Gospodarski sporazum Iran - SZ

TEHERAN, 27. — Iran in Sovjetska zveza sta podpisala danes sporazum o tehničnem in gospodarskem sodelovanju, na podlagi katerega bo Sovjetska zveza dala Iranu začetno posojilo 35 milijonov dolarjev. Predvideva se zgraditev jezu na reki Arax na meji med obema državama ter več žitnih silosov v Iranu. Predsednik vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze Brežnjev, ki bo prišel novembra na uraden obisk v Iran, bo otvoril dela za jez Arax.

General Ataši odstopil

DAMASK, 27. — Sirski radio je javil, da je general Ataši zapustil mesto predsednika narodnega sveta poveljstva revolucije in mesto načelnika oboroženih sil. Za njegovega naslednika je bil imenovan general Amin El Hafez.

Poslanka Bernetičeva za nov tržaški vodovod

Poslanka Marija Bernetič je poslala ministru za javna dela pisneno vprašanje, v katerem ga opozarja na resno pomanjkanje vode v Trstu. Bernetičeva obvešča ministra, da sedanja vodovoda ne moreta več dobavljati mestu zadostne pitne vode zaradi vedno večje porabe in širjenja mesta. Zato, pravi poslanka, bi bilo treba čimprej zgraditi nov vodovod, za katerega so bili že sestavljeni načrti. Zaradi tega poslanka sprašuje ministra, ali se mu ne zdi potrebno posredovati, da bi se nov vodovod zgradil z državno denarno podporo na osnovi zakona št. 129 od 4. februarja 1963.

Poleg tega je Bernetičeva poslala ministru za promet vprašanje, v katerem predlaga, naj bi ministrstvo v zameno nedavno ukinjenih nekaterih vlakov v območju ravnateljstva tržaških železnic, uvedlo več avtobusnih prog. Poslanka ugotavlja, da je mnogo delavcev zlasti na področjut Tržiča zelo prizadetih zaradi pomanjkanja prometnih zvez z delovnimi središči.

Izreden uspeh prvega tečaja v centru za strokovno usposabljanje IRI

V centru IRI za strokovno usposabljanje so se v preteklih dneh končali letni izpiti, ki so presegli vsa pričakovanja.

V prvem tečaju je izdelalo vseh 100 učencev v sekcijah tesarjev, mehanikov, strokovnih delavcev pri orodnih strojih in elektromehanikov.

Center sprejema vedno več novih prošenj za vpis v prvi tečaj, ki se bo začel s prihodnjim šolskim letom. Zaradi vedno večjega zanimanja za tečaje centra, je ravnateljstvo sklenilo, da podaljša čas za predložitev prošenj za vpis do konca avgusta.

Indija, Irska in Avstralija se bodo pridružile sporazumu o ukinitvi jedrskih poskusov

Hailsham je napovedal podpis sporazuma v prvem tednu avgusta - Nadaljnji komentarji - Plevenova vprašanja de Gaullu

Delegati treh jedrskih velesil, zbrani v palači Spiridonovka v Moskvi za parafiranje sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov

LONDON, 27. — Voditelj britanske delegacije, ki se je pogajala v Moskvi za sporazum o prekinitvi jedrskih poskusov, lord Hailsham, se je danes vrnil v London. Iz Moskve je odpotoval tudi Averell Harriman, ki je danes prispel v Kopenhagen.

Iz Novega Delhija pa so javili, da bo indijska vlada podpisala moskovski sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov. Tudi irska vlada je objavila uradno izjavo, v kateri pravi, da bi bila zadovoljna podpisati omenjeno pogodbo, takoj ko jo bodo ratificirale tri države, ki so jo sklenile. Izjava izraža upanje, da bo sporazum stopil čimprej v veljavo in da «bo temu prvemu važnemu koraku naglo sledil sporazum med ostalimi jedrskimi državami». Irska vlada želi tudi druge sporazume, ki naj bi zmanjšali nevarnost vojne.

Tudi avstralski zunanji minister je izjavil, da je avstralska vlada sklenila zahtevati pristop k omenjeni pogodbi in da bo takoj odredila vse potrebno v ta namen. Izrazil je upanje, da bodo vse ostale države, zlasti pa tiste, ki nameravajo razviti svojo jedrsko moč, šle po tej poti in se pridružile sporazumu, ker bo ta na ta način dobil večjo važnost in bo bolj učinkovit.

Lord Hailsham je ob prihodu v London izrazil upanje, da bo sporazum podpisan v prvem tednu avgusta. Izjavil je tudi, da upa, da bo podpisani sporazum prinesel «bistveno spremembo v tonu hladne vojne». «Menim, je dodal, da je to priložnost, ki se ne sme zamuditi.»

Na vprašanje, kaj misli o važnosti pogodbe, je britanski minister poudaril: «Mislim, da gre za zelo važen sporazum, ker je prvi te vrste, ki je bil dosežen na taki ravni in o tako važnih vprašanjih za Vzhod in Zahod. Upati je, da se bodo razne države pridružile prvim podpisnicam, kajti čim večje bo število podpisnikov, manj važna bo določba o razrešitvi obveznosti podpisnic.»

Kakor je znano, določa neka klavzula možnost, da vsaka država podpisnica lahko obnovi jedrske poskuse, če bi take poskuse delala neka druga država in če bi ti ogrožali njeno varnost.

Na vprašanje, ali je v odnosih med Vzhodom in Zahodom na vidiku nadaljnje napredovanje, je minister odgovoril: «O tem bodo morale razpravljati prizadete vlade in naši zavezniki. Obe strani sta se sporazumeli o tem, in upam, da bo prišlo do vrste posvetovanj. Gospod Hruščov je dal vrsto predlogov in nedvomno bomo mi storili isto.»

Na vprašanje, ali Hruščov želi jeseni «vrh», je Hailsham odgovoril: «Ne bi hotel tega trditi, toda mislim, da bi Hruščov z zadovoljstvom sprejel sestanek na vrhu.»

Zatem je Hailsham izjavil, da sta on in Harriman dobila navodila, naj skušata doseči od sovjetske vlade sklenitev pogodbe o prepovedi vseh jedrskih poskusov v pogojih, kakršne predlagajo zahodne države. Dodal je, da je po prvih poizvedovanjih prišel do zaključka, da ni vredno nadaljevati teh prizadevanj v tem trenutku, spričo kratkega časa na razpolago. Na vprašanje časnikarjev, naj bi dal pojasnila glede nadzorstvenega sistema, je Hailsham odgovoril, da glede tega niso zašli «v slepo ulico», toda spričo časa, ki smo ga imeli na razpolago, ni bilo moč doseči sporazuma. Mislim, da bo moskovski sporazum začetek novih odnosov med Vzhodom in Zahodom, ki bodo s svoje strani pripeljali do drugih sporazumov, ki bodo napravili konec hladni vojni. Uresničen e tega smotra bo odvisno od stališča narodov in vlad. Vem, da naša vlada želi uresničiti ta smoter, in želim obilo sreče vsem tistim, ki bodo sodelovali pri nadaljnjih razgovorih.»

Glede sovjetskega stališča je Hailsham izjavil: «Mislim, da je Hruščov povsem iskren v zvezi s stališčem, ki ga je zavzel do vojne in miru. Zdi se mi logično — če se sprejme teza ki trdi, da je zagovarja glede vojne in miru — da želi Hruščov nekoliko olajšati hladno vojno.»

Na vprašanje, ali je sovjetskokitajski spor vplival na razgovore v Moskvi, je Hailsham odgovoril, da ni govoril o tej zadevi razen «kratke izmenjave pogledov», ter je pripomnil: «Mislim, da je Hruščov sumil, da se mi veselimo spora med Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Rekel sem mu, da stvari niso take, in sem dodal, da je po mojem mnenju sovjetsko stališče pravilno.»

Na vprašanje, ali sovjetski predlog o nenapadanju med NATO in varšavskim paktom stremi po priznanju Vzhodne Nemčije, je Hailsham izjavil: «Hruščov je zelo jasno izjavil, da ne skuša doseči priznanja s takimi sredstvi.»

Alžirski ministrski predsednik Ben Bela in predsednik Tanganjike Njerere sta poslala skupna pisma Kennedyju, Hruščovu in Mac Millanu, v katerih izražata zadovoljstvo nad moskovskim sporazumom.

Tudi predsednik Naser je danes izrazil zadovoljstvo nad sporazumom, ko je govoril novim častnikom v pomorski akademiji.

Predsednik japonske vlade Ikeda je poslal pismo Kennedyju. V pismu izraža upanje, da bo moskovski sporazum pomenil važen korak na poti mednarodnega pomirjenja. Zahvaljuje se tudi za pismo, s katerim ga je Kennedy obvestil o parafiranju pogodbe.

Svetovni svet cerkva je danes objavil izjavo, v kateri poudarja, da imajo ZDA, Velika Britanija in SZ neodložljivo dolžnost ratificirati pogodbo o prekinitvi jedrskih poskusov. Če se to ne bi zgodilo, bi tri države izvršile izdajstvo v škodo sedanjih in poznejših pokolenj, kakor bi padla huda obsodba na vsakogar, ki bi skušal ovirati ratifikacijo dokumenta.

V ZDA se je zopet oglasil «oče vodikove bombe» dr. Teller, ki je na tiskovni konferenci izjavil, da predstavlja sklenjena pogodba «veliko nevarnost». Dejal je, da bo pogodba ovirala razvoj protiraketnega izstrelka v ZDA. Dejal je, da bi morali dovoliti omejene jedrske poskuse v atmosferi «za obrambna raziskovanja»

Z velikim zanimanjem se pričakuje tudi de Gaullova tiskovna konferenca, ki jo bo imel v ponedeljek, čeprav je negativno stališče Francije že znano. Bivši predsednik vlade Pleven objavlja članek, v katerem postavlja de Gaullu vrsto vprašanj: «Ali nameravamo ignorirati sporazum, s katerim se tri jedrske države, predvsem dve največji, odpovedujejo nadaljevanju nekaterih vrst poizkusnih eksplozij, katerih nevarnost so poudarili številni znanstveniki? Ali nameravamo izzivati svetovno javnost in za vsako ceno postaviti poizkusna oporišča v Polineziji? Mac Millan je dal razumeti, da rezultat moskovskih razgovorov lahko omogoči sestanek na vrhu med jesenskih zasedanjem OZN. Ali bomo ob tej priložnosti nadaljevali politiko prazne stolice?»

Prvi korak na poti miru

V četrtek popoldne so predstavniki Sovjetske zveze, ZDA in Velike Britanije parafirali v Moskvi sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov. Gre za sporazum o ustavitvi teh poskusov v atmosferi v vesolju in pod vodo, sporazum ne zajema poskusov pod zemljo. Jasno je, da s tem ne bo ustavljena tekma v atomskem oboroževanju, ker bodo atomske države koncentrirale sedaj svoje raziskave s poskusi pod zemljo, pa čeprav bodo morda skušale prikazati, da gre za poskuse v okviru iskanja učinkovitega sistema ugotavljanja teh eksplozij. Čeprav je sporazum velike važnosti, posebno s psihološkega vidika, ga ne smemo precenjevati, ker bodo potrebni še številni napori, da bi dokončno odstranili nevarnost jedrskega spopada in dosegli dokončno pomirjenje. Sporazum čaka sedaj podpis treh zunanjih ministrov, ki se bodo v kratkem zbrali v Moskvi.

Če ne smemo sporazuma precenjevati, ga prav tako ne smemo podcenjevati. Njegova velika važnost je v dejstvu, da je to prvi važnejši sporazum med glavnimi velesilami po avstrijski državni pogodbi. Sporazum določa, da se mu lahko pridružijo vse ostale države sveta. Zlasti bi bilo važno, da se mu pridružijo tiste države, ki že imajo ali bi utegnile kmalu imeti jedrsko orožje. To sta predvsem Francija in Kitajska. Toda na žalost, mečeta ti dve državi «črno senco» na splošno zadovoljstvo, ki ga je izzval podpis sporazuma (kakor je ugotovil nek francoski časopis).

Kljub vsem pomanjkljivostim pomeni sporazum važen korak v popuščanju napetosti in vsa miroljubna javnost ga je sprejela z velikim zadovoljstvom in z zaupanjem, da bodo velesile nadaljevale po poti nadaljnjega sporazumevanja, kakor sicer tudi ubljubljajo v uvodu sporazuma. Prav v tem uvodu je poglavitna važnost sporazuma, ker to kaže, da smo sedaj šele na začetku dolge poti, na katero so velesile sklenile stopiti. Uvod poudarja, da je poglavitni cilj držav podpisnic čimprej doseči sporazum o splošni, in popolni razorožitvi pod strogim mednarodnim nadzorstvom v skladu s smotri Organizacije združenih narodov, s katerimi bi se končala oboroževalna tekma in bi bil odstranjen vzrok za proizvodnjo vseh vrst orožja in poskusa z njimi, vključno jedrsko orožjem. V skladu s tem smotrom so pripravljene nadaljevati pogajanja. Z delnim sporazumom pa se bo končalo nadaljnje zastrupljanje človekovega življenjskega prostora z radioaktivnimi snovmi. Saj so prav prejšnji teden ameriški strokovnjaki ugotovili, da so imeli v ZDA letos spomladi doslej najbolj radioaktivne padavine, v Kanadi pa se poraja nenavadno veliko število otrok-spačkov. Rakasta obolenja strahovito naraščajo, milijoni in milijoni ljudi pa trpijo lakoto in pomanjkanja, medtem ko se zločinsko trosijo ogromna sredstva za oboroževanje.

Na žalost pa vsega tega ne bo tako kmalu konec, saj prihajajo iz Francije glasovi, da misli Francija nadaljevati svoje jedrsko oboroževanje na Kitajskem grmijo proti sporazumu in proti miroljubnemu sožitju. V ZDA ima Kennedy opravka z vojnohujskaškimi krogi, zlasti v vojski, ki si prizadevajo, da bi preprečili odobritev sporazuma v senatu. Predsednik Kennedy je v svojem govoru po radiu poudaril, da je moskovski sporazum «zmaga za človeštvo». Poudaril je, da sporazum ne bo še odstranil nevarnosti vojne in da ZDA zaradi tega ne bodo zmanjšale svojih oboroženih programov. Vendar pa je sporazum «prvi korak na poti miru, prvi korak ki nas oddaljuje od vojne».

Hruščov pa je pozval jedrske države k «mirovni pogodbi». Taka pogodba bi pravzaprav pomenila sklenitev nenapadalne pogodbe med državami NATO in varšavskega pakta. Tudi o tem so se v Moskvi pogovarjali, in uradno sporočilo pravi, da so se sporazumeli, da bodo o tem obvestili članice NATO in varšavskega pakta ter se z njimi posvetovali za nadaljevanje zadevnih pogajanj z namenom, da se doseže sporazum, ki bo zadovoljiv za vse udeležence. Nedvomno bodo zunanji ministri, ko se bodo zbrali v Moskvi za podpis sporazuma, nadaljevali razgovore o mnogih drugih vprašanjih, ki so vzrok trenj med Vzhodom in Zahodom. Med ta vprašanja je Hruščov uvrstil predvsem nemško in berlinsko vprašanje in številna druga vprašanja, ki zadevajo odnose med obema blokoma.

Doseženi sporazum zajema torej tudi celo vrsto izjav o namenih. Vsekakor utegnejo biti politične posledice sporazuma zelo velike, saj je izzval val odobravanja in zadovoljstva po vsem svetu. Delna ustavitev jedrskih poskusov dejansko šele začenja proces sporazumevanja o splošni prepovedi teh poskusov in proces razorožev anja sploh. Zato vidi ves svet v njem do sedaj najbolj konkretno in otipljivo manifestacijo pripravljenosti, da se začeti koraki nadaljujejo. To je tudi, nov dokaz, da so velesile znova potrdile načelo, da so voljne reševati sporna vprašanja z miroljubnimi sredstvi. To je dokaz, da so velesile prišle do spoznanja, da ne morejo več mimo volje ogromne večine človeštva, ki vedno bolj pritiskajo nanje. Sporazum prispeva k razbijanju predsodka, da je hladna vojna naša neizbežna usoda in da se mora svet sprijazniti s položajem stalne vojne nevarnosti.

Kakor rečeno, sporazum ne more preprečiti širjenja jedrskega orožja. Vendar pa bo velika ovira za take želje in težnje. Vsaka eksplozija, pa naj bi jo izvršil kdor koli, bo doživela mnogo večjo mednarodno obsodbo kakor do sedaj. Vsekakor se odpirajo možnosti za široko vsestransko dejavnost za zboljšanje mednarodnih razmer, in te možnosti se ne smejo zamuditi.

PRED JUTRIŠNJIM ZASEDANJEM GLAVNEGA ODBORA KD

Moro o nujnosti sestave vlade levega centra v novembru

Dve resoluciji CK KPI - «Avanti!» o stališčih KPI
Saragat: «Omejitev večine l. c. ne velja za vedno»

RIM, 27. — Po včerajšnjem izglasovanju štirih finančnih proračunov tudi v poslanski zbornici in po začetku parlamentarnih poletnih počitnic, so se danes — po včerajšnjem sestanku demokristjanskih senatorjev — sestali demokristjanski poslanci. Ta sestanek, ki je trajal več ur je važen zlasti zaradi tega, ker se v ponedeljek začne že toliko časa napovedano zasedanje glavnega odbora KD. Tembolj pa je bil današnji sestanek važen, ker je na njem govoril — prvič po dolgem času — politični tajnik Aldo Moro. Pričakovati je bilo, da bo Moro povedal marsikaj, kar bi bilo v zvezi z znanimi stališči fanfanijevcev in drugih struj v KD, toda zdi se, da je vse to prihranil za ponedeljek.

Demokristjanskim poslancem je Moro predvsem vnovič prikazal veliko nevarnost komunizma in na tej podlagi zgradil vsa svoja nadaljnja izvajanja. Njegova osnovna graditev se tako glasi: «Ne moremo podcenjevati dejstva, da proti KPI ni nobene organske in strnjene večine». Nato je očital udeležencem današnje diskusije, da so vodstvo stranke kritizirali, pri čemer pa niso povedali, kakšno politiko naj bi vodstvo, namesto dosedanje, vodilo. Za sklepe neapeljskega kongresa KD je dejal, da je šlo za poskusno srečanje s PSI, ki takrat ni mogla nuditi «podpore za uresničenje nekaterih programskih točk».

Potem je Moro obrazložil svoj poznejši načrt glede levega centra. Najprej naj bi PSI z vzdržanimi glasovi podprla «napor o socialni obnovi», nato pa naj bi prevzela popolno odgovornost, kar pa hkrati vsebuje zahtevo, da mora KPI ostati v opoziciji, «če se noče formula levega centra deformirati». «Če bi kazalo, da je politika levega centra pripravljalna ali nadomestna formula za ljudsko fronto, bi je dežela in KD nikakor ne sprejeli», je poudaril Moro. «Od PSI smo zahtevali, naj zavzame točno določeno stališče, tako da bo jasno, da smo mi tukaj in izven nas, na drugem kraju, pa je opozicija in v tej opoziciji komunisti.»

Končno je politični tajnik KD svoj govor takole zaključil: «Dokler bo obstajal dvom, da predstavlja KPI delavski veto za sestavo demokratične večine, bo KPI imela pobudo. Toda ko bomo dokazali nasprotno, takrat bo začetek konca sreče KPI. Zaradi tega se ne more odlašati dali kot do novembra za dosego demokratične in organske večine v državi. Toda ne kakršne koli večine, temveč kvalificirane večine, ki edina lahko reši, po našem mnenju, vprašanja nacionalne skupnosti in mobilizira največje število političnih sil za podporo mirnega razvoja italijanske družbe.»

Vodstvo KPI pa je danes objavilo dve resoluciji, ki sta bili sprejeti na včeraj zaključenem zasedanju CK KPI. Prva resolucija odobrava poročilo Pajette o aktualnih vprašanjih mednarodnega komunističnega gibanja. Resolucija odločno obsoja vsa stališča KP Kitajske, še prav posebej pa način njenega ravnanja. Druga resolucija odobrava poročilo, ki ga je na zasedanju podal Alicata o političnem položaju. Resolucija vsebuje vse glavne postavke tega poročila, o katerem smo že poročali kakor tudi postavke, ki jih je vseboval Togliattijev govor med diskusijo, katerega kratko vsebino smo objavili v petkovi številki.

V svojem jutrišnjem običajnem uvodniku pa polemizira *«Avanti!»* tako z demokristjanskimi dorotejci, kakor tudi s KPI in njenimi stališči v zgoraj omenjenih resolucijah. Glasilo PSI očita komunistom, da na zasedanju CK KPI ni bilo slišati «niti ene besede o tem, kakšno stališče bi morala KPI zavzeti do napak, ki jih je priznala, ker ne pripadajo več preteklosti, temveč sedanjosti».

List piše, da pomeni Togliattijev predlog, naj bi se stvari v komunizmu razčistile, nekaj podobnega, kar so storili socialisti na svojem kongresu v Benetkah ter zaključuje, da bo PSI storila vse, da bi «oddaljila perspektivo desnice» in da pri tem upa, da bo našla podporo KD, in sicer na pozicijah njenega neapeljskega kongresa, «pozicijah, ki so v preteklem januarju pod dorotejskim in desničarskim pritiskom zašle v krizo».

Saragat pa v svojem nedeljskem uvodniku trdi, da «omejitev večine levega centra ni nekaj takega, kar bi veljalo enkrat za vselej, temveč je rezultat notranjih sporov strank, ki to večino sestavljajo». Nato pa poudarja, da je «absurdno zahtevati, naj bi se levi center ustvaril s to ali drugo strujo v strankah», temveč se mora ustvarjati s strankami v celoti in zato bo levi center «napravljen» z «vsemi silami štirih strank ali pa vsaj z velikimi večinami teh strank».

Protirasistični pohod na Washington

NEW YORK, 27. — Nadaljujejo se priprave za «pohod na Washington», ki so ga določile za 28. avgusta protirasistične organizacije. Predvideva se, da se bo pohoda udeležilo nad sto tisoč črncev in belcev.

Demonstranti bodo korakali pred Belo hišo in nato bodo odšli pred spomenik Lincolna. Zahtevali bodo sprejem delegacije pri Kennedyju. Izročila mu bo številne zahteve za uveljavitev državljanskih pravic in za odpravo rasne diskriminacije. Organizatorji so dali vsa potrebna navodila, da bi pohod potekel v največjem miru in redu. Demonstracija bi se morala zaključiti pred večerom. Organizatorji so napovedali, da se bodo začele vsakodnevne dolge demonstracije, če bodo južni parlamentarci začeli izvajati napovedano obstrukcijo proti vladnemu načrtu o državljanskih pravicah.

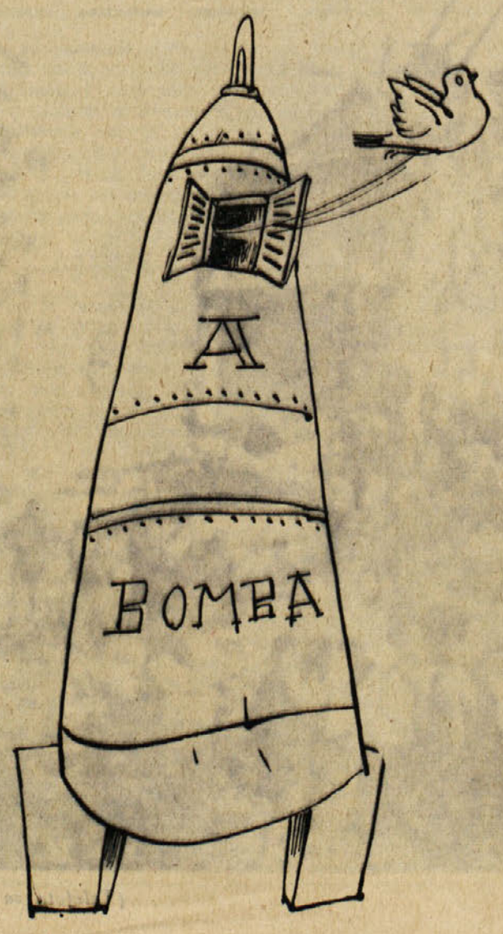

Zadnja pot Milana Skrbinška

Na grobu pionirja in osnovalca modernega slovenskega gledališča Milana Skrbinška je sonce počasi zahajalo, ko so se zbirale na Zalah v Ljubljani stotine gledališčnikov in častilcev velikega gledališkega umetnika. Desetine vencev s črno-zlatimi trakovi, črno zastrte obleke, so večale turobnost.

Upravnik Slovenskega gledališča Smiljan Samec je kratko orisal veliko življenjsko delo pionirja modernega slovenskega gledališča, odkar je pred več kot pol stoletja dovršil z odličnim uspehom dunajsko dramsko akademijo, že vabljen na gledališče v Berlin. Odločil se je za domovino, kjer se je lotil velikega dela obnovitelja slovenskega gledališča, kot igralec, režiser, dramaturg in dramski pisec.

Pri tržaških Slovencih je imel velik delež pri osnovanju slovenskega gledališča v Trstu pred in po prvi svetovni vojni. Tu je spomin na njegovo delo še vedno zelo živ, kot je v kratkem nagovoru v slovo poudaril Modest Sancin v imenu tržaškega Slovenskega gledališča in Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki sta velikemu gledališkemu umetniku poklonili vence v priznanje in hvaležnost.

Na grobu se je od pokojnika poslovil v imenu gledaliških igralcev Lojze Drenovec, ko so umetnika polagali v skupni grob osnovalcev in mojstrov slovenskega gledališča: Verovška, Borštnika, Levarja — med katere Milan Skrbinšek upravičeno spada po svojem neminljivem delu.

Ob 20-letnici vstaje in kapitulacije Italije

Z uporno, dvignjeno glavo...

Na Humu so imeli shod

STANKA VILHAR — (Zgodba iz polpretekle dobe)

Na Humu so imeli shod. Na ta dan se je pripravljalo staro in mlado: eni so prihajali molit, drugi pit, mladina plesat. Možje so se podajali na Hum z izkušnjami, kot bi nosili blago na trg. In tega ni bilo malo. Na shodu so si zamenjali krave, si dajali v rejo junice in v zakup senožeti. S svojimi skrbmi so rešetali kot mlinar z moko. Vsevprek so si pripovedovali, kdo je zadnje čase umrl ali se oženil, hvalili čaje, ki preženejo to in ono bolezen, največ pa so govorili o letini. Povedali so si, kako zgodaj so letos zagrebli krompir in kakšno zemljo ima najraje; kako primešaš žitu pepel, ko ga seješ in zatrjevali, da bo imel drobno koruzo tisti, ki bo sadil zrna le na vsako dobro ped in pustil vsako tretje steblo, sicer bo namesto zrnatih storžev basal v vrečo golo lotje.

Za cerkvijo, ki je bila ograjena z majhnim zidom ,so stale Košate lipe. S svojimi veličastnimi krošnjami so hladile in skrivale pod sabo sejmišče in zabavišče ter vse majhne in velike grehe, ki so se pod njimi godili zemljanom. Rdeče rute in široka krila so frfotala in se pozibavala v vetru kakor pisan travnik cvetic. Lep dan se je obetal. V zvoniku so nabijali na vso moč in vabili k prazniku.

Letošnjo Kajuhovo nagrado je prejela tudi Stanka Vilharjeva za delo «Sence pod Matajurjem». Objavljamo odlomek iz tega dela, ki je sicer že bil natisnjen v Jadranskem koledarju 1963.

Ob poti pri cerkvi sta stala dva moža in napeto gledala po klancu.

«Tinac! Ali slišiš, kako poka Rakar z bičem? Ga že pelje. Hm, glej, glej, pa kar dva soda. Mamka božja, to se bo pilo!»

«Pilo, Drejac, pilo, ti pravim, a tudi plačalo.»

Ob travniku pri cerkvi je stal možakar, se naslanjal na marelo in čakal. Obraz je imel zaskrbljen in zdelo se je, kot bi nekoga iskal med pisano množico ljudi. Nestrpno se je prekladal, obračal na levo in desno, napravil nekaj korakov, a se brž vrnil na prejšnje mesto, množice pa ni niti za hip izpustil izpred oči. Stal je na preži, ne meneč se za sonce, ki je začelo že pošteno pripekati. Sirokokrajni, že precej zamaščen klobuk, mu je segal skoraj do ušes in ga vsaj za silo ščitil pred pekočimi žarki. Iz njegovih lic bi težko razbrali starost. Raztegnjena in mlahava, a danes gladko obrita so govorila, da nanje britev bolj poredkoma zaide. Oči z nasršenimi obrvmi pa so dajale obrazu videz bistrosti in zvitosti. No, pošteno povedano, tega mu je tudi treba pri poklicu prav tako kakor marele, ker je tudi po več dni in celo tednov ostajal od doma, in tudi lajbelca, da ga pod večer ne bi zeblo in ure ali vsaj verižice tam, kjer bi morala biti ura. To slednje pa je bilo potrebno predvsem zaradi osebnega ugleda in veljave. Cudni ljudje so to, pol prosjaki in pol modreci. Natanko poznajo stvari brez tehtnic in mer, poznajo gmajne in orale, njih vrednost in ceno! V mezincu imajo živino: ne zmotijo se v ceni, ne v kilogramih, ne v letih in ne v zobeh. Z mojstrsko spretnostjo ji sežejo v usta in varneje kot najbolj vešč padar. Prekolovratijo vse vasi navzdol in počez, da izvohajo, kje je blago na prodaj, v kup ali zameno.

Mešetar Skočimer je dobro vedel, da bo lahko čakal zaman kar cele tedne, če se mu tega dne kupčija izmuzne iz rok. Shod je za mešetarja to, kar je za kmeta žetev. Zdajci se mu lice raztegnilo v smehljaj. Zapazil je Dolinca in Lukača. Malce se je zdrznil in z naglimi koraki krenil proti lipam, toda čez trenutek je že zadržal korak in nadaljeval pot navidezno brezbrižno, se posmehnil vase: «Zakaj-le bi morala onadva vedeti, da sem ju čakal, prekleto čakal, dobri dve uri?» Za hip se je bil zazrl v zvonik in si zatem skoraj naglas zagodrnjal v brado: «Pamet, Skočimer, pamet! Z njo pogasiš več ognja kot z vodo.»

Dolinac in Lukaš sta že stala pred njim.

«Kaj sta že tu?»

«Seveda sva. Ali se nismo tako zmenili?» sta skoraj v en glas odgovorila moža.

«Saj res, skoraj bi bil pozabil.»

«Kajpak, pozabil. Tebi se že ne mudi, saj ne kupuješ in ne prodajaš,» je zdaj trdo in počasi pribil Lukač.

Lukačeva kmetija je bila na samem in četudi v težkem, je vendar veljalo, da se pri njih večkrat kuri krušna peč kot drugod.

«Pusti zdaj to, kdo kupuje in kdo prodaja,» je počasi odgovarjal Skočimer. Pljunil je stran in počasi še dodal: «Zate je važno samo to, da poceni kupiš in dobro prodaš.» To so bili zalogaji, ki jih je mešetar najteže spravil dol. Moral pa je zopet poprijeti z besedo, kajti berač ne sme biti užaljen, če ga kličejo po imenu! Oddahnil se je in zdelo se mu je, da je led prebit. Prišleka je živahno pobaral: «Ali sta se že pogodila?»

«Ne, nisva se! Ti zini prvo,» ga je dregnil Dolinac.

«Da, seveda bom. Žival sem videl enkrat, dvakrat in lahko trdim, da jo bolje poznam kot ti Dolinac, ki jo prodajaš. Mlada je, gibčna kot srna. Že šest mesecev je breja. Meso na njej je napeto, da se kar trese in vem, da bo mleka čez dvajset.»

«Glej ga zlomka, le kako govoriš, Skočimer? Kdo prodaja, ti ali Dolinac!» je jezno bruhnil Lukač in zasadil zobe v ustnice.

«Prodajal ali ne, blago poznam!»

«No, no,» je miril Dolinac, «kaj se bomo kregali, še preden začnemo!»

Mešetar je hotel o živinčetu še nekaj povedati, a Lukač mu je odklonilno zamahnil z roko in siknil: «Nehaj, ceno povej! Žival sem videl tudi jaz!»

Skočimer je za hip počakal, se prestopil, pogledal po Dolincu in počasi odgovoril: «Sedemnajstopetdeset, pravim jaz!»

«Kaaj?» je zdaj zgrmelo iz Lukača. Izbulil je oči, brki so se mu naježili in zlat uhan v levem ušesu se je močno zazibal. «Kaj si znorel? Saj še krava s teletom ni vredna toliko. Tu pa bom še tri mesece čakal, da povrže in jo redil zastonj.» Nagnil se je k Skočimerju in skoraj zakričal: «Pa menda ja ne boš trdil, da ima tudi že mleko?»

«Mleka nima, prokleto, saj ga nimaš tudi ti,» je zaklel Skočimer. «Kaj pa je krava s teletom, če jih je imela šest in več, pri tej pa šele začneš molzti. Razumeš?»

«Kdaj začnem molzti, že vem jaz, bolje kot ti, ki nimaš repa v hlepu. Več kot petnajsto ne dam!»

Dolinac in Skočimer sta se spogledala in zatem se je Dolinac pomenljivo nasmehnil in zamahnil: «Za ta denar junica ne bo šla čez prag, raje jo s sekiro razsekam.» Obrnil se je ter naglo in brez besede krenil proti lipam.

Lukač je poparjeno gledal v tla, se nato okrenil in pomežiknil mešetarju. Ta je brž skočil za Dolincem in ga rotil: «Ne bodi kot ogenj, počakaj malo, saj bo popustil.» Trdo ga je prijel za rokav in vlekel nazaj.

«Nič popustil,» je Dolinac nategoval z besedo, a se vseeno jel pomikati nazaj proti Lukaču. «On naj ima denar, jaz pa žival,» je spotoma godrnjal.

«Hudiča, še preden začnemo, sta že kot nož. Reci pametno besedo, pa ti Lukač! Koliko bi jo stavil ti, če bi jo prodajal?» ga je pozval Skočimer.

«Toliko prav gotovo ne, hudiča,» je zaklel Lukač in porinil roke v žep.

Igra se je začela. Govorili so, kričali vsevprek, vsi trije, eden čez drugega. Ta je trdil, da je premalo, drugi, da je preveč. Stiskali so, kot da bi za ves svet ne popustili stotak. Mešetar Skočimer je mahal z rokami, si otiral pot s čela in kričal: «Udari, udari v roko, ti pravim!» Ponavljal je to kot že stokrat na vsakem sejmu in pri vsaki kupčiji in trdil, da take priložnosti ne bo več. Zdaj je potegnil Lukača vstran in mu šepetal na uho, naj za božjo voljo kaj primakne in odpelje živino domov, zdaj zopet Dolinaca in ga rotil, naj popusti, češ, da več res ni vredna, kajti človek niti ne ve, kaj se lahko zgodi, ko bo prvič telila. Okoli njih se je zbrala gruča ljudi, naredila obroč in navijala zdaj Lukaču zdaj Dolinacu. Mešetar je stal sredi klobčiča in okoli njega se je vse vrtelo. Rohnel je in mahal, kot bi govoril tudi z rokami, se tolkel z njimi po kolenih, prsih, si venomer popravljal klobuk, potegoval hlače in pljuval, pljuval kot Turek. In udarili so: Sestnajstopetdeset!

Vihra se je polegla in oddahnili so se vsi. Pohiteli so k lipi, kjer je točila Pepca, da zalijejo kupčijo. Ko mešetar uspe, da pade ara, si tudi on zaračuna svoj trud. Na glas in svečano izjavi: «Če mene ne bi bilo...» Skočimer je izpil v dušku dva kozarca, si popravil klobuk in že hitel drugam lovit kupčijo in novo aro.

V cerkvi je zaklenkalo. Žene so še globlje sklonile glave, krčevito sklepale roke, ovijale molek okrog koščenih prstov.

Mati Tina je klečala. Že davno ni več čutila kolen. Vroče je molila za Tonko, ki se odpravlja v svet. Včasih se je ozrla po njej in v mislih je zatarnala: «Ta mladina ne zna molit. Buli v kip ali sliko, mrmra z ustnicami, njene misli pa so, kdove kje.»

«Mama, pojdi, saj je že končalo,» jo je zdaj Tonka skoraj na

(Nadaljevanje na 8. strani)

Danila Kumarjeva

otrok Slovenskega Primorja

Iz briške vasi Kojsko so se Kumarjevi pred fašisti umaknili na Ježico pri Ljubljani. Kmalu so spoznali vsi, oče, mati in otroci, da Jugoslavija tedaj ni bila nikaka obljubljena dežela, da so vsi režimi, čeprav so sami sebe imenovali demokratične, preganjali resnične demokrate, zapirali najbolj poštene in najboljše ljudi v ječe in koncentracijska taborišča. Tudi prijatelje Danile Kumarjeve so zapirali.

Dokler so bili zaprti v Ljubljani, jih je obiskovala in jim z vsemi močmi skušala olajšati usodo. Opozarjali so jo, da bodo taki obiski škodili tudi njej. Toda Danila se ni zmenila za to, posečala jih je kar naprej. Kmalo je tudi sama okusila, kaj je zapor, kaj so grožnje in kaj je nasilno zališevanje. Zaprli so je bili zaradi govora, ki ga je imela na Limbarski gori in zaradi demonstracij proti samodržnemu ministru iz Beograda. Živahno dekle je ves čas zapora ostalo mrzlo in brez besed. Ko so videli, da pri Danili ne uspevajo policijske grožnje, so hoteli s podkupovanjem izvedeti od nje, kdo so bili voditelji delavskega razreda v boju proti zatiranju.

«Za nekaj lmen, za nekaj besed dobiš dobro službo in še bogato nagrado v denarju.»

Z gnusom jih je zavrnila. Takoj, ko so jo izpustili, ne da bi si bili mogli z njo le malo pomagati, je znova začela s podtalnim delom in z učenjem. Prve mesece po italijanski okupaciji

je dobilo to delo nove oblike. V domu njenega očeta so se zbirali.

«Kje bom našel prenočišče za ilegalca?»

«Jaz ga bom našla,» je veselo vzkliknila Danila. In ga je res našla.

Skozi Tičarjevo trgovino, kjer je bila nastavljena, je nabavljala blago za ilegalno delo. Iskala je stanovanja za ilegalce in za sestanke. Sama je vodila politične sestanke mladincev, zbirala orožje, ga prenašala in skrivala. Bila je srečna in ponosna, da ima očeta in mater, ki jo v takem delu nista ovirala. Nasprotno, še pomagala sta ji in delala tudi sama. Tako sta vzgojila svojo mlado hčer v zavednega borca za svobodo in za demokratične pravice delovnega ljudstva.

* * *

Bil je večer doma na Ježici. V kuhinji so sedeli mati, Danila in partizan Stane. Morda so bili malce neprevidni, ko niso govorili čisto tiho. Zunaj so medtem Italijani in beli obkolili hišo. Iskali so Staneta. «Kdo je v hiši?» je zakričal belogardist Jenko, hoteč prekoračiti prag. Za njim so se hudobno iskrile oči italijanskega fašista.

Danila je široko stopila na prag. Mimo nje nista mogla v kuhinjo in njene nežne dekliške rame so bile takrat dovolj široke, da so zakrile Stanetov umik. «Sami sva v mamo.»

Nekaj časa se je še prerekala z njimi, čez prag pa ni pustila nikogar. Ko je bila uverjena, da se je Stane že lahko umaknil na varno, je bilo tudi fašistom dovolj. Pustili so brezplodno govorjenje in iskanje ter odšli.

* * *

Treba je bilo po orožje v Tomačevo. «Jaz bom nosila», je silila v Staneta, ki ji ga ni hotel dati. Bal se je zanjo. Danila pa mu je mirno razložila: «Italijani so pač Italijani. Ce srečava patruljo, ne bodo pregledali mene, ker sem ženska, ampak tebe, ker mislijo, da so jim samo fantje nevarni. Daj lepo meni puško, pištolo in municijo.»

Skrila je vse pod široki plašč in res sta mimo patrulj srečno prišla na Ježico.

V nedeljo po tem je znosila deset kilogramov eksploziva od mestne pristave na Kodeljevem mimo vseh italijanskih straž do Hlebša pod Golovcem.

Zaradi vseh teh dejanj, ki jih je tako neustrašeno izvedla, zaradi poštenosti, zvestega tovarištva in preudarnosti, zaradi svoje nesebičnosti in predanosti je avgusta 1941 postala

(Nadaljevanje na 8. strani)

Še danes mi je prijetno, če se spomnim...

(Iz spominov prvoborca Draga Flisa-Strele)

...Krenili smo preko Mašuna in se ustavili v prvi vasi na Primorskem, v Volčah. Tam so nas ljudje že čakali. Zvedeli so, da pridemo in so nam pripravili precej hrane. Celo ovce so klali, da bi nam postregli z njimi. Ves odred je bil zelo dobro obrožen in za tiste čase smo imeli kar precej mitraljezov. Povečini so bile to zbrojevke, ki so jih ljudje močno občudovali.

Borci so imeli v glavnem mavzerice. Ljudje so bili navdušeni nad našim prihodom in so nas odlično pogostili. Tudi o partizanih so vedeli precej, ker je operirala na tem terenu Pivška četa. Pot iz Volč proti Vipavski dolini smo prehodili v miru, ker nam je vipavska četa dala kurirje, ki so nas vodili po krajih, kjer smo se izognili spopadom. Povsod smo našli zvezo z novimi patruljami, zlasti pa z ljudmi, ki so nas opozarjali na nevarnosti. Tako se nikjer nismo spopadli.

Na Vipavskem smo se ustavili v Podragi, en bataljon pa je krenil na Tolminsko. Mislim, da je bilo ravno 28. oktobra, na fašistični praznik. Po vsej dolini se je raznesel glas, da prihajajo iz Jugoslavije partizani na Primorsko z namenom, da na fašistični praznik zasedejo Gorico. Italijani so naseli tem vestem. Skoncentrirali so v Gorico ogromno vojaštva. Vest, da bomo napadli Gorico, pa so si izmislili ljudje sami iz navdušenja nad našim prihodom. Prav zaradi tega so Italijani pričeli z izpadi iz Gorice, tako da smo imeli neprestano opravka z njimi. Prav po partizansko smo se morali pomikati iz Vipavske doline nad Sempas. Pri tem umiku so nam domačini kazali pot, mnogo pa nam je pomagalo tudi vreme, ker je tiste dni zelo deževalo. Prekoračili smo cesto Gorica-Ajdovščina in se ustavili v vasi Vitovlje. Potem smo krenili na Lokovec, v vas, ki dotlej še ni videla partizanov. V vasi smo se malo odpočili. Ljudje so prihajali z nami. Po dveh dneh smo odrinili dalje v taborišče nad Tolminskim lomom. Tam smo se razdelili na skupine, ki so štele po 10 do 15 ljudi. Te naj bi predstavljale osnove za nove partizanske čete. V Brdih je bila takrat tudi že partizanska četa, ki je štela kakih 20 ljudi. Med njimi sta bila Maks Peris in Janez Učakar, ostali pa so bili domačini. Jaz sem imel namen oditi v skupino, ki se je imenovala Soški odred. Se vedno sem bil bolničar. Komandant odreda je bil Bračič, komisar pa Ahac. Po razdelitvi na skupine je odšla ena taka četa na tolminski Rut, druga pa v Brda. Z zadnjo sem odšel tudi jaz, da bi uredil na tamkajšnjem terenu sanitetno službo. Italijani so zvedeli za partizane v Brdih in so pripravili ofenzivo...

Takrat smo v glavnem v zasedah čakali italijanske patrulje. Janez Učakar je s patruljo pri belem dnevu prišel v neko gostilno v Ročinju. Z rafalom je pobil nekaj italijanskih oficirjev in se umaknil nazaj v hrib.

Januarja 1943 sem postal komisar drugega bataljona v Soškem odredu. Ena četa je bila na Bovškem, druga nad Breginjskim kotom, tretja pa je bila v Brdih. Takrat smo začeli z akcijami.

V januarju smo napadli postojanko pri Sv. Križu nad Cerknim. Bilo nas je kakih 20. Pri Svetem Križu je bila karabinjerska postaja v karavli. Postojanko, ki je štela 26 karabinjerjev, smo popolnoma likvidirali. Šest karabinjerjev je padlo v borbi, pet je bilo ranjenih, ostale pa smo žive polovili. Zaplenili smo mnogo mitraljezov in orožja. Zlasti se je izkazala v tej borbi Marija Pervanja. Bila je bolničarka. Italijani so kasneje pripovedovali v Cerknem o njeni hrabrosti.

V tem času so Italijani pričeli na Primorskem z mobilizacijo. Primorski fantje so kar v skupinah prihajali v hribe. Prav naše akcije so povzročile, da so pričeli Primorci vse bolj stopati v partizane. Italijani pa se v manjših skupinah niso več upali iz postojank. Tako smo si priborili manjše osvobojeno ozemlje in smo v nekatere vasi prihajali tudi podnevi.

Italijani, ki so vedeli, kje se mudimo, so nekega dne pripravili hajko na nas. Kakih sto jih je prišlo v Nemški Rut in v vas Grand. Imeli smo ravno precej mobiliziranccev, a zelo malo orožja, toliko namreč, kolikor smo ga zaplenili. Iz obeh vasi so Italijani takrat odpeljali kakih 30 ljudi. Tistega dne smo bili v zasedi na cesti Brda-Tolmin. Ko smo se vračali iz zasede in prišli nad Nemški Rut, smo zagledali Italijane v vasi Grand. Nasproti nam je pritekel neki vaščan z novico, da so pobrali Italijani v vasi mnogo ljudi in jih odpeljali. Hitro smo obšli Nemški Rut in postavili zasedo ob cesti.

Čez kaki dve uri se je italijanska kolona vračala. Usekali smo po njih z vsem ognjem. Nekaj jih je padlo, ostali pa so se razbežali. Od civilistov, ki so jih vodili s seboj, ni bil nihče ranjen. Pobrali smo orožje, ki so ga Italijani odvrgli, in se z domačini vrnili v vas.

No mogoče opisati navdušenja in veselja, ki je zajelo vaščane. Ljudje niso vedeli, kako naj nas pogoste. Imenovali so nas osvoboditelje. Tudi nazaj v gozd nas niso več pustili. Hoteli so, da bi ostali kar v vasi, češ če pridejo Italijani, se bomo kar skupaj borili. Se danes mi je prijetno, ko se spomnim tega dogodka.

KAJUHOVE NAGRADE ZA LETO 1963

Prejšnjo soboto so tretjič podelili Kajuhove nagrade, s katerimi predsedstvo Zveze združenj borcev NOB in založba «Borec» nagradita dela s tematiko iz narodnoosvobodilne vojne. Letos so podelili eno prvo, dve drugi in pet tretjih nagrad, kakor je razvidno iz obrazložitev, ki jih tu objavljamo.

I. nagrada: Tone Svetina za tekst «Ukana»

Roman «Ukana», ki ga je predložil Tone Svetina, je presenetil vse člane žirije. To je tekst s pravo, sočno partizansko vsebino, ki po svoji zamisli in po svoji izvedbi daleč prekaša mnoge povprečne partizanske tekste zadnjih let. «Ukana» je pravzaprav roman Prešernove brigade, oziroma 31. divizije z neko posebno značilnostjo, ki v naši literaturi o NOB do zdaj še ni bila obdelana: obravnava tudi delovanje gestapa v nekaterih partizanskih enotah ter v zaledju. Roman je zelo spretno zasnovan. Pred nami zaživi brigada tako naravno in tako prepričljivo kot do zdaj še v nobenem partizanskem tekstu. Vsi nastopajoči so verni, resnični, prepričljivi in vsečloveško naravni — od komandantov brigad do poslednjega neznatnega borca in civilnega aktivista. Zelo izrazita je tudi osrednja nemška figura, gestapovec Wolf. Posamezne akcije in dogodki so napisani z izredno umetniško prizadevnostjo, posamezni liki in njih dejanja pa poglobljeno, psihološko utemeljeno in prepričljivo. V malokaterem slovenskem romanu stopa narava — gozdovi, reke, planine tako izrazito v fabulo kot v tem tekstu. Posamezna poglavja in posamezni značaji so mojstrsko orisani, močni so v svoji tragičnosti, samozatajevanju in žrtvovanju. Odlika tega teksta pa je zlasti v tem, da dogodke, ki so nam sicer znani, prikazuje v novi luči in z miselno globino. Torej nekaj povsem novega za bralca, ki si vedno želi novih vsebinskih in stilnih odkritij. «Ukana» je v resnici oblikovno in vsebinsko izredno bogat tekst s tematiko iz NOB. Žirija mu je zato prisodila I. Kajuhovo nagrado.

II. nagrada: Alojz Srebotnjak za glasbeno delo: «Requiem za talca»

Requiem za talca je mojstrovina, ki že na prvi pogled pritegne vso pozornost glasbenika, ker je partitura do potankosti izdelana. Že besedilo samo, ki je povzeto iz poslovilnih pisem na smrt obsojenih in bi lahko bilo lastno talcem iz kateregakoli dela sveta, je grozljivo in tako obče človeško, da bi ga kazalo prevesti v tuje jezike, kar bi omogočilo delu in glasbi, da bi našla pot na vse koncertne odre sveta. Glasba je globoko občutena, verno tolmači pretresljivost besedila, je invenciozna, opojena s čudovito toplino umetnika, ki je tekst doživel, kljub (mojstrski) kontrapunktični obdelavi bo v dobri interpretaciji globoko pretresla izvajalce in poslušalce. Delo je daleč od vsake ekstremne usmerjenosti, sočno, živo in sodobno. Žirija je zato prisodila zanj Alojziju Srebotnjaku II. Kajuhovo nagrado.

II. nagrada: Ive Subic za sliko (olje) «Vojna»

Olje Ive Subica je svojstvena mojstrovina NOB-jevskega žanra. Je posebno in jasno delo. Prostor, ki je na tej sliki realiziran z umetniškimi sredstvi, je doživetje težkih preizkušenj in usodnih odločitev. Literarna nota je sicer poudarjena, toda še vedno podrejena obliki. Slikarjeva ekspresija je močno prepričljiva in tehnično dovršena in popoln umetniški izraz umetnikovega doživetja. Slika izstopa iz partizanskega opusa slikarja z barvno in oblikovno preprostostjo, s skopo in pa vendar prepričljivo izbiro elementov. Gledalec doživi odsotnost humanega elementa in je aktivno vključen v posebni svet slike, ki predstavlja tragiko in veličino naših velikih dni. Žirija je prisodila Ive Subicu za to delo II. Kajuhovo nagrado.

III. nagrada: Franc Skerl za tekst «Narodnoosvobodilno gibanje na srednjih šolah v Ljubljani»

Avtor je s tem tekstom prvi obdelal nad vse zanimivo in pomembno narodnoosvobodilno delo srednješolske mladine v Ljubljani. Njegova zasluga je zlasti v tem, da je obdelal količkaj dosegljivi arhivni material iz tega obdobja ljubljanskih srednjih šol in tako obogatil vrzel v zgodovini NOB. Delo je napisano skrbno, solidno, podprto z ohranjenim dokumentarnim gradivom. Knjiga bo današnji srednješolski mladini lahko vzor in vzpodbuda za delo v šoli in v vseh izvenšolskih mladinskih organizacijah. Žirija je zato prisodila Francetu Skerlu III. Kajuhovo nagrado.

III. nagrada: France Sotler za tekst «Pohod XIV. divizije»

O velikem in nadvse pomembnem pohodu XIV. divizije na Stajersko je bilo do sedaj že precej napisanega. Toda to, kar je bilo do zdaj objavljenega, so predvsem memoarska dela, spomini posameznih udeležencev tega pohoda. France Sotler se tega pohoda ni udeležil. Zato predloženi tekst ni memoarsko delo, temveč stroga vojaška študija, ki jo je napisal na osnovi ohranjenega nasega in nemškega arhivskega gradiva. Sotlerjev tekst je torej strokovno delo in prav s tega vidika se je to delo tudi ocenjevalo. Za izpopolnitev vrzeli v zgodovini NOB je Sotlerjev tekst prav gotovo pomemben. To pa je zgodovinska vrlina teksta in zato mu je žirija prisodila III. Kajuhovo nagrado.

III. nagrada Darja Vošnjak in Milka Kovič za tekst «Prebredeni hudournik»

Po vsebini in izvedbi je to svojevrsten tekst, ki se v celoti imenuje «Prebredeni hudournik ali bila sem stara dvanajst let». Začetek vojne v Ptuju. Prve represalije Nemcev in slovenskih nemčurjev. Izgon iz Ptuja. Kot izgnanci med hrvaškimi ustaši. Pokol srbskih popov. Strahote ustašev. Uničenje srbske vasi pred očmi dvanajstletne deklice. Pobeg iz Hrvaške v Slovenijo. Pričetek akcij, otrok postane ilegalni kurir itd itd. Tekst obravnava hude stvari, vendar pa z mikavnim jezikom in spretno. Tekst ni umetnina, če bi jo presojevali s strogega vidika visoke umetnosti, vendar pa je nadvse zanimiv memoarski dokument, kako je otrok preživljal strahote vojne in kako se je že kot otrok začel vključevati v borbo samo. Odlika teksta leži prav v tem, da prepogosto in prisrčno pripoveduje žalostne dogodke, ki so kovali otroka v aktivnega člana narodnoosvobodilnega gibanja. Žirija je obema avtoricama podelila III. Kajuhovo nagrado, ki si jo delita.

III. nagrada: Stanka Vilhar za tekst «Sence pod Matajurjem»

Roman «Sence pod Matajurjem» je kvalitetna psihološko-sociološka izpoved. V tem tekstu je avtorica opisala procese, čas in dogodke, ki so se odigravali v Slovenski Benečiji v obdobju med prvo svetovno vojno do konca druge svetovne vojne. V romanu je spretno, pa tudi umetniško prikazana protislovnost italijanskega fašističnega režima, družbena diferenciacija in borba malega slovenskega človeka za obstanek, njegova neizmerna ljubezen do domače grude. Ljudje pod Matajurjem so orisani z umetniško prepričljivostjo in zato ima tekst odlike ljudske povesti, ki jo bodo bralci brali z užitkom. Povrhu vsega pa nam z veliko ljubeznijo prikazuje pokrajino. Žirija je avtorici teksta «Sence pod Matajurjem» podelila za to delo III. Kajuhovo nagrado.

III. nagrada: Ivan Seljak za ciklus risb s tematiko NOB

Ciklus Seljakovih risb je po zamisli in izvedbi svojevrsten: oblikovno čist, dosledno izpeljan in izraža samostojen odnos do tematike. Izvirna kompozicijska zasnova posameznih likov odpira nove vidike že znanih in obravnavanih tem iz NOB. Avtor je zbral v ciklusu teme v preprosto, vsebinsko celoto, ni pa ostal zgolj pri ilustraciji vsebine; skušal jo je po svoje preoblikovati. Vrsto znanih tem zato doživlja v tem smislu, kot bi jih videl prvič. Seljakov ciklus risb je umetniško celovito delo, vsebinsko prepričljivo ter stilno kompozicijsko izvirno, zato mu je žirija podelila III. Kajuhovo nagrado.

Karlo Hrovatin — *Beg v partizane*

LJUDJE «NA INDEKSU»

Razne oblike preganjanja in zapostavljanja črncev v ZDA

V 26 državah ZDA se črnec ne more poročiti z žensko bele polti - V vseh drugih državah sicer ni to izrecno prepovedano, vendar pa se takemu zakonskemu paru ne bi dobro godilo

Mešan zakon. Pravzaprav ni to na videz nič tako strašnega. Zdi se celo kaj preprosta zadeva. A vendar je prav o tem med ameriško mladino mnogo razpravljanja in mnogo ostrih diskusij. Mnenja o tem si preveč nasprotujejo. Zlasti pa gledajo na take zakone starši, beli seveda, naravnost z nekako grozo. Celo taki, ki se imajo za napredne.

Kaj je pravzaprav mešan zakon? Ali so razlike družabne, verske, narodnostne ali rasne? Vsekakor je treba najprej to ugotoviti. Kajti v Ameriki je morda bolj kot kjerkoli drugje na svetu, potrebno o tem govoriti, ker se tam mešajo in družijo razne narodnostne, verske in tudi kulturne skupnosti. Upoštevati je namreč treba tudi dejstvo, da je ameriški narod sestavljen pravzaprav iz najrazličnejših priseljencev, ki so prišli v Ameriko z vseh strani sveta. Do leta 1922 se je bilo namreč mogoče naseliti v ZDA brez posebne težave in ni bilo nobenih omejitev, razen, da so morali biti vsi, ki so se hoteli tam naseliti, zdravi in — belopolti.. Država je pač računala s tem, da se bodo ti novi naseljenci tam kmalu udomačili in se asimilirali. Menila je, da se mora vsak novi naseljenec popolnoma amerikanizirati že v petih letih.

Toda, računi so eno, resničnost pa drugo. Življenje je pokazalo docela drugačen razvoj. Amerikanizacija je sicer bila, toda zelo plitva in površna. Omejevala se je največ na politično stapljanje, kajti, novi naseljenci so še vedno ohranjali svoj jezik in tudi družili so se povečini samo s svojimi rojaki. Popolna amerikanizacija priseljencev je bila celo v drugem kolenu še vedno le slepilo.

In tako je prihajalo do «mešanja». Toda, samo in izključno med belci. «Mešanje» z drugobarvnimi, zlasti s črnci, nekaj manj z Indijanci, Kitajci in Mehikanci, je bilo, se lahko reče, v resnici izključeno.

Črnci, ki jih cenijo na okoli 20 milijonov, in ki so največja «obarvana» skupina, so do današnjega dne ostali popolnoma ločeni, sami zase.

LJUDJE IZVEN VELIKE CELINE

Črnci so druga etnična skupina, ki je prišla na ameriški kontinent. Prvi so bili tisti, ki so jih prignali kot sužnje na razne plantaže, že pred 340 leti. A pred 120 leti se je naseljevanje črncev v Ameriko popolnoma ustavilo.

Mešanje črncev z belci je komaj delček odstotka in to z normalnimi vezmi. V največ primerih so to divji zakoni, posilstva in podobno. Nekateri belci so že od nekdaj izrabljali svoj položaj, bodisi kot gospodarji ali predstojniki in podobno za izkoriščanje in zlorabljanje črnskih žensk. In še dandanes se najdejo ponekod taki, ki še vedno počno taka nasilja nad črnkami. Takih vezi, četudi se ne končajo s poroko, nihče ne obsoja. Nasprotno: žanjejo celo priznanje in odobravanje.

Toda zveza med belo ženo in črncem je skoro v vseh državah ZDA neodpustljiv greh, zločin. Belec, ki zapeljuje črnska dekleta, je junak. Vsakdo ga občuduje. Ako pa se črnski mladenič drzne približati belemu dekletu in vzdrževati z njo tesnejše prijateljstvo, tedaj, je bolje niti ne misliti na to, kaj vse se mu utegne pripetiti.

ČRNCI BELE POLTI

V Združenih državah Amerike imajo za črnca vsakogar, ki je kdajkoli, tudi pred 300 leti, imel med svojimi predniki črnca. Četudi je njegova polt še tako bela, naravnost snežnobela, četudi so njegovi lasje popolnoma svetli in oči modre, mu vse to prav nič ne pomaga, če ima pri tem le kanec črnske krvi v svojih žilah, da ne bi postal za belce kot gobavec. Zaradi tega je nastal zelo čuden pojav, tako imenovani «pesing» ali «predstavljanje za belca».

Črnci bele kože zapuščajo svoj rojstni kraj in se selijo drugam, nekam, kjer jih nihče ne pozna. Tam žive kot belci. Nihče jih tam ne zapostavlja, nihče jim ne krati ne človeških ne državljanskih pravic, nihče jih ne prezira.

Toda, gorje tistemu, ki ga razkrinkajo. Nihče ga ne more obvladati pred srdom okolice, v kateri je živel.

Po nekih podatkih je še dandanes, ko se zdi, da nekoliko bolj spoštujejo njih pravice (vsaj prikazati poskušajo to tako, na papirju), okoli 30.000 belih črncev, ki zapuščajo svoj rojstni kraj in gredo neznanokam. Na ta način, morda nekoliko «ilegalno», prehaja «črnska kri» v čisto belo raso.

STROJ RASNE MRŽNJE

Mešani zakoni so še vedno izjemni. Namesto da bi jih bilo vedno več, jih je vedno manj. Od skupnega števila zakonskih zvez, sklenjenih v ZDA v enem letu, je mešanih zakonov komaj 0,7 odtisočka. In še o teh vsepovsod mnogo razpravljajo.

Nedavno so o tem vprašanju izvedli obsežne raziskave. Sociologi so po vsej deželi zbirali z anketo mnenja najrazličnejših oseb iz vseh slojev. Med vprašanji v anketi so bila tudi: kaj menijo o rasnem vprašanju, o rasni diskriminaciji in podobno.

Na vprašanje: «Menite, da bi bilo potrebno s črnci bolje ravnati kot doslej?» je 90 odst. vprašancev odgovorilo pritrdilno.

Na drugo vprašanje: «Ali odobravate poroke s črnci?» je bilo samo 3% takih, ki so odgovorili z «Da!»

Pregrada navade je tako visoka, da so v današnjem položaju mešani zakoni v resnici nemogoči. Mladi par, ki želi skleniti mešan zakon, se mora najprej pripraviti na dolgotrajen boj z lastno družino. Potem se bo moral spoprijeti s svojo okolico, z družbo, z oblastmi in nazadnje s samimi zakonskimi predpisi. Ko pa nazadnje, po dolgotrajnem in trdem boju, oba le premagata vse ovire, jima pač ni življenje «z rožicami postlano». Prezir, poniževanje, zapostavljanje je še najmanj, kar ju prizadeva. In vse to se prenaša tudi na njih otroke. Njihovo življenje je včasih tako neznosno, da so pravzaprav le redki, ki vzdržijo. Večina takih zakonov prav zaradi tega razpade.

V 26 državah ZDA ni dovoljena poroka med belcem in črncem.. V kolikor pa se komu vendarle posreči taka poroka, štejejo otroke, rojene v takem zakonu, za nezakonske, oba zakonca pa imajo za nemoralna, ki ju povsod in ob vsaki priložnosti bojkotirajo in sramotijo. V ostalih 24 državah pa, kjer po zakonu niso prepovedane take poroke, je pritisk okolice tako močan in v taki obliki, da nazadnje uniči še tako globoko ljubezen obeh zakoncev. Kot povsod: družabni in ekonomski bojkot, šikaniranje policije, aretacije zaradi najneznatnejših vzrokov, a tudi napadi in pretepanje. Mladi par ne more dobiti stanovanja, če ga pa dobi, mu pogosto razbijajo šipe in podobno.

Bodisi belec bodisi črnec, ki sklene tako zakonsko zvezo, je lahko prepričan, da bo imel poslej zaradi tega nešteto neprijetnosti. Celo v Hollywoodu bojkotirajo take pare. Slavna plesalka in pevka Herta Kitt je bila dolgo na indeksu, ker so jo pogosto videvali v družbi z Orsonom Wellesom. Harry Belafonte zaman čaka na kako boljšo vlogo.. Vzrok? Njegova žena je bele polti.

Dogaja se, da se beli mladenič zaljubi v črnko, kreolko, ki so znane lepotice. A tudi taka ljubezen je že vnaprej obsojena na propast.

Se huje pa je, ko gre za ženo bele polti, ki se zaljubi v črnca. To je skoro smrtna obsodba.

Prav gotovo bi se marsikaj izboljšalo, če bi se tudi gledanje družbe in posameznikov na to spremenilo. V takem primeru bi se prav gotovo povečalo število mešanih zakonov tudi v Združenih državah. Za sedaj ustvarja toliko hvaljeni ameriški način življenja take zapreke, ki so povsod drugod po svetu nerazumljive.

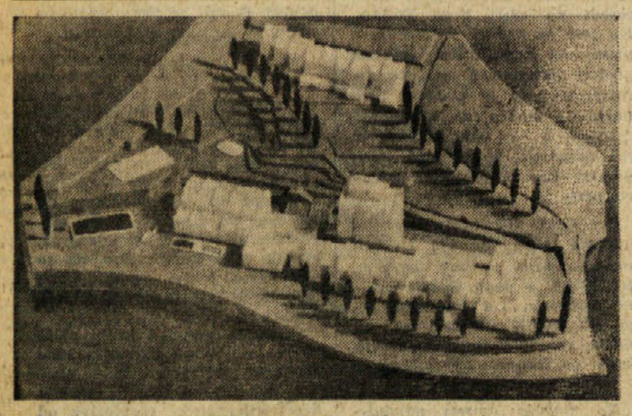

Slika kaže načrt zdravstvene ustanove, ki ga je pripravil dr. arh. Dario Jagodic, na podlagi razpisa inštituta CNETO in prejel pri tem tretjo nagrado v vsej državi

KRIŽANKA

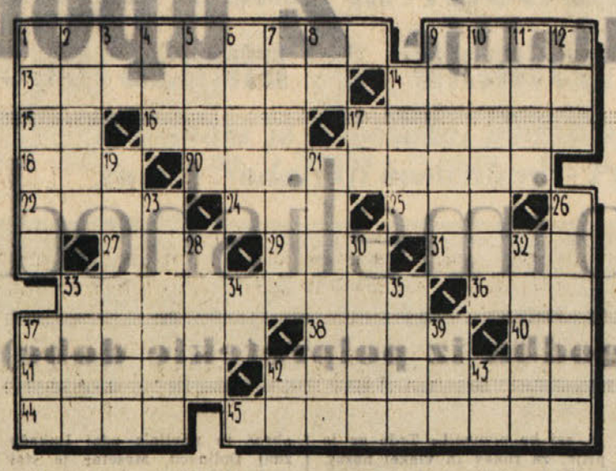

VODORAVNO: 1. pesem beneških gondoljerjev, 9. najbolj razširjena tekočina, 13. hitra afriška žival, 14. listnato drevo, 15. romanski spolnik, 16. vladar češke države, ki si je v 7. stoletju priključil tudi Slovence, 17. posekan del gozda, 18. krilo rimske konjenice, 20. hajduški poglavar, 22. moč, 24. stikališče dveh ploskev, 25. doba, razdobje, 27. nekdanji turški fevdalec, 29. del, 31. pripadnik naroda, ki je živel na našem ozemlju pred prihodom Slovanov, 33. sorodnik, 36. pesmi hvalnice, 37. pozitivno nabito jedro vodikovega atoma, 38. učitelj etike, 40. kemični znak za erbij, 41. grški otok v Egejskem morju, 42. glavna faza v nastajanju filma, 44. najvišje božanstvo v nordijski mitologiji (iz istih črk kot DINO), 45. avtomatsko orožje, strojnica.

NAVPIČNO: 1. nepotrebna stvar, napota, šara, 2. letopis, 3. ozek konec polotoka, 4. tekoča začimba, 5. muslimanski bog, 6. potovalec, božjepotnik, 7. testament, poslednja volja, 8. solmizacijski zlog, 9. italijanski renesančni slikar in graditelj (Giorgio), 10. priprava za obešanje, 11. krajši naziv za deset gramov, 12. plačilo na račun, predujem, 14. gozdni sadeži, 17. začetnici francoskega romantičnega pisatelja («Colomba»), 19. starodaven narod z visoko razvito kulturo na južnem Kavkazu, 21. naročnik, stalen odjemalec, 23. starogrški pisatelj tragedij, Evripidov prijatelj, 26. presek, 28. gora s številnimi samostani na grškem polotoku Halkidiki, 30. pasma lovskega psa, 32. misli, smernice, 33. staro rečno prevozno sredstvo, 34. kemični znak za radon, 35. klica, poganjek, 37. latinski predlog, 39. klica, zametek, 42. kemični znak za silicij, 43. nedeljiva soglasnika.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Kersnik, 8. mafija, 14. Opatija, 15. prelom, 16. pirat, 17. il, 19. sloga, 20. Igor, 21. Ivan, 24. tog, 25. Slovenka, 27. on, 28. iti, 29. los, 30. S(tane) S(ever), 32. Prokopij, 35. til, 36. pali, 38 Atik, 39. bilo, 40. irada, 42. os, 43. Kotov, 44. Savica, 46. Marjana, 48. klejar, 49. ostanek.

IZ AVTOMOBILSKEGA SVETA

Nekaj nasvetov za vozače za pravilno uporabo prestav

Kako moramo ravnati, da ne obremenimo preveč vzmeti

Pred kratkim smo pisali o vtekanju novih vozil. Danes se bomo na kratko pomudili pri «vtekanju» voznikov. Nočemo z naslednjimi vrsticami soliti pameti že izkušenim avtomobilistom, in niti nadomeščati avto-šole, hočemo le dati vrsto praktičnih nasvetov, ki jih morda mnogi že poznajo, jih včasih tudi podzavestno izvajajo, ali pa so na to že pozabili.

Menimo, da bodo tudi mnogi izkušeni vozniki našli v današnji rubriki ali pa kdaj pozneje, nekaj novega in se bodo okoristili s temi nasveti, ki nam olajšajo upravljanje vozila in povečajo varnost vožnje.

Danes, ko je že na najbolj cenenem vozilu nastavljen sinkroniziran menjalnik, je dovolj potisniti sklopko, dodati nekaj plina in premakniti pretični vzvod, da preidemo iz ene hitrosti v drugo. Vendar ni bilo vselej tako. Prestavljanje je bilo nekoliko težavnejše ker za pravilno izvedbo je bil potreben še «vmesni plin». Kljub sinkroniziranosti sedanjih menjalnikov pa je priporočljivo še dalje prestavljati iz ene hitrosti v drugo po stari navadi, ker le tako bomo obvarovali organe menjalnika pred prenaglim uničenjem.

Kako to delamo?

Ko prestavljamo iz višje hitrosti v nižjo, preden priključimo nižjo prestavo, moramo prilagoditi rotacijski režim motorja in predležne gredi vrtilni hitrosti menjalne gredi. To je naloga sinkronizatorja. Temu organu pomagamo tako;

Izklopimo sklopko in pretični vzvod premaknemo v pozicijo prostega teka; sklopko vklopimo in nato dodamo plina, to je tako imenovani «vmesni plin», zdaj izklopimo in istočasno potisnemo pretični vzvod v prestavo, ki smo jo izbrali. Priklopimo in dodamo plina. Če nekajkrat poskusimo, bomo hitro spoznali, da opis tega ravnanja zahteva več časa, kakor samo prestavljanje.

Pri prehodu iz nižje hitrosti v višjo se še vedno ravnamo po isti shemi z edino razliko, da ne dodamo vmesnega plina, torej da ne povečamo števila vrtljajev motorja, ko je pretični vzvod v legi prostega teka.

S takim prestavljanjem ne bomo več občutili škrtanja zobatih koles menjalnika in vozilo bo nadaljevalo svoj tek brez nepotrebnih sunkov in zastojev.

Pravilno prestavljanje omogoča daljšo življenjsko dobo menjalniku. Vendar pri avtomobilu so še mnogi drugi organi, od pravilnega delovanja katerih, je odvisna varnost vožnje in seveda naša telesna varnost.

Med najvažnejšimi činitelji spadata vzmetenje in pnevmatike. Pravilnemu delovanju vzmetnega sistema se moramo zahvaliti, če se ob nagli vožnji na ovinkih še lahko držimo smeri ter da nam ublaži neštete sunke, ki bi jih vozilu povzročile gube cestišča.

Vendar, da je vzmetenje vedno v redu, moramo skrbeti zanj predvsem tako, da mu ne nalagamo nepotrebnega dela ali pa nalog, ki jih ne bi zmoglo, ne da bi se pri tem zmanjšala njegova reakcijska sposobnost.

Veliko je še cest, ki jih prečkajo železniške tračnice. Le-te so redkokdaj tako speljane, ne da bi bilo večje ali manjše višinske razlike med cestiščem in njihovo drsno ploskvijo. Če privozimo s precejšnjo hitrostjo do tračnic, bo moralo vzmetenje prenesti močan udarec in pri tem nam kak blažilec lahko odpove. Da se izognemo nevarnosti, ravnamo takole: nekaj metrov pred tračnicami potisnemo na zavore, teža vozila se prenese na prednje vzvode. Trenutek preden se kolo dotakne tračnic izpustimo zavore, avto se bo dvignil in udarec koles na železo bo manjši. S takim upravljanjem bomo istočasno obvarovali vzvodni sistem in pnevmatike.

Vožnja po mestu postaja iz dneva v dan težja, vendar se kljub vsemu ne moremo nad njo preveč pritoževati. Čisto drugače pa je, ko je že vožnje konec in si iščemo parkirnega mesta.

Posebno zdaj z navalom turistov postaja iskanje parkirnih prostorov podobno lovu po zakladu. Mnogokrat se zato moramo zadovoljiti s pločniki, katerih površina je tudi do 20 cm nad cestno gladino.

Kako pa pridemo na tak pločnik, ne da bi vzmetenje in pnevmatike preveč trpele? Nikakor ne smemo pločnikov čelno naskakovati. Postaviti se moramo tako, da dolžinska os našega vozila tvori približno kot 45 stop. z robom pločnika in nato ravnati kakor pri prehodu preko tračnic; vendar bomo tu stopili na pločnik najprej z enim in šele nato z drugim kolesom.

Mrve in drobiž

★ TEHTNIC je po svetu vsake vrste. Najnovejšo so napravili v Pittsburgu. Je tako silno občutljiva, da z njo tehtajo celo dim. Zazna še tako neznatne delce pepela, ki so v dimu cigarete. Če bo razvoj šel v to smer, ne bo več dolgo, ko sedanje mere ne bodo več zadostovale.

☆ EDEN med nagrajenimi norveškimi maturanti je tudi 19-letni slepi dijak Oto Pritz, sin revnega rudarja iz severne Norveške. Nagrado je dobil za svojo nalogo iz književnosti, ki je bila od 152, najboljša. Poleg te nagrade, pa je prejel tudi prvo nagrado na mednarodnem natečaju za najboljši opis svoje domovine. In čeprav ni svoje domovine še nikoli videl, jo je najlepše opisal.

★ RAZEN prav kratkih presledkov, bije ura, ki je na Sahat kuli v bosanskem mestecu Tešnju, že več kot 150 let. Zanimivo pa je pri tem zvonu tudi to, da se sliši bitje te ure dva kilometra daleč.

☆ RAZRITE ceste so prava pokora za slehernega avtomobilista. Posebno še, če so v asfaltnem tlaku luknje. Asfalt se često kaj hitro kruši. Strokovnjaki so ugotovili, da tega naglega kvarjenja ni krivo nesolidno delo gradbenega podjetja, temveč da povzročajo to posebne glivice. Asfalt izdelujejo iz nafte, a opazovalci so odkrili neko vrsto mikrobov, ki se hranijo z delci nafte. Pravzaprav poznajo znanstveniki že mnogo vrst mikroorganizmov, ki jim je nafta največja poslastica.

★ AVTOMOBILISTI, ki vozijo avto brez prestopkov, so precej redki. Posebno pa, če vozijo več let, ne da bi se pregrešili proti pravilom cestnega zakona. In zato, ker so te vrste šoferjev tako rekoč «bele vrane», zaslužijo priznanje in pohvalo. Angleški avtomobilski klub je prav iz teh razlogov sklenil podeliti vsem svojim članom, ki so več let vozili avto brez prekrškov in nezgod, posebno odlikovanje. Bila je to posebna plaketa, ki jo je odlikovanec pritrdil na vidnem mestu na svojem avtomobilu. Vsakdo, ki je prejel to plaketo, je bil nanjo ponosen. In to upravičeno. Vendar pa je 700 odlikovank plaketo odklonilo. Kaj jih je dovedlo do tega? Na plaketi je bilo zelo vidno število let, ki jih je odlikovanec prevozil brez prestopkov. A s tem bi mogel vsakdo kaj lahko izračunati starost vsake odlikovanke. Zato so se vse te raje odrekle tako častnemu odlikovanju.

☆ ZNAMKE z napako so za slehernega filatelista nadvse privlačne. Kar brž jih pograbijo in zamudniki jih iščejo vsepovsod ter plačujejo zanje velike zneske. Bolj redki pa so bankovci, ki bi prišli iz državne tiskarne z napako in bi tega nihče ne opazil. A prav to se je dogodilo v Ameriki. Nedavno so ugotovili napako na bankovcih po 1 dolar. Takih bankovcev z napako je bilo 10.000. A najbolj zanimivo pa je pri tem to, da so ti bankovci bili v obtoku že sedem let, ne da bi do sedaj kdorkoli opazil tiskarsko napako. To je dobro, da so bili samo enodolarski bankovci. Kaj pa, če bi bili stodolarski!

★ NENAVADNO mnogo dela so imeli reševalci v nekem avstralskem obmorskem kopališču. Kot bi bilo zakleto, so se kar po vrsti potapljali kopalci. A reševalci so vneto tekmovali pri tem plemenitem delu. Zaradi tega, seveda, ni časopisje varčevalo z javnimi pohvalami in priznanji reševalcem za njih človekoljubno delovanje. Nekateri pa le niso bili tako popolnoma prepričani o tako opevani nesebičnosti teh reševalcev. Opazovali so jih in nadzorovali. In nazadnje so odkrili, da so svoje delovanje «razširili» tudi na «primere», ko ni bila potrebna nobena pomoč. Zelo pogosto so namreč «reševali» mične mlade kopalke, ki sploh niso klicale na pomoč. Da, da! Ljudje si pač znajo pomagati in se znajdejo.

☆ ENOSTAVNO sredstvo proti prahu so si izmislili na Poljskem. Strokovnjaki politehniškega inštituta v Varšavi so vodi, s katero škropijo ulice in ceste dodali 20 odst. klorovega apna. To apno veže prah in učinkuje tudi dva meseca. Toda, če pada dež, se klorovo apno razkropi in zopet je cesta prašna. Pa so tudi proti temu našli lek. Zmesi so dodali še polisulfidne saje, ki vsebujejo neko smolo in prahu ni več.

★ IMENA naših krajev tujci po navadi kaj težko izgovarjajo. Zlasti angleško govoreči turisti včasih ne morejo dopovedati, kateri kraj mislijo. A njih izgovor je za naše uho obenem nemalokrat vrh tega še smešen. Tako je pred kratkim ameriški gost v Opatiji vpraševal Cvjetno Kolarjevo v hotelski recepciji, kje je postajališče avtobusa za «Ajsajsaj». Ne, kraja s takim imenom pa tam okoli prav gotovo ni. Toda Cvjetna je iz izkušnje vedela, da Amerikanec prav misli, toda slabo izgovarja. Zato je odvedla gosta k velikemu zemljevidu, na katerem ji je pokazal kraj z imenom Ičići.

☆ VLOGE so zamenjali profesorji in dijaki vancouverske gimnazije. Za en dan, seveda. Prvi so lepo poslušno sedli v klopi, drugi pa so stopili na kateder in začeli predavati: francoščino, matematiko, kemijo in druge predmete. Profesorji so se ves čas še dovolj disciplinirano obnašali in napravili vse, kar jim je bilo ukazano. Razen enega. Dolgočasil se je in pod klopjo bral — kriminalni roman. «Profesor» ga je pri tem zasačil in kaznoval: dve uri je moral sedeti sam v razredu.

★ ERNST Lumecke je nenavaden študent. Kljub temu, da ima že 86 let, je pred kratkim opravil vse izpite na neki ameriški univerzi in postal tako doktor filozofije.

☆ REDKI so, ki bi se zanimali za navaden sejni zapisnik. Razen tistih, ki se jih tiče. Toda, takega zanimanja kot je bilo za zapisnik seje britanskega parlamenta, prav gotovo ni bilo še nikoli doslej za kak zapisnik. Čeprav so ga natisnili v 6700 izvodih, so ga prodali v pičli uri. In, kaj je bilo tako zanimivega v njem? No, to je bil zapisnik seje, pri kateri so obravnavali zadevo Profumo.

★ IŠČE se strokovnjak za izdelovanje pet in ki zna rabiti kladivo. Interesenti naj se zglasijo med uradnimi urami v pisarni tovarne čevljev... Takle oglas je dala v časopise neka zahodnonemška tovarna čevljev. Vsekakor je dovolj zgovoren za razmere, v katerih je čevljarska obrt dandanes. Hkrati pa dokazuje, da ta obrt, ki je nekoč bila zelo cenjena, precej naglo izginja.

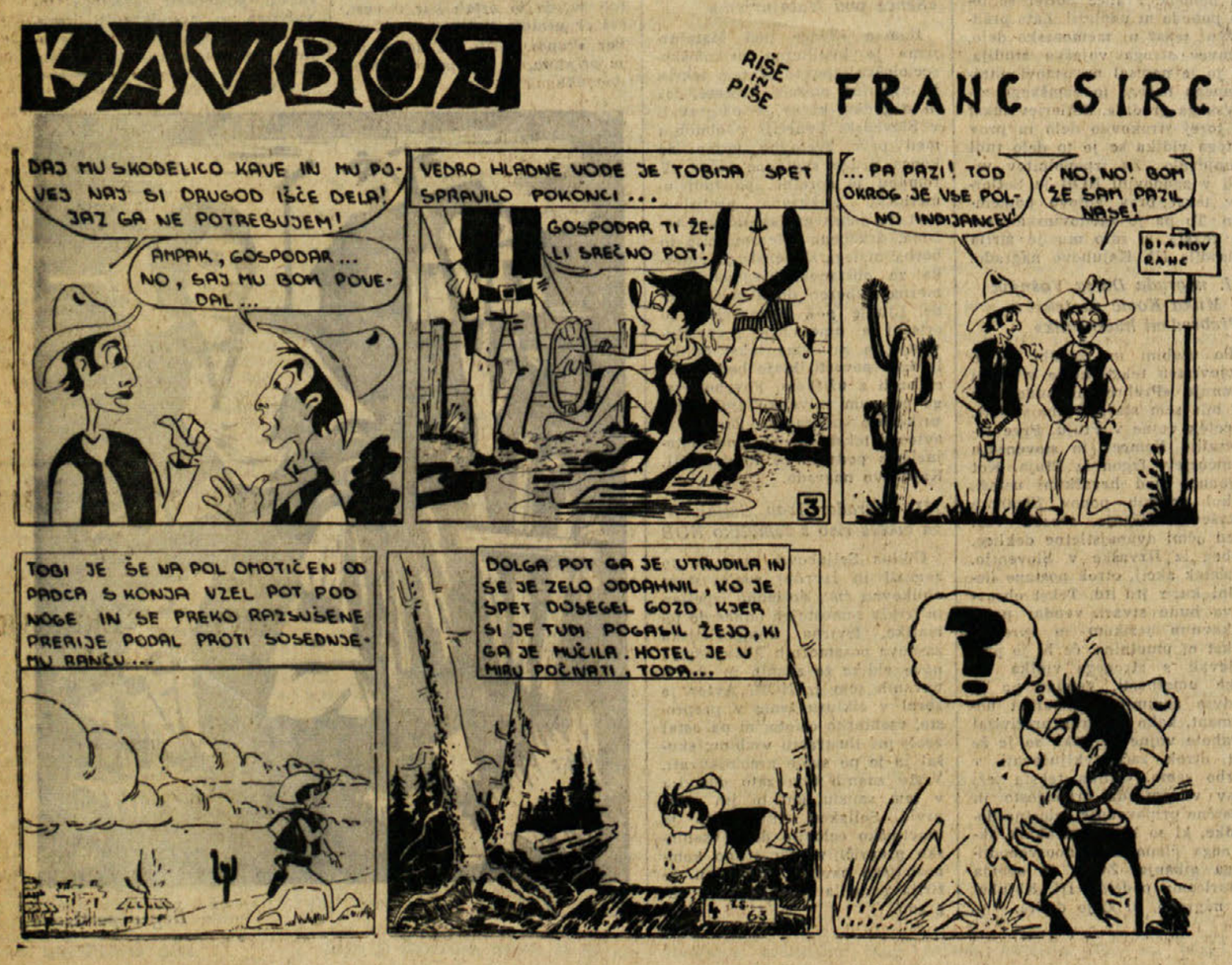

HOROSKOP

Veljaven od 28. julija do 3. avgusta

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Nenadoma boste srečali osebo, ki vas zanima. Ne bojte se! O vas bo imela ugoden vtis. Kar se tiče poslovnega življenja ali dela, pristanite na predloge, ki vam jih bodo dali, in ne obotavljajte se. Srečna dneva sreda in petek.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Teden se bo začel dobro in ves čas boste tudi dobre volje, čeprav bo neka oseba storila vse, da bi izgubili potrpljenje. Čas je tudi ugoden za kupčije in poslovne odnose sploh. Bodite prijazni zlasti z ljudmi, ki vas imajo radi.

DVOJČKA (od 21. 5. do 20. 6.) Neka oseba vam bo pokazala simpatijo, čeprav ne boste tega pričakovali. Ta simpatija se bo pozneje poglobila in se spremenila v pravo ljubezen. Zabredli boste v nekatere gmotne težave, vendar se boste s svojo spretnostjo prav dobro izmazali.

RAK (od 21. 6. do 22. 7.) Nepričakovan dogodek bo globoko posegel v vaše čustveno življenje in zaradi tega boste spremenili tudi svoje navade. V poslovnem življenju ali na delu se vam bo ponudila prilika, da uresničite neki svoj načrt in želje, ki jih že dolgo gojite.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Če ljubite pustolovščine, ne izivajte preveč usode. Preti vam namreč nevarnost neprijetnih srečanj in neljubih dogodkov. Izboljšali pa boste svoj gmotni položaj. Utegne se vam tudi dogoditi neka nevšečnost, toda ne izgubite poguma.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Čakajo vas upi in malo razočaranja. To vas bo precej prizadelo. V poslovnem življenju pojde na bolje. Napredek bo počasen, toda gotov. Sledite svojim idejam v vsem, kar nameravate storiti. Ne pustite se vplivati od zunaj. Srečna sreda.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Najbolje bo, da ostanete vedno optimistični. V ljubezenskih zadevah utegnejo nastati dogodki, ki vam bodo v prid. Na gospodarskem področju ne bo nič novega. Morali se boste nekoliko žrtvovati, da si boste zagotovili lepšo bodočnost.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) V ljubezni boste dosegli vse, toda boste vseeno nezadovoljni ker ste po naravi pesimisti. Na delu boste naleteli na tekmeca, ki vas bo skušal na vse načine ovirati. Vendar pa boste naleteli na zaupanje neke ugledne osebe.

STRELEC (od 23. 11. do 21. 12.) Teden je ugoden za vse, česar se boste lotili, vendar pa boste nekoliko neodločni. Če ne boste preveč trmasti, boste izravnali neki spor, ki se bo tikal interesov. V diskusijah ohranite hladno kri in ohranite mirne živce.

KOZOROG (od 22. 12. do 20. 1.) Vse vam ne bo gladko teklo, kakor si boste želeli. Za sedaj se zadovoljite z malim in kasneje pojde mnogo bolje. V poslovnem življenju se vam bo nekoliko nasmejala sreča in uspela vam bo neka osebna pobuda. Čaka vas prijeten izlet.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) V srčnih zadevah bodo nastale težkoče. Zato omejite svoje želje. Na delu pa pojde vse gladko in teden bo kar ugoden. Celo nekaj denarja boste prihranili. V družini bo nekaj malih sporov, ki pa se bodo izgladili; samo potrpežljivi bodite.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) V ljubezni boste naleteli na nerazumevanje, toda če boste pokazali, da ste nesebični, se bo «vreme zjasnilo». Čakajo vas neka pogajanja, ki bodo naletela na začetne težkoče, toda končno se boste le sporazumeli. V stanovanje boste uvedli neke male spremembe.

iz naših krajev

TEDEN

Pretekli teden smo proslavljali 20. obletnico strmoglavljenja fašistične diktature. 25. julija 1943 se je namreč pričelo v zgodovini Italije novo poglavje, saj je pomenil ta dan prvi korak k svobodi in demokraciji, ki so ju kasneje izbojevali partizanski borci in antifašisti. Izraz njihovih pridobitev je republiška ustava, ki pa se žal še ne izvaja v celoti.

Osrednjo proslavo so priredile partizanske in antifašistične organizacije na Trgu Garibaldi, kjer so spregovorili Bruno Pincherle, Vladimir Kenda, Arturo Calabria, Giovanni Postogna in Gino Farchi. Vladimir Kenda je v svojem govoru še posebno poudaril pomen 25. julija za Slovence in rekel, da so žal še mnoge izvojevane pravice samo na papirju.

Proslave 25. julija so bile tudi v Miljah in drugih krajih. Devinsko-nabrežinska, zgoniška in miljska občina pa so poleg proslav priredile tudi sprejeme, ki so se jih udeležili bivši partizani, antifašisti in predstavniki drugih tamkajšnjih oblasti. V repentaborski občini pa so položili venec na spomenik padlih v Repnu. Organizacije bivših partizanov in antifašistov so izdale ob tej priliki tudi skupen proglas; prav tako je izdala na prebivalstvo proglas tudi nabrežinska občina.

Pretekli ponedeljek se je končala stavka pristaniških delavcev, ki branijo svoje pravice do dela v vsem pristanišču ter zahtevajo svoje zastopstvo v komisiji trgovinske zbornice, ki se ukvarja s proučevanjem pravilnika bodoče pristaniške ustanove v okviru dežele. Na natolcevanje gospodarske desnice in določenega tiska pa so jasno odgovorile s svojo izjavo pristaniške družbe.

Stavkali so tudi delavci gradbene industrije, ki zahtevajo sklenitev nove delovne pogodbe z zvišanjem prejemkov in skrajšanjem delovnega urnika. Stavka je bila po vsej državi, in sicer že drugič. V Trstu se je udeležilo stavke nad 95 odstotkov delavcev. Stavka je bila enotna in delavci so se zbrali tudi na enotnem zborovanju v prostorih Nove delavske zbornice CGIL. Če ne bodo delodajalci pristali na pogajanja, se bo stavka nadaljevala.

Tudi zakupniki bencinskih črpalk so pretekli teden dva dni stavkali oziroma zaprli črpalke. To je povzročilo obilo nevšečnosti šoferjem. Mnogi so si pomagali s tem, da so odšli po bencin v Sežano in Koper. Samo prvi dan stavke so prodali v Sežani menda okrog 20.000 litrov bencina. Zakupniki črpalk zahtevajo, da jim zvišajo delež dobička, ki je sedaj premajhen.

Končno naj omenimo še zborovanje tržaških socialistov v torek na Šentjakobskem trgu, na katerem so nakazali svoje stališče do krize v občinskem in pokrajinskem svetu. Na tem zborovanju je tajnik tržaške federacije PSI Pittoni tudi poudaril, da je treba končno priznati slovenski narodni manjšini vse pravice, ki ji pritičejo.

Pretekli ponedeljek zvečer se je v Štandrežu zaključila tridnevna prireditev s plesom, ki jo je organiziralo domače prosvetno društvo «Oton Župančič» in ki je dosegla uspeh, kakor ga že dolgo ni bilo v Štandrežu. Prireditev je bila na igrišču Juventine ter se je je udeležilo v vseh treh dneh okrog 6000 ljudi.

Osrednja točka je bil nastop orkestra Miramar s ponovitvijo sporeda s prvega festivala slovenskih popevk v Trstu, ki je tudi tukaj dosegel popoln uspeh. Upamo, da bo ta uspela prireditev v spodbudo prirediteljem za še nadaljnje delo v tem smislu.

Drugo tako slavje je bilo preteklo soboto, nedeljo in ponedeljek v Števerjanu na Bukovju, kjer so imeli poleg tradicionalnega plesa tudi razstavo vina in poljedelskih strojev. Na razstavi, ki jo je otvoril župan Podveršič, je deset števerjanskih vinogradnikov prikazalo 18 vrst vina svoje proizvodnje. Danes bodo na županstvu razdelili nagrade za najboljša razstavljena vina.

Na sindikalnem področju pa se je tudi v preteklem tednu nadaljevala stavka tekstilcev Tognellovih tovarn v Podgori in Ronkah. Za pretekli petek je bila napovedana tudi dveurna splošna stavka na Goriškem, vendar pa so jo odložili na torek 30. t.m., ker je bil v sredo dosežen začasen sporazum med delodajalcem in sindikalnimi predstavniki delavcev, po katerem so se delavci v četrtek in petek zopet vrnili na delo, da so omogočili ponoven sestanek spornih strank pri ministrstvu za delo v Rimu, do katerega je prišlo v petek dopoldne. Ako tudi na tem sestanku ne bo prišlo do poravnave spora, bodo delavci nadaljevali s stavko in bo prišlo tudi do splošne stavke prihodnji torek. Vse prebivalstvo na Goriškem je izkazalo stavkajočim delavcem svojo moralno in tudi materialno pomoč, prav tako tudi politične stranke in razne organizacije in ustanove. S tekstilci so bili solidarni tudi delavci oddelka «fiocco» v Podgori.

Goriški župan dr. Poterzio in predsednik pokrajinske uprave dr. Chientaroli sta bila v začetku tega tedna v Rimu, kjer sta imela med drugim razgovore tudi pri upravi državnih cest (ANAS) o podrobnostih glede avto ceste Villesse - Gorica - Ljubljana. Pri tem so ločili obhodno cesto proti Vidmu od avtomobilske ceste, ker gre za dve ločeni cesti, ki so ju nekateri hoteli združiti v eno.

Ob točilni mizi v soboto zvečer

Nastop godbe iz Trsta v nedeljo

PO PRAZNIKU TERANA IN PRŠUTA V REPNU

Koristne pobude za uveljavitev domačega pridelka in turizma

Misliti bi bilo treba na skupno razstavo z vsega teranskega področja - Zgoniška občina ima tudi dobra vina - Nekaj pripomb

Prvi praznik terana in pršuta, ki je bil v Repnu od sobote do nedelje, je dobro uspel in je privabil veliko število gostov iz sosednih krajev, zlasti pa iz mesta. K temu sta pripomogla tudi lepo vreme in vročina, ko se v hladni senci teran s prigrizkom domačega pršuta prav prileže.

Teran slovi daleč po svetu zaradi svoje posebne kakovosti in zdravilne lastnosti. Tržačani ga znajo ceniti in ne gledajo na ceno, če je teran res pravi teran. Zato so navalili na praznik v Repnu. Na našem področju je le ozek pas ob meji od Repentabra do Trnovice, kjer pridelujejo teran. Dežela terana je onstran meje pri Avberju, Dutovljah in Tomaju. Zaradi tega bi imeli pravi praznik terana in pršuta, če bi organizirali razstavo terana z vsega področja, kjer je doma. Na tako razstavo bi morali seveda zgodaj misliti, da bi jo dobro pripravili in organizirali. Vsekakor pa bi bila za domačine in tujce velika priviačnost. Dogovoriti bi se morali s pristojnimi organi in ustanovami s sežanskega področja in najti primerno obliko za nagrajevanje, tako da bi prišel do izraza pridelek našega področja in pridelek s sežanskega področja, obenem pa naj bi med obema zbrali in nagradili s posebno nagrado najboljši teran. Taka prireditev bi lahko bila dvakrat, in sicer na tržaškem in na sežanskem področju. Velikih težav in ovir ne bi smelo biti prav glede na razvoj turizma in sodelovanja turističnih ter gospodarskih ustanov tostran in onstran meje.

Z otvoritve praznika terana in pršuta — Župan Bizjak pozdravlja goste

V okvir takega praznika pa bi lahko vključili tudi kulturno-zabavne prireditve z nastopom godb, pevskih zborov, folklornih skupin itd. Prehod čez mejo na podlagi videmskega sporazuma in s potnimi listi ter dotok tujih turistov, ki se zanimajo za krajevne specialitete, jamčita uspeh take prireditve, ki bi bila v korist krajev tostran in onstran meje.

Kakor smo že ob nabrežinski vinski razstavi pripomnili, so se lotile organiziranja vinskih razstav za uveljavitev domačega pridelka miljska, dolinska in nabrežinska občina. Nato je letos prišla na vrsto repentaborska občina, pričakovati pa je, da bodo na to začeli misliti tudi v zgoniški občini.

Praznik terana in pršuta v Repnu je organizirala Pokrajinska turistična ustanova s sodelovanjem občinske uprave, ki je prispevala svoj delež s primerno denarno vsoto in sodelovanjem pri organizaciji. Nastale so težave, in je prišlo do nesporazumov in neprijetnosti, ki bi se jih lahko izognili. Tako je prišlo do spora zaradi izbire razstavnega prostora, ker so najprej določili, naj bi bil praznik v Repnu, nato pa na Poklonu. Repenci so protestirali in končno so dosegli, da je bil praznik v Repnu.

Bolj kočljivo je bilo vprašanje dvojezičnih napisov na etiketah. Do tega spora ne bi prišlo, če bi pri Pokrajinski turistični ustanovi imeli malo več posluha in razumevanja do tega vprašanja. Opravičilo te ustanove češ, da je odkupila vino od domačih vinogradnikov in da zaradi tega lahko razpolaga z njim kakor hoče ter napiše na etiketah, kar hoče, ne drži. Ne drži zaradi tega, ker je šlo za javno prireditev s sodelovanjem repentaborske občinske uprave, pa tudi zaradi tega, ker je tudi Pokrajinska turistična ustanova javna ustanova, ki bi prav zaradi svoje funkcije morala imeti do vprašanja dvojezičnosti večje razumevanje. Po protestu občinskega sveta so natiskali dvojezične etikete, toda bolj skromne in brez imen vinogradnikov, ki so se udeležili razstave. Na razstavi terana je sodelovalo s svojim vinom 10 vinogradnikov iz repentaborske občine, in sicer Anton Guštin s Cola, Alfonz Guštin s Cola, Josip Bizjak s Cola, Anton Škabar iz Repna, Anton Guštin iz Repna, Josip Škamperle iz Repentabra, Stanislav Ravber iz Repna, Franc Guštin iz Repna, Alojz Milič iz Repna in Marija Guštin iz Repna.

Otvoritve praznika in razstave so se med drugim udeležili podprefekt dr. Pasino, vicekvestor dr. Marsulli, poveljnik karabinjerjev polkovnik Giglio, ravnatelj urada za kmetijstvo in gozdarstvo pri vladnem generalnem komisariatu prof. dr. Zatta, predsednik pokrajinske turistične ustanove iz Vidma poslanec Barbina, ravnatelj kmetijskega nadzorništva iz Trsta s strokovnjaki, pokrajinski odbornik Degano ter predsednik pokrajinske turistične ustanove dr. Volli.

Predsednik turistične ustanove je pozdravil goste in razstavljavce ter poudaril, da je namen tega praznika valorizirati turizem in domači pridelek, ki slovi daleč po svetu. Župan repentaborske občine Bizjak je v italijanščini in slovenščini pozdravil povabljene goste, zahvalil se je pokrajinski turistični ustanovi za njeno podporo pri tej pobudi in je izrazil upanje, da si bodo v prihodnjih letih sledili še drugi taki prazniki v vedno bolj primernem okolju.

Po otvoritvi so goste povabili na teran in pršut, ki ga niso mogli prehvaliti. Ocenjevalna komisija je v nedeljo dopoldne pokušala vina in določila nagrade; razdeljevanje nagrad pa je bilo sinoči v sejni dvorani repentaborskega županstva.

DANES V TREBČAH

SVEČANA PROSLAVA 50-LETNICE GODBE

Nastop godb iz Trebč, Proseka in Nabrežine ter pevskih zborov - Dobro so poskrbeli za jedačo in pijačo, pa tudi za vozila

Danes bo v Trebčah velik praznik in veselo razpoloženje. Proslavili bodo, kot je treba in se za tako priliko spodobi, 50-letnico domače godbe na pihala. Na ta praznik so se Trebenci dobro pripravili in pričakujejo lep obisk gostov iz sosednih krajev ter iz mesta.

Praznik se bo začel ob 15.30. Godbi s Proseka in iz Nabrežine bosta z veselimi koračnicami prikorakali skozi vas na trg, kjer ju bo čakala sestra-slavljenka. S trga bodo tedaj vse tri godbe odšle na slavnostni prostor, in sicer na lep travnik «Pod zid», ki je med vasjo in trbiško avto cesto.

Tu bo najprej zaigrala trebenska godba, nato bo predsednik imel pozravni nagovor. Sledila bo podelitev odlikovanj in diplom najstarejšim in najbolj zaslužnim članom godbe. Nato bo nastopil pevski zbor Prosek-Kontovel, zaigrala bo godba iz Nabrežine, nastopila bosta skupaj pevska zbora s Padriča in iz Boršta, za zaključek sporeda pa bodo vsi pevski zbori ob spremljavi trebenske godbe zapeli pesem «Štirinajsta divizija».

Sledila bo zabava s plesom na velikem «brjarju», ki bo trajala do polnoči.

Ni treba posebej poudarjati, da bo poskrbljeno za jedačo in pijačo. Vina, piva in hladilnih pijač jim ne bo zmanjkalo, hrane tudi ne. In čevapčiče bodo pekli. Avtomobilisti in motoristi pa bodo lahko parkirali svoja vozila v naravni in «umetni» senci. Tako je prav.

In po vsem tem je morda treba še koga nagovarjati, naj gre v nedeljo na praznik v Trebče?

IZ ZGONIKA

DVOJEZIČNI NAPISI

Smo v času največjega dela. Naši kmetje pridno pospravljajo seno in skrbijo za trte, da bodo vsaj nekaj rodile po veliki toči, ki je bila v juniju. Kar se te toče tiče in škode, ki jo je povzročila, je bilo že več pogovorov in posredovanj. Obiskali so nas takrat predstavniki naših kmečkih organizacij in predstavniki pokrajinske uprave ter Kmetijskega nadzorništva. Vsi so nam obljubili pomoč, a o tej ni ne duha ne sluha. Ce pristojne oblasti mislijo, da smo na te obljube pozabili, potem se motijo. Prepričani smo, da nam je toča pobrala več kot polovico pridelka in še vedno pričakujemo, da nam priskoči na pomoč država.

Kot pravijo naši kmetje, bi bilo dobro, da bi nam za eno leto zmanjšali davke vsaj za polovico. Letos ne bo vina za prodajo. Zato tudi ne bo denarja, da bi si opomogli in plačevali davke .

Potem bi pa še radi dali nasvet naši občinski upravi. Naša občina na žalost nima več dvojezičnih napisov. Pokrajinska turistična ustanova postavlja napise samo v italijanščini, stare občinske dvojezične table pa so že porjavele. Zato je nujno, da naša občina takoj poskrbi za nove dvojezične napise, ki naj se postavijo povsod, tudi tja, kjer so samo italijanski napisi. Ker so višje oblasti glede tega vprašanja doslej ostale vedno gluhe, je prav, da si Slovenci pomagamo sami vsaj tam, kjer imamo občinsko upravo v rokah.

Glede enojezičnih napisov pri nas se vedno pritožujejo naši ljudje in turisti, ki potujejo tudi po bivši coni B in pravijo, da so tam vsi napisi dvojezični.

S. S.

ŠKRŽAT

Ne bi bilo prav, če bi kar kratko prezrli gosta, starega kot naš rod na tej zemlji. Ko se namreč nad nami dalj časa razpenja jasno nebo in puhti iz zemlje celo v senci razpaljen zrak ter se ptičam ne ljubi čebljati, takrat pride k nam v goste naš prastari znanec — veseljak škržat. In se začne ohcet. A kot ni nobene ohceti brez neveste, spremlja tudi njega nevesta skržatica. Po turističnih pravilih bi morali njegovo gostovanje šteti med počitnice. A ga ne! Ta «velika muha» ima res svoje posebne muhe. Kar namreč mi registriramo bolj površno, vrši on z vso natančnostjo: škržatna kolonija se razkropi po kraških «priemnah» (ogradah) in zanesljivo beleži tam od druge polovice junija dalje do konca avgusta vse vročo dneve; samo te.

Sonce tega muhastega muzikanta menda opijani, kajti čim bolj se mi znojimo, tem bolj in tem močneje ubira svojo pesem: žaga, škrta, drsa in trese svoj zadek ob nazobčani nogi nekje na gabru, jesenu, hrastu — kjerkoli, če le čuti toplo. Škržatičin glas je bolj umerjen in nežen. Zaščitna barva ju varuje pred radovedneži, ki bi radi pogruntali njihovo godalo. Uvrstimo škržat kamor koli — med prijetne ali sitne poletne goste —, a naši Kraševci so vedno trdili, da brez njega ni poletja. Od jutra do poznega večera «delaa», kot se že izza davnine muči naš Kraševec.

Kdo ne doživlja poletja na kraških ogradah, ko kmetje podijo živino med grmovje, kdor so še ni potil ob žetvi in košnji, ob suhih kraških tleh in praznih škafih, tega spremljevalca pasjih dni mogoče posluša, a ne sliši in ne razume njegove pesmi.

Konzerviranje sadja in zelenjave

Vsekakor se nam izplača konservirati živila — sadje in zelenjavo — doma, če smo jih pridelali v domačem sadovnjaku, na ohišnem vrtu, na lastni brajdi ipd., ali če smo si razne gozdne sadeže nabrali sami. V poletnih mesecih imamo po navadi mnogo odvišnih živil — sadja in zelenjave, ki jih ne moremo v celoti porabiti ali prodati. Konserviranje takih presežnih živil doma se ekonomsko izplača in je vsekakor upravičeno. Sadje in zelenjava nam v zimski in zgodnjespomladanski prehrani primanjkujeta, zato si bodo gospodinjstva, ki jih le čas dopušča, rada pripravila nekaj zimske zaloge.

Sadje in zelenjavo, ki ima daljšo življenjsko dobo, si bomo v primernih shrambah (če jih imamo!) za čimdaljšo dobo shranili v nepredelanem stanju kot ozimnico, ker so taka živila najbolj zdrava in polnovredna. Nekaj živil posebno taka, ki imajo krajšo življenjsko dobo, pa si bomo predelali v zelenjavne sokove surove ali kuhane kompote, marmelade, solate in podobno.

Ker je čas za konserviranje tu, se marsikdo sprašuje, kaj naj konservira, kako in s čim pripravi sokove, kompote, solate, marmelade ipd. Metode konserviranja in pripomočki se vsako leto izpopolnjujejo in je prav, če jih poznamo in uporabljamo le tiste, ki so iz prehrambenih in gospodarskih vidikov najprimernejši. Pri konserviranju želimo, da živila čim bolj ohranijo svojo prvotno kakovost, videz, vonj in okus, predvsem pa svojo hranilno vrednost. To lahko v večji meri dosežemo, če izberemo pravilen način konserviranja in se ravnamo natančno po navodilih ter če izberemo pravilne pripomočke.

Priporočljivi načini konserviranja so vroče polnjenje, pasterizacija in sterilizacija ter surovo konserviranje z dodatkom večje količine sladkorja oziroma soli ali kisa. Pri teh načinih ohranita sadje in zelenjava še sorazmerno precej naravnega okusa in videza, čas segrevanja je razmeroma kratek in se tudi vitamini v večji meri ohranijo.

Sodobni pripomočki za konserviranje pa so: baumanov zvon in sokovnik za pasteriziranje sokov, patentni lonci, električna pečica, temni kozarci in steklenice, gumijaste kape (ožje in širše), mešalnik itd.

Vroče polnjenje je praktičen in hiter način konserviranja, zato se ga predvsem zaposleni radi poslužujemo pri konserviranju sadja. Pri tem načinu konserviranja ohrani sadje svojo prirodno aromo in okus. Postopek je preprost in kratek, zato ohranimo več vitaminov. Prednost tega postopka je tudi v tem, da za shranek lahko uporabimo tudi posodo, ki je za sterilizacijo manj primerna ali sploh neprimerna. Sadje in posodo si temeljito pripravimo. Sadje mora biti sveže in zdravo. Kozarci in steklenice disti in razkuženi, prav tako zapiralni material.

Nato si pripravimo sladkorno raztopino, kot jo zahteva recept in jo zavremo. V vrelo raztopino damo pripravljeno sadje, in sicer samo za dva kozarca naenkrat. Kuhamo toliko časa, kot je v receptu napisano — po navadi tako dolgo, da se začno dvigati mehurčki. Razkuženo in pogreto posodo hitro napolnimo s kuhanim sadjem in sladkorno raztopino. Kozarec ali steklenico napolnimo do vrha in takoj zapremo z razkuženim zapiralnim materialom.

Nekaj receptov:

MARELICE ALI BRESKVE ZA KOMPOT

1 kg marelic, 4 dcl vode, 30 dkg sladkorja .

Drobne marelice vzamemo cele, debelejše razpolovimo ali razčetverimo — zaradi okusa pridamo tudi nekaj koščic. Sladkor z vodo prekuhamo in z žlico odstranimo umazane pene. Ko se sladkorna raztopina zgosti, prekuhamo v njej pripravljeno sadje: v raztopino ga polagamo z rezno stranjo navzdol. Ko se začno dvigati mehurčki počakamo še nekaj minut, nato zdevamo v pogrete kozarce najprej sadje, sok pustimo, da še zavre in z njim do roba zalijemo kozarce, ki jih takoj zapremo (gumijaste kape, celofan ali podobno).

BRUSNICE V KOMPOTU

1 kg brusnic, 1/4 l vode, 1/2 kg sladkorja.

Sladkor kuhamo z vodo 5 minut in pobiramo umazane pene. Dodamo oprane, prebrane in odcejene brusnice. Vre naj 7 do 8 minut. Z brusnicami in sokom napolnimo do vrha manjše vroče kozarce ali steklenice in jih takoj zapremo. Ohlajene shranimo v hladni shrambi.

MARELICNA MARMELADA NA SUROV NAČIN

1 kg marelic, 1 kg sladkorja.

Dobro zrele, oprane in odcejene marelice razkoščičimo. Z električnim mešalnikom zmešamo marelice in sladkor. Zmes naložimo v razkužene kozarce in jih postavimo za nekaj časa v vročo pečico, da marmelada naredi skorjico. Nato kozarce zavežemo in shranimo. Na podoben način lahko pripravimo tudi marmelado iz vrtnih ali gozdnih jagod in češpelj.

RIBEZOV SOK S SOKOVNIKOM

5 kg ribeza, tričetrt kg sladkorja.

Ribezu odstranimo nezrele jagode. Opranega in odcejenega sladkamo in pustimo pokrito 2 uri. Nato sadje s sladkorjem vložimo v vložno posodo sokovnika in sočimo. Dobimo okrog 3—4 l soka.

GOBE V KISU

1 kg jurčkov, 1/4 do 1/2 l kisa, sol, šalotke, voda.

Vzamemo sveže, mlade in trde jurčke. Večje gobe razrežemo na rezine ali kocke, majhne pustimo cele. Tako pripravljene kuhamo 5 do 10 minut v malce slani vodi. Vodo lahko porabimo za krompirjevo juho. Gobe pa zložimo v kozarce in zalijemo s kisom, ki smo ga prevreli z nekaj šalotkami. Čez en dan kis odlijemo, prevremo in vročega zlijemo na gobe. Naslednji dan to ponovimo, le kis vlijemo na gobe ohlajen. Kozarce zavežemo in shranimo.

Sesljanska obala nekdaj in danes

«Sistilianum», oziroma «Sistiliana» — tako da so Rimljani imenovali čudoviti sesljanski zalivček s svojo antiteatralno izoblikovano vzpetino. Tukaj so že leta 178 pred našim štetjem pristajale njihove ladje. Kasneje se je tukaj razvil majhen portič dočim so nastali ob ohali proti Trstu dvorci in kopališča, kot se to razbere iz izkopanin (mozaikov) iz nabrežinskih bregov.

Dejstvo je, da so bili tod še pred okrog 1500 leti Rimljani, a pred 1300 leti v 7. stoletju že Slovani; ti so nadeli temu jadranskemu biseru ime Sesljan. V sesljanski okolici je še vedno Sesljan — tu Sesljen — s poudarkom na zlog «se». To še v začetku tega stoletja zelo neznatno naselje je bilo znano, le ob cesti in okoličani so se kaj redko spustili do obale. Kot poljedelci so bili povezani le z zemljo in jih morje ni zanimalo. Mogoče jih ni tja vleklo tudi spričo tega, ker je bila ta vdorina lastnina devinske grašči-ne kot nekakšne države v državi. «Mulotti» pa smo že skakali čez vaške mejnike v širše obzorje: vaški kali in doline, kjer se je na poletje po nalivu nabralo nekaj vode, so to kmalu požrli in tedaj smo toliko bolj silili k morju. Se mi zveni svarilo none, ki je poznala morsko gladino le z vaškega griča: «Kaj češ slani vodi! Pusti jo, ker je samo za ribe, ribiče in barke! Tiste stene pa so zacoprane, to si zapomni!» Svarilo ni doseglo svojega namena in me je tja gnala še večja radovednost. Ce so se možje v morju okopali le po mlatvi, smo se nadobudneži spuščali k obali že med tednom in vsako nedeljo. Ko smo najprej previdno bredli po vodi ob plitvem bregu in kmaju za tem že «plavali» smo se nekajkrat prepričali, da je mornica res slana. A med obalo in «zacopranimi» stenami so bili skrbno obdelani paštni — ponos Nabrežincev in nekaterih ostalih njihovih lastnikov iz nekaj bližnjih vasi. Že v avgustu je bilo nekatero grozdje in razno sadje, posebno fige, zrelo. Točno smo vedeli, čigav je ta ali oni pašten; eden je bil sin lastnika, drugi z njim v sorodu, oče tretjega je bil z lastnikom prijatelj. — kakorkoli, da smo le mogli do teh dobrot. Ker morje žeja, je studenčnica iz več izvirkov mnogo bolj teknila in gasila žejo kot pa domača kapnica. Te razlike nismo mogli pogruntati. A še manj nam je šlo v glavo, da nismo smeli odnesti domov niti najmanjše količine mornice. Za to so skrbeli financarji, ki so imeli svojo postajo v starem poslopju (ki še stoji), kjer se cesta odcepi k morju.

Proti koncu prejšnjega stoletja je devinska graščinska uprava zgradila na obali hotel in dva penziona, vse namenjeno izbrani gospodi, skoro izključno nemški, plemeniti po krvi ali pa finančnih sredstvih. Semkaj so z žardinjero vozili turiste z devinske železniške postaje.

Ta hotel in nekaj gostinskih obratov ob glavni cesti je krilo potrebe v kopalni sezoni, saj ni bila plaža nikoli natrpana. Tišina, mir in senca pod košatim drevjem, azurno nebo in divjina tajinstveno - očarljivo izklesanih stenskih mejnikov, preteče visečih nad pljuskajočimi valovi, so osvajali vedno večje število njihovih domačih in tujih občudovalcev.

Takšna je bila sesljanska plaža takrat, ko še niso vsi domačini znali, če je mornica slana. Danes je to znano že vsakemu paglavcu. Se dobro ta ne shodi, že plava. Ali ni sesljanska — in tudi druge naše plaže — že pravcata internacionalna arena, shajališče vseh mogočih narodov, skoro bi rekli zapadna Evropa v miniaturi. Med ta vrvež se vrinja tudi naš človek iz neposredne bližine, z Goriške, izza državnih mejnikov. Kakih 500 m široke plaže z okrog 3000 kv. m ploščine je vsako leto bolj občuten nedostatek, ki povzroča preglavice enim in drugim.

Ta internacionalna arena spada v pojem «Tujski promet», torej navidezno v prozaično poglavje — gre za finančna sredstva, za gospodarsko zadevo. Sesljan ima za ta promet odlične pogoje.

V tej navidezni le gospodarski zadevi je še kaj več. Stiki, neposredni in posredni, zbližajo ljudstva in jih medsebojno povezujejo, pa če so si po poreklu, jeziku, prepričanju, čustvih itd., še tako tuja. Prejšnji, večkrat napačni pojmi in sodbe o tem in onem narodu se razblinijo in v spoznanju, da so ljudstva v bistvu povsod enaka, je velika kulturna pridobitev.

Spričo tega želimo, da bi sesljanska plaža sprejela čim več turistov in bi ti odnesli z naših krajev čim boljši vtis.

Franceskin Miro

NABREŽINA

GLAVNI TRG (center)

trgovina z električnimi predmeti

HLADILNIKI
ELEKTRICNI
IN PLINSKI ŠTEDILNIKI
PRALNI STROJI
RADIO
TELEVIZORJI
LESTENCI
ELEKTRICNI MATERIAL
ZA INSTALACIJE
PROIZVODI PRIZNANIH ZNAMK

PLAČILNE OLAJŠAVE

Vreme včeraj: najvišja temperatura 29.1, najnižja 23.7, ob 19. uri 25.6; vlage 40 odst., zračni tlak 1019.5 stanovitten, veter 17 km severovzhodnik, sunki 38 km, nebo 5/10 pooblačeno, morje razgibano, temperatura morja 21.6.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 28. julija Zmago
Sonce vzide ob 4.42 in zatone ob 19.39. Dolžina dneva 14.57. Luna vzide ob 12.30 in zatone ob 23.34.
Jutri, PONEDELJEK, 29. julija Marta

Vsesplošna in ganljiva solidarnost vseh Tržačanov s strahovito prizadetim prebivalstvom Skopja

Solidarnostne izjave in brzojavke CGIL, KPI, PSI, SSL in drugih organizacij - Takojšnja pomoč RK in krvne banke - Gen. konzulat SFRJ prejel številne izraze sožalja in solidarnosti - Pismo in prispevek župana dr. Franzila in pripravljenost pokrajine, nuditi pomoč otrokom - Doslej zbranih za 699.940 lir prispevkov

Solidarnostna akcija s prizadetim prebivalstvom Skoplja dobiva na našem področju vedno večji obseg, saj prihajajo z vseh strani obvestila o izrazih sožalja in solidarnosti s prizadetim prebivalstvom. Ti izrazi so globoko občuteni in prihajajo od vseh krogov in slojev prebivalstva, še zlasti pa so prizadeti in prisrčni s strani slovenskega prebivalstva. Po celotnem ozemlju so pričela prosvetna društva, člani političnih in drugih organizacij s široko nabiralno akcijo. Tako so se včeraj zglasili v našem uredništvu vaščani iz Lonjerja, ki so zbrali veliko vsoto, za kar so prispevali v Lonjerju in na Katinari prav vsi brez izjeme. Poročila o podobnih spontanih pobudah prihajajo tudi iz drugih vasi in mestnih predelov.

Jugoslovanski generalni konzulat je včeraj prejel od krajevnih predstavnikov oblasti, organizacij in od meščanov številne brzojavke in solidarnostne izjave. Tržaški župan Franzil je osebno prispeval za ponesrečence 10.000 lir, v sožalnem pismu gen. konzulatu pa je izrekel solidarnost ne samo prizadetemu prebivalstvu Skoplja temveč tudi jugoslovanski vladi in zagotovilo, da bo s svoje strani storil korake za pomoč prizadetemu prebivalstvu. Sožalno pismo je poslal tudi predsednik tržaške pokrajine prof. Delise. V njem je izrazil željo, da bi pokrajina sprejela v začasno oskrbo skupino otrok iz Skoplja.

Sožalna pisma so generalnemu konzulatu poslali tudi: kvestor Pace, konzuli ZDA, Brazilije, Anglije, Avstrije. Župan iz Trevisa je pismeno zaprosil generalnega konzula, naj mu sporoči, kakšne stvari bi prizadeto prebivalstvo najbolj potrebovalo, ker bo pričel z nabiralno akcijo. Podobne brzojavke je jugoslovanski generalni konzul Rudi Janhuba prejel tudi iz Vidma in Gorice, medtem ko je bolnišnica iz Belluna sporočila, da je pričela z zbiranjem krvi.

Predsednik Rdečega križa v Trstu Hausbrandt je daroval 50.000 lir. Rdeči križ v Trstu je prav tako pričel z zbiranjem pomoči in organiziral dva centra za zbiranje zdravil, sanitetnega materiala in antibiotikov, kot tudi pokrajinski zdravnik, ki je pričel zbirati sanitetni material.

Na jugoslovanskem konzulatu se medtem javljajo po telefonu številni domačini, ki hočejo izraziti svoje sožalje in solidarnost in ki sprašujejo, kako bi mogli pomagati v tej nesreči. Deset se jih je prijavilo, da bi dali kri. Kolektiv jugoslovanskega generalnega konzulata v Trstu je s svoje strani nabral za prizadeto prebivalstvo 200.000 lir, istočasno pa je poslal predsedniku občinske skupščine v Skopju telegram naslednje vsebine:

«Z vami delimo vso bol zaradi hude nesreče, ki je zadela ponosno glavno mesto drage nam Makedonije. Kot da nam je bil iztrgan kos našega lastnega srca, povezanega z Vašim bratskim in prijateljskim mestom in njegovim prebivalstvom. Tako je odjeknila v srcih vseh članov našega kolektiva vest o veliki tragediji.

Prepričani smo, da bo z vzajemno pomočjo vseh narodov Jugoslavije zrasla nova prestolnica Makedonije in da bo najlepši spomenik tisočem, ki so izgubili življenje v tej hudi nesreči.»

Vse krajevno časopisje objavlja danes članke v zvezi s hudo nesrečo, ki je zadela Skopje. Istočasno pa objavlja tudi poziv RK za zbiranje pomoči za prizadeto prebivalstvo Skopja. Tudi vse večeri tržaške radijske postaje se začenjajo z novicami iz Skopja, v katerih je izražena velika solidarnost vsega prebivalstva dežele Furlanija-Julijska krajina s prebivalstvom Makedonije in Jugoslavije sploh.

reka globoko sožalje ob strašni nesreči, ki je prizadela Skopje, makedonski narod in vso Jugoslavijo. Prosi, da bi prizadetim sporočili izraze njegovega iskrenega sočustvovanja.»

KMEČKA ZVEZA IN ZVEZA MALIH POSESTNIKOV

Upoštevajoč veliko nesrečo, ki je prizadela prebivalstvo Skoplja, in ogromno materialno škodo prizadeto po potresu, se Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov pridružujeta pozivu SKGZ in vabita svoje člane, da se udeležijo nabiralne akcije za takojšnjo podporo prizadetemu prebivalstvu.

Prispevke bosta nabirali tudi obe zvezi v svojih uradih med uradnimi urami.

ZVEZA DEMOKRATIČNIH ŽENA

Vodstvo Zveze demokratičnih žena je z bolečino izvedelo strahotno vest o nesreči prebivalstva Makedonije in prispeva 20.000 lir ter istočasno poziva svoje članice, da prinesejo oblačila in denar, ki jih bodo zbirali na uradu v Ul. S. Lazzaro 16, II. nad. Urad je odprt vsak dan od 16. do 18. ure.

SLOVENSKO DOBRODELNO DRUŠTVO

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu se ob priliki strašne potresne nesreče, ki je zadela makedonsko prestolnico Skoplje, podobno kot ob drugih enakih nesrečah, obrača na vse tukajšnje demokratične Slovence s prošnjo, da priskočijo ponesrečencem na pomoč z denarjem, oblačili, obutvijo in zdravili. Slovensko dobrodelno društvo sprejema prispevke vsak delavnik od 10. do 12. ure ter od 17. do 19. ure v Ul. Machiavelli 22-II. Prispevke lahko prijavite tudi po telefonu na štev. 36-275.

Kdor hitro da, dvakrat da!

Razdelitev nagrad repentaborskim vinogradnikom

V sejni dvorani županstva na Repentabru je bilo sinoči razdeljevanje nagrad vinogradnikom iz repentaborske občine, ki so se s svojim vinom udeležili razstave terana na I. prazniku terana in pršuta, ki je bil prejšnjo soboto in nedeljo v Repnu. Svečane razdelitve nagrad so se poleg župana, občinskih svetovalcev in nagrajencev udeležili tudi odv. Ugo Volli, predsednik Pokrajinske turistične ustanove, dr. de Rinaldini, ravnatelj omenjene ustanove, dr. Giovanni di Giorgio kot zastopnik vladnega generalnega komisarja, dr. Zatta, ravnatelj urada za kmetijstvo in gozdarstvo pri vladnem generalnem komisariatu, dr. Guglielmo Reggio, glavni komisar javne varnosti na Opčinah kot zastopnik kvestorja, dr. Perco, dr. Baša in dr. Galanti od Kmetijskega nadzorništva, dr. Apollonio od Pokrajinske turistične ustanove, dr. Romeo Orlando, predsednik zveze trgovcev in gostincev ter enologa Oscar Kessisoglu in Alojz Škrk.

Po nagovorih odv. Vollija, prof. Zatte in zahvali repentaborskega župana so nagrajencem podelili nagrade.

Prvo nagrado (zlato kolajno in 40.000 lir) je dobil za svoj teran *Alfonz Guštin* s Cola, drugo nagrado *Stanko Ravbar* iz Repna (zlato kolajno in 30.000 lir), tretjo *Josip Bizjak* s Cola (zlato kolajno in 20.000 lir), četrto *Alojz Milič* iz Repna (srebrno plaketo in 10.000 lir), peto *Anton Guštin* s Cola (pokal in 5.000 lir), šesto nagrado ex aequo so dobili *Marija Guštin* iz Repna (srebrno kolajno in 5.000 lir), *Franc Guštin* iz Repna (srebrno kolajno in 5.000 lir) ter *Anton Guštin* iz Repna (srebrno kolajno in 5.000 lir), sedmo nagrado ex aequo pa sta dobila *Josip Škamperle* s Cola (bronasto kolajno in 5.000 lir) ter *Anton Škabar* iz Repna (bronasto kolajno in 5.000 lir).

Zbrani prispevki

Za žrtve potresa v Skopju so darovali:

Na zbirnih sedežih v Tržaški knjigarni in Primorskem dnevniku:

Elsa Habe 1000, F. Sigolin 3000, Valerija Kocjančič 2000, Anton Zadel 1000, Eugenio Laurenti 5000, Miro, Klavdija in Mila Ivančič 3000, Anton Barič 1000, Stanislav Andolšek 5000, Ivan Čač 2000, Dušan Furlan 5000, Dušan Hreščak 5000, Jože Koren 5000, Ivo Marinčič 5000, Alda Sila 2000, Gorazd Vesel 5000, Frančiška Kaluža 2000, Ema in Fani Kerševan 2500, Stanko Lupinc 3000, Boris Grgič 2000, Loizka Čebohin 3000, Anica Gombač 3000, Franc Glažar 3000, Fanica Pisk 2000, Rudolf Jagodic 4000, Rafael Perco 5000, Viktor Vatta 3000, Giuseppe Ladovani 3000, družina E. Lukač 5000, Vlasta Jankovič 2000, Mirko Grižon (Ul. Bergamasco 20) 5000, J. V. 2000, N. D. 3000, komunist 2000, Močnik 2000, družina Karel Ban 5000, Prodan 1000, družina Boris Race 50.000, Franc Trampuš 2000, Vlasta in Armid Ukmar 4000, Boris Bandi 1000, družina Počkar 1000, Luka Carga 1000, ing. Aleš Vesel 5000, Karlo, Danica in Saško Rustja 2500, dr. Vera Sardoč 5000, Transadria - Bole 50.000, družina Liberio 2000, pevsko društvo «Bazovica Lipa» 15.000, R. Birsa in B. Trampuš z družinama 3000, Cunja Mario 1000, Cunja Emilija 1000, Jovan Čuk 600, Vekoslav Mesesnel 500, Ugo Margon 10.000, družina Zini 10.000, Tvrdka Central-sped 25.000, dr. Miro Adamič 2500, Delly Rutar 1000, Alojz Bucik 500, Vladimir in Elvira Godina 5000, uslužbenci tiskarne Graphis 35.000, Egon Piščanc 2000, dr. M. S. 10.000, Karlo in Angela Gec 5000, Srebotnjak 5000, Valoppi 2000, družina Franc Berginc 50.000, Corrado Mauric 2000, Marija Glavič 5000, Karlo Serli 1000, Ana Drasič 1000, Roza in Bortolo Petronio 2000, Anton Stojkovič 2000, N. T. 5000, prof. Umberto Urban 2000, Ivanka in Milan Cigoj 5000, Ivana Kante 2500, Slovenka 3000, Livija Klavora 1000 lir.

Skupaj 496.600

Prebivalci Lonjerja:

Pečar Anton 2000, Čok Gašper 1000, Čok Mirko (Gošp.) 1000, Čok Pina 1500, Glavina Pavla 500, Čok Marijo 1000, Miot Jelka 1000, Kjuder Josipina 500, Kjuder Alma 2500, Kjuder Slavko 1000, Gombač Anton 1000, družina Škrinjar 5000, Gombač Rudi 1000, Čok Milka 1000, Čok Karlo 500, Čok Melhjor 500, Gombač Karel 1000, Gombač-Kuret 2000, Batič Vilko 1000, Batic Nino 1000, Čok Albina 400, Sudič Erminio 600, Grabović-Malalan 1500, Batič Netka 500, Kakovič Jadranko 1500, Čok-Renko 2000, Lavrenčič Stefanja 500, Čok Ivan 1000 lir.

Čok Nando 1000, Kjuder Oskar 2000, Kjuder Milan 1000, Kjuder Miro 1000, Kjuder Miče 1000, Kjuder Amalija 1000, Kjuder Anton 500, Glavina Uco 1000, Pečar Fabio 1500, Čok Viljem 1000, Pečar Lucijan 200, Križmančič Anton 300, Foraus Enzo 1200, Čok Andreja 500, Čok Karlo 1000, Čok Albin 1000, Filipčič Pavel 1000, Odovič Josip 200, Čok Amalija 500, Čok Leander 500, Gombač Miče 1000, Čok Rudolf 500, Čok Bernarda 500, Žerjal Lovrenc 1000, Glavina Silvester 1000, Pertot Augustin 100, Čač Antonija 300, Čok Miro 300, Lavrenčič Andrej 1000, Mihalič Luka 500, Glavina Silvester 300, Merlak 1700, Pertot Milan 1000, Čok Bogomir 1500, Grgič Vinko 100, Hrovatin Milan 2000, Čok Marija 500, Bužoni 500, Čok Angel 1000, Blokar Nine 500, Vouk Danica 300, Zorza Gabrijel 300, Bernetič Boza 200, Batič Miran 400, Mavec Josip 200, Benčič Jakob 500, Čok Miljo 1000, Čok Ivan 1000, Godina Ernest 200, Gombač Ernest 100, N.N. 500, N.N. 300, Gombač Emil 500, Maver Anton 500 lir.

Prebivalci Katinare:

Biščak Beta 2000, Švara Anton 3000, Babuder Pina 500, Kalan Anica 2000, Senica 200, Pilato Marco 1000, Zudek Nino 200, De Martino 200, Bruni 200, N. N. 200, Zniderčič 250, gosp. župnik Miklavec Albert 1000, Panetteria Cattinara 250, Ciak Rosetta 200, Viola Olga 500, Simčič Slavko 1000, Lavrenčič 400, Milka Spetič 1000, Babič 300, Spetič Svetko 500, Orel Ada 2000, šolski sluga (trgovska šola) 340, Rojac 1000, Lorenzi Tina 500, Čok (Katinara) 200, Gorjan Binča 1000, Pecchiari Gina 200, Lavrenčič Franc 1000, Marc Marija 300, Pečar Ivanka 500, Grandue Alojzija 500, Pečar Dora 150, Pečar Avgust 200, Stopar Genoveta 300, Pečar Helena 1000, Lindi Antonio 1000, N.N. 150, Lavrenčič Josip 200, Lavrenčič Ivan 1000, Liljana 500, Vouk Karel 500, Passauro E. 100, Čok Nada 200, N. N. 100, Lavrenčič Just 500 lir.

Skupaj prebivalci Lonjerja in Katinare 112.340

Skupaj zbrano 27 julija 608.940
Zbrano 26. julija 91.000

Skupno zbrano 699.940

Kino

Nazionale Zaprto zaradi počitnic.
Arcobaleno 14.30 «Taur il re della forza bruta». Film, ki so ga snemali v Trstu in Postojni.
Fenice 16.00 «I tre implacabili» — Eastmancolor. Geoffrey Horne.
Excelsior 16.00 «Horor» Gerard Tichy. Prepovedano mladini.
Grattacielo 16.00 «Anonima peccato» George Hamilton.
Supercinema 14.30 «I guerriglieri della jungla».
Alabarda 15.00 «L'urlo dei marines» Alex Nicols.
Filodrammatico 15.00 «La spada di Robin Hood». Technicolor. Don Taylor.
Aurora 14.45 «FBI Cape Canaveral».
Cristallo 15.30 «Il segno di Zorro». Technicolor. Sean Flynn.
Capitol Zaprto zaradi počitnic.
Garibaldi Zaprto zaradi počitnic.
Massimo 16.30 «Le 3 spade di Zorro» Gloria Milland.
Impero 15.00 «Thiara Tahiti».
Moderno Zaprto zaradi počitnic.
Astoria 15.00 «Il figlio di Kociss». Technicolor. Rock Hudson.
Astra 15.30 «Diciottenni al sole».
Vittorio Veneto Revija policijskih filmov. 15.00 «La banda Casaroli». Renato Salvatori. Prepovedano mladini.
Abbazia 14.30 «I ponti di Toko-Ri» William Holden.
Marconi 16.30 «L'isola misteriosa». Technicolor. Michael Craig.
Ideale 14.30 «Il trionfo di Pancho Villa». Technicolor. Pedro Armendariz.

KINO NA PROSTEM

Satellite 20.30 «L'occhio caldo del cielo». Technicolor. Rock Hudson, Kirk Douglas.
Marconi 20.15 in 22.00 «L'isola misteriosa». — Technicolor. Michael Craig.
Skedenj 20.15 (v dvorani ob 18.00) «Una vita difficile» Alberto Sordi.
Paradiso 20.30 «La strada a spirale» Technicolor. Rock Hudson. Jutri: «Divorzio all'italiana». Prepovedano mladini.

Danes: v **MIRAMARU** predstava «Luči in zvoki». Ob 21. uri v nemščini «Der Kaisertraum von Miramare», ob 22.15 v italijanščini «Maksimilijan in Karlota».

V ponedeljek v **MIRAMARU** predstava «Luči in zvoki». Ob 21. in ob 22.15 v italijanščini «Maksimilijan in Karlota».

RESTAVRACIJA BAR
«LA MARINELLA»
Barkovljansko nabrežje
30. in 31. julija od 21. ure dalje Gledališka agencija ADAM iz Bologne predstavlja Coroussel des Miss sexy + sexy + sexy
Najlepša francoska dekleta! «Desabilles», perilo in kopalne obleke francoske kopalne sezone — poletje 1963 z udeležbo
MISS FRANCE 1963 prof. Monique Milan
MISS CÔTE D'AZUR 1963 Christiane Sibellin
MISS ALSACE 1963 Marie José Pierrard
MISS PARIS 1963 Nicole Pelloss
in napovedovalec francoske RTV **Charlys mr. Jean Raibaut**
na velikem gala plesu ter defileju lepotic za kreacije francoskih modnih hiš 1963
Margaret, Larraine, Codax iz Pariza in Marseilla
Atrakcija z vami in za vas **NA FESTIVALU 1963**
Bossa Nova — Madison — Hully Gully
DVA ORKESTRA
Naročanje miz pri ravnateljstvu lokala.

Dr. VERA SARDOČ
Ul. C. Battisti 4, tel. 61-692, bo odsotna od 29. julija do 18. avgusta.

Dr. VRTOVEC JOŽE (jr.)
specialist za ustne in zobne bolezni
asistent na zobodravniški univerzitetni kliniki v PADOVI
Trst, Ul. Mercadante 1/I vogal Ul. Carducci - Ul. Milano
Telefon 68-349

Na krvni banki se je do snoči prijavilo že 30 krvodajalcev

Tudi v tržaški krvni banki se je pričela hvale vredna akcija za zbiranje krvi za žrtve strašnega potresa v makedonski prestolnici. Prva med temi je bila neka Loretta Muha iz Trsta. Kljub prvi materialni pomoči tržaška krvna banka poziva vso tržaško prebivalstvo, naj žrtvuje nekaj krvi za prizadete prebivalce v Skopju. Oddelek za transfuzijo krvi bo odprt vsak dan od 8. do 21. ure.

Že v predvčerajšnjih dopoldanskih urah se je zbrala vrsta Tržačanov, moških in žensk, da bi darovali svojo kri. Primarij tržaške bolnišnice prof. dr. Carlo Lang nam je povedal, da prihajajo vsako uro prostovoljni krvodajalci, ki se zavedajo svojega doprinosa prebivalcem porušenega Skopja. Razne organizacije in stranke kot npr. CGIL in KPI sta poslali že svojo skupino krvodajalcev. Hvale vredna akcija zasluži vsekakor vse priznanje. Profesor Lang nam je še povedal, da je poslal tržaški Rdeči križ nekaj materiala za prvo pomoč, toda še vedno je vsega premalo. Iz Izole so namreč že pripeljali v Trst 50 praznih stekleničk, ki čakajo za prevoz. Težava je velika, nam je rekel primarij tržaške bolnišnice. Namreč tržaški Rdeči križ ne razpolaga s hladilnimi vozovi za prevoz krvi. Dokler pa teh ni, ni mogoče izvršiti nobenega prevoza. Kri mora imeti namreč vedno isto temperaturo. Pozanimali so se v videmski bolnišnici a so dobili negativen odgovor. Sedaj pa posredujejo, nam je rekel prof. Lang, pri generalnem konzulatu SFRJ. Akcija ni tako preprosta, toda z dobro voljo in s solidarno pomočjo tržaškega prebivalstva se bo dalo marsikaj napraviti za prizadete v Skopju.

Medtem ko smo govorili s prof. Langom, je prihajalo mnogo ljudi za transfuzijo krvi. V krvni banki se je nahajal tudi 56-letni Vheli Giuliano, po poklicu vrtnar, ki je že 53-krat daroval kri za razno pomoč. Na vprašanje, kaj misli o potresu v Skopju, nam je gospod Vheli odgovoril samo s to besedo: Grozno! Podobne izjave so nam dali tudi drugi krvodajalci. Tako na primer 47-letni tesar Andrej Kranjec, ki je rešil pred leti s transfuzijo krvi mlado dekle, 49-letni Mario Vrabic, po poklicu ladijski mehanik itd. Mlada študentka jezikov N.N. (imena nam ni hotela povedati) nam je rekla, da jo je ta potres zelo pretresel. V krvno banko je prišla, ker je čutila dolžnost, da pomaga sosednim bratom. 37-letni delavec Giuseppe Barovina je mislil iti celo v Istro, da bi prej nudil pomoč ranjencem v makedonski prestolnici.

Tržaška krvna banka opozarja še enkrat vse prostovoljce, naj se prijavijo krvodajalnemu odseku za transfuzijo krvi. Po zadnjih vesteh se je do 22. ure prijavilo na krvni banki okoli 30 krvodajalcev. Poleg tega smo izvedeli, da je poslal italijanski konzulat v Istri prvo pomoč prizadetim v Skopju. Z jugoslovanskim konzulatom v Trstu pa so se domenili, da bodo poslali v prihodnjih dneh skozi blok pri Škofijah okoli 60 stekleničk krvi. Te bodo nato z jugoslovanskimi hladilnimi avtomobili prepeljali na kraj tragične nesreče. **s. v.**

Smrtna nesreča motociklistov pri Bračanu

Dva 20-letna motorista iz Zagraja Massimo Gregori in Umberto Battistel sta včeraj izgubila življenje pri cestni nesreči, ki se je dogodila v bližini mosta nad reko Idrijo pri Bračanu. Gregori je vozil motor, medtem ko je Battistel sedel na zadnjem sedežu. Na nekem ovinku je Gregori zaradi velike hitrosti izgubil nadzorstvo nad motorjem in silovito trčil v poltovornik, ki ga je z nasprotne strani privozil Federico Constantini iz Dolenj. Gregori se je hudo pobil po glavi in je bil na mestu mrtev, Battistel pa je podlegel hudim notranjim poškodbam nekaj minut potem, ko so ga prepeljali v krminsko bolnišnico.

Solidarnostne izjave

Od raznih strank in organizacij smo včeraj prejeli vrsto sporočil, solidarnostnih izjav in pozivov za pomoč.

CGIL

Nova delavska zbornica CGIL je včeraj razširila po vseh tovarnah in drugih obratih številne letake, v katerih izraža globoko solidarnost tržaških delavcev z jugoslovanskim delavcem in njih sindikatom.

Nova delavska zbornica poziva delavce, naj izrazijo delavsko solidarnost in darujejo svojo kri pri tržaški krvni banki v Ulici Pietà ter naj darujejo, kar je v njihovi moči, da pomagajo prizadetemu prebivalstvu. Darove sprejemajo na sedežu Nove delavske zbornice v Ul. Pondares 8.

PSI

Pokrajinsko tajništvo PSI je poslalo jugoslovanskemu generalnemu konzulatu naslednjo brzojavko: «Tržaški socialisti smo globoko užaloščeni zaradi strahotne nesreče v Skoplju in izražamo globoko sočutje ter bratsko solidarnost. Tajnik Pittoni.»

Pokrajinsko tajništvo PSI se priključuje vabilu za solidarnost s ponesrečenci v Skoplju, ki ga je objavila Slovenska kulturno-gospodarska zveza in poziva člane ter simpatizerje in vse prebivalce, naj izrazijo svojo solidarnost s prispevki v denarju in zdravilih na zbirnih centrih, ki jih je organizirala SKGZ v Ul. Geppa 9 in v Ul. Montecchi 6.

Razen tega pa opozarja, da obstajajo drugi centri na sedežih prve pomoči RK.

KPI

Tržaška federacija KPI je včeraj poslala centralnemu komiteju Zveze komunistov Slovenije in izvršnemu komiteju Zveze komunistov Jugoslavije naslednjo brzojavko:

«Ob strahotni nesreči, ki je tako nepričakovano zadela jugoslovanske narode, izrekamo v imenu slovenskih in italijanskih komunistov tržaškega področja naše globoko sočustvovanje. Prosimo, sporočite makedonskemu ljudstvu, ki neposredno preživlja tako težko preizkušnjo, vso našo bratsko solidarnost.»

Federalni komite in federalna nadzorna komisija avtonomne federacije KPI sta včeraj objavila uradno sporočilo, v katerem izražata svojo solidarnost z jugoslovanskim narodom ob tej katastrofi. Istočasno izražata sožalje italijanskih in slovenskih komunistov tržaškega ozemlja jugoslovanskim komunistom in prizadetemu prebivalstvu.

Tržaška federacija KPI se pridružuje pozivu SKGZ in poziva svoje člane, prijatelje in simpatizerje, naj pošljejo svoje prispevke v denarju in v zdravilih na naslednje naslove: SKGZ — Trst, Ul. Geppa 9, ali Primorski dnevnik, Trst — Ul. Montecchi 6, in naj darujejo kri na krvni banki v Ul. Pietà za ponesrečence od potresa.

Člani federalnega komiteja in nadzorne komisije so sinoči na svojem sestanku zbrali za ponesrečence 41.000 lir.

SVET SKUPNE SLOVENSKE LISTE

Svet Skupne slovenske liste je poslal gospodu Rudiju Janhubi, generalnemu konzulu SFRJ v Trstu naslednjo brzojavko:

«Svet Skupne slovenske liste iz-

ZBIRALIŠČA ZA POMOČ

Na osnovi poziva SKGZ so vaščani, odbori prosvetnih društev in drugi prebivalci uredili naslednja zbirališča za zbiranje pomoči katastrofalnega potresa v Skopju.

Osrednji zbirni center je urejen na sedežu v Ul. Geppa št. 9 tel. 31-113 in bo odprt danes v nedeljo od 9. do 13. ure in naslednje dni od 7 do 21. ure. Na osrednji zbirni center naj nabiralci čimprej dostavijo zbrane prispevke, da jih bo mogoče najhitreje in zato tudi najbolj učinkovito poslati ponesrečencem.

Zbirališče na Primorskem dnevniku, Ul. Montecchi 6 bo odprto od ponedeljka dalje nepretrgoma noč in dan.

Barkovlje: na sedežu prosvetnega društva od 20. do 22. ure in na sedežu celice KPI Matjašič pri Rumeni hiši od 19. do 22. ure.

Sv. Ivan: na sedežu p. d. Slavko Škamperle od ponedeljka naprej od 20,30 do 21,30.

Škedenj: sa sedežu p. d. Škedenj danes od 9 do 12, od ponedeljka naprej od 20.30 do 21.30.

Prosek - Kontovel na sedežu prosvetnega društva danes od 9 do 12, od ponedeljka naprej od 20.30 do 21.30.

Opčine: p. d. A. Čok in p. d. Opčine v prosvetnem domu danes od 9 do 12, od ponedeljka naprej od 18 do 20.

Padriče danes pri Grgiču Rafaelu št. 52 od 9 do 12.

Bazovica v pekarni MARC.

Ricmanje v Društveni gostilni pri Oskarju.

Boršt v gostilni BERCE.

Boljunec v trgovini jestvin Drago Žerjal in v mesnici.

Dolina na sedežu prosvetnega društva danes od 12 do 13, od ponedeljka naprej od 21. do 22. ure.

Prebeneg: v gostilni pri Sandrotu.

Mačkovlje: v gostilni Tul.

Zgornja Kolonja: prosvetno društvo «Pečar» od 19 do 20.

Sesljan: trgovina Trčon.

Križ: v društvenih prostorih od 20. ure dalje in v Ljudskem domu v baru.

Nabrežina: v prosvetnem društvu od 14. do 16. ure.

Šempolaj: od 19 do 20 v društvenih prostorih.

Informacije, kataloge in hotelske rezervacije za
«8. EVROPSKO RAZSTAVO ORODNIH STROJEV»,
zahtevajte pri
UCIMU - Milano
Corso Matteotti, 11
Tel. 700167 - 700353

Mali oglasi

KOPALNE OBLEKE, perilo, poletne bluzice iz pletenine, nogavice ter vse sezonske artikle za ženske, moške in otroke po najnižjih cenah v Trstu, dobite pri «MAGLIABELLA» na Korzu Garibaldi 11 (Barriera) nekaj korakov od avtobusne postaje. Postreženi boste v vašem jeziku.

FANTA za trgovino jestvin išče Tavčar, Piazza Vico št. 3.

POKRIVANJE PODOV in podi iz plastike, guma, linoleum od 500 lir dalje, preproge in plastične preproge za hodnike vseh vrst, žimnice za kopanje od 3900 lir dalje, žimnice iz platna spremenljive v naslanjač za morje od 5500 lir dalje dobite pri «ITALPLAST», Trst, Trg Ospedale 6, tel. 95-919.

PRODAMO HIŠO v Rablju (Cave del Predil) št. 40, ki ji pripada vsako leto 48 kub. m drv. Vsa pojasnila dobite pri Salvi v Dolini št. 126.

FANTA sprejme Cartacel tovarna vrečic, Ulica Follatoio 7 (nasproti Viscose).

AUTOFORNITURE
CARLO LUPO
Trst, Ulica S. Francesco 18
Rezervni deli za avto Fiat menjalniki, amortizatorji bati, ležaji, tesnitveni obroči preobleke in preproge za avto

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 27. julija 1963 se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo je 6 oseb.

UMRLI SO: 76-letni Luigi Fontolan, 54-letna Angela Kalz por. Bones, 84-letna Maria Ritar vd. Kenda, 90-letna Amabile Fabris por. Pesquitto, 68-letna Maria Smotlak por. Pobega, 83-letna Maria Cosulich.

OKLICI: tehnični uradnik Giuseppe Gojak in gospodinja Liliana Collari, električar Sergio Busetti in šivilja Laura Canciani, nameščenec Mario Del Piero in uradnica Mirella Maccarato, krojač Francesco Ianno in šivilja Lidia Filiplich, podčastnik Pasquale Gonnelli in gospodinja Lidia Salich, častnik Francesco Caporioni in gospodinja Maria Grazia Udina, gasilec Marino Delia in gospodinja Luciana Vatta, krojač Mario Ramani in šivilja Franca Romano, železničar Ennio Scabar in uradnica Silvia Canarutto, mizar Dino Cossovel in prodajalka Bruna Marin, mesar Pietro Crisman in gospodinja Maria Narducci, uradnik Giovanni Pretto in uradnica Fulvia Sain, inženir Sergio Antonini in učiteljica Maria Romagnoli, stražnik javne varnosti Raffaele Battista in gospodinja Lucilla Lo Presti, električar Ubaldo Bove in šivilja Italia Milocchi, študent Giulio Varini in študentka Adriana Illeni, šofer Pietro Apollonio in gospodinja Edda Scarpa, delavec Vittorio De Antoni in frizerka Renata Gambato, kamnosek Sergio Renato Marussi in baristka Maria Crevatin, knjigovodja Valentino Galasso in učiteljica Maria Mazzarol, mehanik Rolando Cramastetter in delavka Anna Bonetti, pleskar Antonio Biloslavo in gospodinja Lidia Tugliach, nameščenec Antonio Masi in gospodinja Maria Grazia Peschitz, uradnik Enrico dr Fraulini in študentka Maria Luisa Romano, uradnik Giuseppe Pangher in uradnica Luciana Fonda, zobotehnik Claudio Morpurgo in obrtnica Annamaria Lamprecht, nameščenec Livio Pangos in gospodinja Bruna Lapagna, farmacevt Dino dr. Parma in uradnica Adriana Corino, geometer Plinio Caldarini in uradnica Adriana Vatta, kapitan dolge plovbe Nivio Terpin in šivilja Irma Majcen, električar Germano Rasmini in gospodinja Maria Luisa Fondai, uradnik Giovanni Marinatto in uradnica Angela Romano, pravni zastopnik Dirk Hansen in prevajalka Marija Krajnc, nameščenec Angelo Emmi in Maria Grazia Lombardo, čuvaj Ennio Moretti in uradnica Teresina Sfreddo, mehanik Fulvio Sodomaco in blagajničarka Adelia Zupancich, čuvaj Corrado Silvestri in gospodinja Gabriella Pieri, uradnik Giuseppe Giorda in uradnica Maddalena Makovec, nameščenec Sergio Fortunati in prodajalka Ida Cotterle, snažilec Francesco Murgolo in delavka Giovanna Azzara, državni upokojenec Michele Granatiero in gospodinja Dolores Furlan, nameščenec Vinicio Michelazzi in gospodinja Silvestra Trobec, zidar Raffaele Di Fazio in delavka Nivea Pastor, mizar Bruno Franco in delavka Marietta Di Fazio, nameščenec Ettore Devide in uradnica Elena Pansera, nameščenec Enzo Dovier in gospodinja Laura Manosperti, magister Lino Guglielmucci in uradnica Vittorina Del Negro-Birello, nameščenec Giorgio Santin in uradnica Dolores Galluzzi, geometer Luciano Brunello-Zanitti in tipografka Grazia Maria Perna, električar Stefano Rossi in uradnica Adriana Ferluga, pomorščak Alfredo Ambrosi in delavka Adriana Radacich, uradnik Luigi Farci in uradnica Ardea Bratos, zastopnik Claudio Gentile in uradnica Maria Luisa Dudine, šofer Fulvio Zugna in gospodinja Rosanna Sforzina, uradnik Bruno Moderc in prodajalka Marina Berdon, električar Silvano Castagna in gospodinja Maria Bulfon, uradnik Stelio Libanti in uradnica Maria Bullo, delavec Giovanni Cruciat in prodajalka Loredana Fabiani, šofer Marcello Zanier in gospodinja Maria Teresa Grandolfo, uradnik Paolo Cheni in uradnica Marialba Nadalut, prodajalec Giorgio Marin in prodajalka Carla Moderc, častnik Antonino Caminiti in gospodinja Liselotte Obkircher, električar Vittorio Franceschino in šivilja Elsa Braida, tehnični uradnik Giorgio Radini in uradnica Carmela Benedetti, dekorater Libero Strain in gospodinja Liliana Nuschak, elektromehanik Edoardo Coslovich in uradnica Narcisa Losito, hidravlik Mauro Giugovaz in pletilja Guerrina Bettinelli, delavec Ennio Ienco in nameščenka Luciana Debegnac, kolavdator Flavio Moro in frizerka Marcellina Colombin, barist Francesco Masiello in baristka Silvana De Giovanni, uradnik Giacomo Devescovi in uradnica Adriana Orel, natakar Bruno Zaro in gospodinja Maria Teresa Macchi, železničar Luciano Stok in uradnica Lucilla Novel, strojni kapetan Fabio Simoncini in uradnica Gioia Sossi, zidar Severino Vesnaver in šivilja Anna Maria Bezin, mehanik Rodolfo Germelli in prodajalka Norma Aurelio, uradnik Silvio dr. Ballaben in asistentka Bianca Maria Petelin, prodajalec Donato Zadnik in uradnica Malvina Pastrovicchio, študent Adriano Klun in študentka Alberta Pogorelz, nameščenec Bruno Menapace in nameščenka Renata Fama, uradnik Luigi Mangione in prodajalka Claudia Zudettich, delavec Giorgio Degrassi in gospodinja Adele Trifoglio.

LOTERIJA

BARI	15	4	11	36	43
CAGLIARI	32	47	53	20	19
FLORENCA	44	21	1	53	90
GENOVA	8	73	12	90	65
MILAN	14	89	64	59	60
NEAPELJ	59	42	32	50	13
PALERMO	66	15	49	61	18
RIM	47	41	3	88	61
TURIN	2	36	50	1	10
BENETKE	71	85	42	86	87

ENALOTTO

1 X X 1 1 X 2 X 1 2 X X

Enajstic je bilo 228 in dobi vsaka po 145.800 lir, desetic pa je bilo 1414 in dobi vsaka po 23.500 lir.

LEKARNE ODPRTE DANES

INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; De Colle, Ul. Revoltella 42; Depangher, Ul. S. Giusto 1; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; All'Angelo d'oro, Ul. S. Pellico.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Dr Codermatz, Ul. Tor San Piero 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Depangher Ul San Giusto 1; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Zanetti, Testa d'Oro, Ul. Mazzini 43.

URARNA — ZLATARNA
LAURENTI
Trst, Largo S. Santorio, 4
Tel. 723240
Bogata izbira ur in zlatnine za POROKE in KRSTE
Poseben popust!

R.E.D.A.T.A. Trst, Ul. F. Severo št. 5 b — Tel 31893
nudi priznane akumulatorje (baterije) **S.A.F.A.**
in vse elektroavto predmete in nadomestne dele
Novi lastnik LISJAK (LISIANI) se vljudno priporoča

VSTOPNICE
za zaključno prireditev
folklornega festivala
ki bo v Kopru v soboto, dne 3. avgusta, so v prodaji v Trstu pri potovalnem uradu «Aurora» v Ul. Cicerone 4, tel. 29243.

VREČE
vsakovrstne in platno iz jute dobite pri tvrdki:
Ugo Margon
TRST
Ul. Fonderia 10
Telefon 90-720

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše drage mame

Marije Kocjančič vd. Pregarc

Posebna zahvala gosp. župniku Angelu Kosmaču za tolažilne besede ter vsem onim, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

ŽALUJOČI OSTALI

Ricmanje, 28.7.1963.

XIII. GORENJSKI SEJEM v KRANJU
OD 2.-13. AVGUSTA 1963
Izkoristite ogled prelepe kranjske dežele in obisk sejma - Vsak dan ples in druge zabave - Folklora - Večerni programi
KRANJ in GORENJSKE LEPOTE VAS VABIJO

Naznanjamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš predragi

KAROL GODNIK

Dragega pokojnika smo pokopali 22. julija v Komnu. Lepa zahvala č. župniku, komenskemu pevskemu zboru, darovalcem cvetja in vsem, ki so ga spremili k zadnjemu počitku.

Žalujoči: sestri **Alojzija in Marija, brata Viktor in Jožef, svak, svakinje, vnuki, vnukinje in ostalo sorodstvo.**

Komen, Trst, Ljubljana, 27. julija 1963.

ZAHVALA

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob izgubi naše ljube žene in mame

MARIJE OPPELT roj. LUXA

se najiskreneje zahvaljujemo. Posebna zahvala precastitim gg. Zivcu, župniku iz Bazovice in Kando S. J. ravnatelju S. I. C. dr. IURGOTTI E. in osebju, Radijskemu odru, pevskemu zboru Proseka-Kontovela pod vodstvom gospoda Cibca, nosilcem in darovalcem cvetja ter prijateljem in znancem, ki so pokojnico spremili na zadnji poti.

Žalujoči: DRUŽINI OPPELT

SEZNAM DRUŽIN, KI SO PRIŠLE KONČNO DO STANOVANJA

Občinska komisija je dodelila 133 novih ljudskih stanovanj

Občinska komisija za dodeljevanje ljudskih stanovanj, ki so jih sedaj zgradili za brezdomce, je pri točkovanju posameznih prosilcev uporabljala naslednje kriterije:

Prošnjo za stanovanje so lahko vložili vsi brezdomci, ki imajo italijansko državljanstvo in stalno bivališče v tržaški občini, razen beguncev; komisija je proučila prošnje samo tistih prosilcev, ki so vložili prošnjo v predpisanem roku, in sicer do 15. julija 1962; niso bile vzete v poštev prošnje oseb, za katere so ugotovili, da imajo tako visoke dohodke, da si lahko poskrbijo stanovanje na prostem trgu. Poleg tega so bile izključene družine, ki že stanujejo v stanovanjih kake javne ustanove, ter osebe, za katere skrbijo razne podporne ustanove.

Točkovanje sprejetih prošenj je bilo sestavljeno na osnovi dejanske potrebe posameznih družin, njihovega sedanjega stanja in dobe stalnega bivanja v tržaški občini.

Komisija sporoča, da bodo v najkrajšem času poskrbeli za vselitev družin, ki so jim bila nakazana stanovanja. Poleg tega komisija sporoča, da ne bodo morali vsem družinam, katerih prošnje so bile sprejete, dodeliti eno od sedaj zgrajenih stanovanj, ker je znano, da sedaj zgrajena stanovanja po številu sob ne ustrezajo potrebam vseh družin v seznamu. Zato bodo poskrbeli za primerno rotacijo z družinami, ki že stanujejo v ljudskih stanovanjih. V primeru pa, da bo kaka družina iz enega ali drugega razloga zavrnila dodeljeno stanovanje, bodo prosta stanovanja dodeljena družinam, ki so vključene v rezervni seznam.

Komisija je dodelila stanovanje naslednjim 133 družinam:

Vittorio Vitali, Carlo Danieli, Gerardo Kressevich, Antonia Re por. De Bellis, Pietro Ziza, Antonio Bressi, Sergio Bravin, Giovanni Biagi, Gisella Pregarz, Bruno Nadali, Ennio Buffa, Mario Giberna, Vittorio Marascutti, Giovanna Scherlanz vd. Kante, Attilio Zeni, Licia Leiter por. Kravos, Giuseppina Amelia Colauti, Rodolfo Della Filippa, Emilio Tiberio, Giuseppe Kneipp, Benito Stocca, Luciano Zorzet, Leonardo Brunetti, Michele Rutigliano, Francesco Papadopolos, Tobia De Michele, Umberto Gomisel, Aurelio Schaefer, Ennio Maddaleni, Renato Bardi, Aristide Zucchi, Marcello Rigutti, Mario Memon, Francesco Quintavalle, Adolfo Moratti, Angelo Furlan, Stanislao Bisiacchi, Giuseppe Sossi, Romano Hermanski, Francesco Groppazzi, Enrico Borsatti, Pietro Berni, Bruno Iuris, Aldo Medeconi, Mauro Maffione, Andrea Masé, Nereo Capanni, Michele Mongello, Albina Sirol, Giuseppe Tiberio, Bruno Rosmini, Egidio Clautani, Cosma Lanacobia, Ferruccio Montanaro, Eugenio Zennaro, Giovanni Berce, Ferruccio Depetri, Mario Merkusa, Antonio Farella, Mario Scalla, Dino Zanovello, Armano Picek, Bruno Paliaga, Luciano Carminati, Stellio Venier, Odino Ellero, Rodolfo Radovini, Aldo Genzo, Francesco Sluga, Marcello Vaglieri, Adriano Trevisani, Michele Drascek, Vittoria Muha, Carlo Iazbez, Giovanni Onscak, Lidia Matticchio, Bruno Celli, Silvia Polaunik vd. Bassi, Leone Corazza, Sante Colamartino, Gaetano Sorsi Baicchi, Antonia Ukovich vd. Krscak, Lodovico Canciani, Giovanni Tommasini, Carlo Carmasin, Anastasio Persi, Francesco Majcen, Giovanni Ciacchi, Luciano Carmeli, Carlo Cherubin, Libera Salateo, Riccardo Castellani, Balduino Bagatin, Vittorio Deancovich, Corrado Maiorano, Rosa Nicolacci por. Furlani, Natale Canciani, Sergio Novaro, Renata Leve, Santo Raimondi, Egone de Carli, Licio Reduce, Giuseppina Semoli, Aldo Liposši, Domenico Fabbris, Vito Gambara, Otello Affatati, Pietro Cadel, Carmela Derin vd. Pizzamus, Giovanni Lovrecich, Tosca Bigi por. Furlan, Ester Benci vd. Zorzin, Costantino Schweitzer, Soliero Krasna, Rodolfo Ukmar, Duilio Narduzzi, Giuseppe Nemaz, Nicolò Mauro, Sergio Martin, Mario Lucchesi, Egidio Sbricchi, Angelo Flora, Roberto Famea, Bruno Caruso, Teresa Tadina, Stellio Tomat, Rodolfo Hrovatin, Romano Bearzi, Mario Dossi, Raffaele Grillo, Angelo Zorzetto, Bruna Ferrari vd. Planis, Massimiliano Devidé.

HUDA PROMETNA NESREČA V UL. PICCARDI

Smrt priletne upokojenke ki jo je podrlo vozilo

Žensko so identificirali šele pozneje, ker ni imela pri sebi dokumentov

V včerajšnjih jutranjih urah se je v Ul. Piccardi dogodila tragična cestna nesreča, pri kateri je našla smrt priletna upokojenka. Okrog devete ure je 84-letna Francesca Mislej vd. Burgstaller, ki je stanovala pri vnuku Claudiu Castellaniju v Ul. Fortunio 4 je stala na pločniku pri hišni št. 40 v Ul. Piccardi na vogalu Ul. dell'Eremo. V istem trenutku je proti Ul. Revoltella privozil na motornem trokolesu last tržaške občine 29-letni Luciano Basiaco iz Ul. Piccardi 41. Basiaco se je tedaj moral izogniti vozilu, ki je prihajalo z nasprotne strani in je ostro zavil na desno, zavozil na pločnik in podrl Mislejevo, ki je tam stala nič hudega sluteč. Pri padcu se je Mislejeva hudo pobila po glavi, čelu in zatilju. Ko so na kraj nesreče prihiteli bolničarji RK je nesrečnica bila že v predsmrtnem boju. Med potjo v bolnišnico pa je podlegla hudim poškodbam.

Na kraj strašne nesreče so prihiteli tudi karabinjerji iz Ul. dell'Istria, ki so opravili potrebne formalnosti. Šele popoldne so identificirali nesrečnico, ker pri sebi ni imela nobenega osebnega dokumenta. Truplo pokojne Mislejeve so prenesli v mrtvašnico glavine bolnišnice, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

Kino na Goriškem

predvaja danes 28. t. m. ob 16. in 20.30 uri na prostem barvni Supertechnirama film:

VENERE IMPERIALE

(Cesarska Venera)

Igrajo:
GINA LOLLOBRIGIDA
STEPHEN BOYD
RAYMONDO PELLEGRINI
in drugi

V ponedeljek, 29. t. m. ob 18. in 20.30 uri na prostem ponovitev filma

VENERE IMPERIALE

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 28. t. m. ob 16. uri barvni film:

LA NOTTE DELL'INNOMINATO

(Noč neimenovanega)

Igrajo: DAN HARRISON, CHARITA RUIZ, MIRKO ELLIS, FOSCO GIACCHETTI in LORELLA DE LUCA

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes 28. t. m. ob 16. uri

I MISERABILI

(BEDNI)

Posnet po nesmrtnem romanu Victorja Hugoja.

Največji evropski film v cinemascopu technicolorju

Igrajo: nepozabni JEAN GABIN, DANIELLE DELORME, SERGE REGGIANI in BOURVILLE

POLETNI KINO «SATELLITE»

BORGO S. SERGIO — ob začetku avtobusa št. 21

predvaja danes 28. t. m. ob 20. uri barvni Universal film:

L'OCCHIO CALDO DEL CIELO

(Toplo oko z neba)

Dramatičen pustolovski

Igrajo: R. HUDSON, K. DOUGLAS in D. MALONE

V ponedeljek, 29. t. m. ob 20. uri zabavni film:

NOI DURI

(Mi, zakrknjeni)

Igrajo: TOTO', P. PANELLI, SCILLA GABEL, FRED BUSCAGLIONE

Goriško-beneški dnevnik

PO KATASTROFALNEM POTRESU V SKOPJU

Solidarnost goriških Slovencev z bratskim ljudstvom Makedonije

Prostovoljne prispevke za pomoč zbirajo SKGZ, SPZ in prosvetna društva na Goriškem - Brzojavka goriške federacije PSI

Katastrofalni potres v Skopju, ki je zahteval tako ogromno število človeških žrtev, je bolestno odjeknil tudi med goriškimi Slovenci, ki globoko sočustvujejo s težko prizadetim prebivalstvom Makedonije in mu izražajo svojo solidarnost.

Pokrajinska federacija PSI iz Gorice je poslala glavnemu odboru SZDL Slovenije v Ljubljani brzojavko, v kateri izraža sožalje goriških socialistov ob strahotni nesreči ter solidarnost s tako hudo prizadetimi prebivalci Skopja.

S skladu s pozivom Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki vabi vse svoje članice naj bodo pobudnice za nabiralne akcije za prizadete Makedonce, so tudi na sedežu SKGZ in SPZ ter na sedežih podeželskih prosvetnih društev začeli z nabiralno akcijo v ta namen.

Na sedežu SKGZ in SPZ v Gorici, Ul. Ascoli 1/I. sprejemajo prispevke od jutri, v ponedeljek, dalje od 8. do 14. ure.

Na sedežu prosvetnega društva «O. Župančič» v Standrežu sprejemajo prispevke danes, v nedeljo od 10. do 13. ure in ob delavnikih od 19. do 21. ure.

Na sedežu prosvetnega društva v **Steverjanu** od ponedeljka dalje vsak dan od 21. do 22. ure.

Pri prosvetnem društvu v Doberdobu sprejemajo prispevke iz vse doberdobske občine od ponedeljka dalje zvečer od 20. do 21. ure.

Za Pevmo, Oslavje in St. Maver sprejemajo prispevke na sedežu društva v Pevmi danes od 8. do 12. ure in od ponedeljka dalje zvečer od 20. do 21. ure.

V Sovodnjah sprejemajo prispevke za vso občino na sedežu domačega prosvetnega društva danes, v nedeljo od 10. do 12. ure in ob delavnikih od 20. do 21. ure.

Prvi darovalci:

Pokrajinska federacija PSI v Gorici 10.000 lir; Marko Valtrič iz Gorice 5000 lir; Ernesta Boltar, Gorica 2000 lir.

Pisma uredništvu

Glede zapostavljanja slovenščine na praznik terana smo dobili naslednje pismo:

Kot je znano, je bil v soboto 20. in v nedeljo 21. t.m. v Repnu praznik terana in pršuta. Ker sem si nekaj takega skoraj predstavljal; sem pohitel v soboto zvečer v Repen, da se bom lahko prepričal, če bodo moja predvidevanja odgovarjala resnici. Že pred tem praznikom terana in pršuta smo opazili v mestu lepake samo v italijanskem jeziku, ki so vabili ljudi v «Zolla di Monrupino», med temi pa ni bil niti eden v našem slovenskem jeziku.

Kot sem že prej omenil, sem bil v soboto zvečer v Repnu ob otvoritvi te naše kraške dobrote in videl kaj žalosten dogodek.

Ob otvoritvi je bilo nekaj govornikov, ki so govorili samo italijansko, v domačem jeziku pa je bil zastopan samo župan in tako malo, da se ni skoraj opazilo, da smo čisto v slovenskem kraju. Saj sta teran in tudi pršut s slovenskega Krasa in prav gotovo niso rastle trte na «Piazza Unità d'Italia» in niti ne na «Corso Italia».

Toda nadvse graje vreden je bil dogodek, ko sem takoj po otvoritvi prišel k blagajni, saj je pisalo samo po italijansko. Vprašal sem po slovensko pol litra terana in sem dobil odgovor: «Oprostite, govorite po tržaško (italijansko), ker mi slovensko ne razumemo.»

Vprašal sem, kdo je ta praznik organiziral in odgovorili so mi: «Ustanova za turizem».

Takoj zatem sem videl znance in rekel, kako je žalostno, da se naši ljudje morajo vedno prostovoljno zasužnjevati. In to prav v tem času, ko se vsi zastopniki v mestnem občinskem svetu borijo za dvojezičnost, se v čisto slovenski vasi to dogaja.

Župan in vsi svetovalci repentaborske občine bi lahko posredovali, da bi se vse lahko prav lepo izteklo.

Razočaran obiskovalec

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. sv. Frančiška 20
Telefon 61-792
NOVO:
Stendhal:
Parmska Kartuzija L 1.950

Hotelske razpoložljivosti na zgornjem Primorskem

Goriška turistična zveza iz Nove Gorice nam je poslala v objavo poročilo o razpoložljivih hotelskih sobah in ležiščih v zasebnih hišah, ki so še na razpolago do ponedeljka 5. avgusta.

Po tem sporočilu je na razpolago v hotelu Planika v Ajdovščini 15 ležišč, v Alp-hotelu v Bovcu 26, v zasebnih sobah pa 40 ležišč. V Trenti je vse zasedeno, v Nanosu v Idriji imajo še prostih 40 ležišč, v hotelu Soča v Kanalu 20 ležišč in 10 pri zasebnikih, v hotelu Zvezda v Kobaridu 50 ležišč in 12 pri zasebnikih, v Mostu na Soči je še 10 zasebnih ležišč, v Novi Gorici je na razpolago še 76 ležišč, od tega v Park hotelu 30, v Sabotinu 20, pri Kekcu 14 in na Skalnici 12. Na Lokvah je prostih še 10 ležišč pri zasebnikih, v Tolminu v gostišču Krn 10 in pri zasebnikih 15 ležišč ter 15 ležišč v gostišču Vipava v Vipavi.

Ta pregled vsebuje samo sobe gostišč in zasebnikov, od katerih je turistična zveza prejela sporočilo. Morebitne rezervacije naj si interesenti zagotovijo pri upravi gostišča ali pri turističnem društvu.

Prijave v slovenski dijaški dom v Gorici

Uprava slovenskega dijaškega doma v Gorici nam je poslala naslednje obvestilo:

Starši, ki nameravajo vpisati svoje otroke v šolskem letu 1963-64 v slovenski dijaški dom kot redne ali zunanje gojence, morajo vložiti prošnjo za sprejem napisano na posebnih tiskovinah, ki jih lahko dobijo pri upravi tega zavoda.

Take prošnje bo uprava sprejemala, dokler bo še kaj razpoložljivih mest v zavodu.

Podrobnejša pojasnila in navodila lahko dobijo prosilci pri upravi slovenskega dijaškega doma v Gorici, Ul. Montesanto 84, vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Včeraj nekaj po 15. uri so poklicali avto Zelenega križa v Podgoro, kjer je postalo nenadoma slabo komaj 2-letni Luizi Mlažič iz Podgore Ul. Brigata Cuneo 5. Takoj so jo odpeljali v goriško civilno bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da se je deklica zastrupila s pralnim praškom, ki ga je zaužila v odsotnosti staršev. Nudili so ji prvo pomoč in deklici je kmalu odleglo.

PO SESTANKU V RIMU

Tekstilci bodo sami odločili ali naj nadaljujejo z borbo

Nepopustljivo stališče Tognelle preprečilo kompromisno poravnavo - Kakšni so zadnji predlogi

Tudi pri drugem sestanku, ki so ga imeli v petek zvečer sindikalni predstavniki goriških tekstilcev s predstavniki podjetja Tognella na ministrstvu v Rimu in ki je trajal od 19. ure do 2. po polnoči, ni prišlo do sporazuma, ker predstavniki delodajalca niso hoteli popustiti. Zato bo o zadevi odločal občni zbor prizadetih delavcev, ki ga bodo sklicali, brž ko se vrnejo sindikalisti iz Rima. Če bodo delavke in delavci sprejeli predloge Tognelle, potem bo prišlo prihodnji teden do podpisa sporazuma na ministrstvu za delo. V nasprotnem primeru pa bodo nadaljevali z borbo.

Tognella je pristal na izplačilo po 30.000 proizvodne nagrade tekstilcem. Od tega je bilo izplačanih 10.000 lir na računa za veliko noč, 10.000 bi izplačali za poletne počitnice in 10.000 za božič. Tognella je pristal tudi na posojilo po 15.000 lir, ki naj bi ga delavci vračali po 2.000 lir mesečno od septembra dalje.

Za delavce pri «fiocco» so ponudili povišek za 12 lir na uro in proizvodno nagrado po 45.000 lir ter znižanje delovnega urnika za eno uro pri turnistih in za pol ure pri dninarjih.

Dejansko je torej Tognella ostal pri svojem nepopustljivem stališču in prav tako mora zbor delavcev odločiti, ali pristanejo na tak kompromis, ali pa bodo rajši nadaljevali borbo. Tekstilni sindikat pri Delavski zbornici je izdal včeraj proglas, v katerem poziva tekstilce, naj vztrajajo pri svoji pravični borbi.

Dva padca na domu

Ob 14.45 včeraj je prišla po pomoč v civilno bolnišnico v Gorici 51-letna Cesira Fabbris iz Podgore Ul. Cotonificio 8, ki se je pri padcu na domu ranila na prst leve noge. Nudili so ji prvo pomoč. Okrevala bo v šestih dneh.

Na domu se je ponesrečila tudi 59-letna Ines Arrighetti iz Gorice, Ul. Balilla 14, ki si je verjetno zlomila levo roko v zapestju. Nudili so ji prvo pomoč in so jo poslali domov. Okrevala bo v 20 dneh.

Nezgoda Štandrešca s motociklom

Včeraj ob 14.30 je prišel po pomoč v civilno bolnišnico v Gorici 20-letni Ivan Bastjančič iz Štandreža Ul. Montefesta 9. Ko se je peljal z motociklom, je padel in se ranil v desno roko. Nudili so mu prvo pomoč; okreval bo v petih dneh.

VESTI Z VRHA

Vojaške služnosti na Krasu bi bilo treba omiliti

Vodovod in cesta še vedno odprta problema

Pred nekaj dnevi so klicali precej gospodarjev z Vrha, ki imajo svoje parcele na Debeli griži okrog vojaškega muzeja, na županstvo v Sovodnje. Tam so jih čakali predstavniki vojaških oblasti iz Trsta, ki so zbirali podatke o lastnini teh parcel in druge informacije, ki so v zvezi z vojaškimi služnostmi. Gre za kakšnih 15 njiv predvsem gozdnatega sveta. Vrhovci bi radi vedeli predvsem, če jim bodo dali kakšno odškodnino za doslej povzročeno škodo, vendar o tem niso dobili nobene obljube. Najbolje bi seveda bilo, če bi vojaške služnosti sploh odpravili, saj v atomski dobi nimajo pomena, ali pa jih vsaj toliko omilili, da bi ne omejevali v taki meri obdelovanja zemlje.

Glavna vodovodna cev je prišla v vas ter se ustavila malo niže od Grilove gostilne. Sedaj vaščani nestrpno pričakujejo, da bi speljali vodo v posamezne dele vasi, da bi jo lahko potem pripeljali tudi v hiše. Tako bo končno rešen eden od velikih problemov naše vasi.

Drugi problem je naša cesta, ki je v zelo slabem stanju ter zlasti sedaj poleti polna prahu. Asfaltirana cesta Zdravščina-Martinščina gre le kakšna dva km od vasi in približno v enaki razdalji cesta Devetaki-Zagraj, ki jo namerava pokrajinska uprava asfaltirati. In cesta v vas, ali se je bo kdo spomnil? Na vsak način bo treba dobiti kakšen državni prispevek, s katerim se bi rešil tudi ta problem.

VESTI IZ KRMINA

Važni sklepi občinskega sveta

Na svoji zadnji seji pretekli teden je občinski svet v Krminu odobril celo vrsto ukrepov.

Precej dolgo so svetovalci obravnavali novi občinski pravilnik za pobiranje smeti, kar je v zvezi tudi s povišanjem zadevne pristojbine, ki jo morajo plačevati občani. Predvsem se je mnogo govorilo o oprostitvi kmetovalcev, ki žive na območju krminske občine, da bi tudi pri njih pobirali smeti, ker jih ti rabijo za gnojenje svojega polja. Končno pa je bil sprejet novi pravilnik, za katerega se je izreklo 11 svetovalcev, trije pa so se vzdržali.

Na seji so odobrili tudi povečanje in okrepitev ulične razsvetljave, za kar naj bi potrošili 13 milijonov 850.000 lir; prav tako so odobrili načrt za novo poslopje okrajne sodnije, ki jo bodo zgradili v Ul. Sauro in bo stala 30 milijonov lir. Odobrili so tudi kolavdacijo drugega obroka del za kanalizacijo za 30 milijonov lir ter najetje posojil za nekatera javna dela. Pred zaključkom seje so sprejeli še nekaj ukrepov v korist občinskih uslužbencev.

Dva posega gasilcev

Včeraj zjutraj ob 9.40 so poklicali goriške gasilce v Ul. Fatebenefratelli 15, kjer ni mogel v svoje stanovanje Rudolf Marini, ki je pozabil vzeti s seboj ključe, ko je šel od doma. Gasilci so splezali na teraso in od tu skozi okno v stanovanje ter odprli vrata od znotraj in tako rešili problem.

Kmalu po 11. uri pa so jih poklicali tudi na Travnik št. 8, kjer so se vnele saje v dimniku v stanovanju Irme Sinico. Gasilci so očistili dimnik in odstranili nevarnost požara.

Včeraj sta se poročila v St. Mavru Helena Filipič iz St. Mavra in Celestin Terpin iz Steverjana. Clani prosvetnega društva «Briški grič» iz Steverjana jima želijo obilo sreče v zakonskem življenju.

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Od 21. do 27. julija se je v goriški občini rodilo 30 otrok, umrlo je 15 oseb, porok je bilo 3 in oklicev 7.

ROJSTVA: Giorgio Marega, Mariella Turlon, Flavio Bressan, Annamaria Megna, Maria Cristina Grion, Cristina Romeo, Ivana Cazzini, Paolo Venchiarutti, Maria Bucovini, Fabiola Comelli, Franca Godas, Valter Berlot, Laura Feri, Daniele Giovenardi, Fabio Accurso, Desiderata Tunini, Laura Znidarcic, Liviana Lissini, Alessandro Waltrisch, Barbara Zanolla, Alida Perna, Alessandro Moimas, Fabio Suligoj, Mauro Turel, Rosella Virgin, Anna Goriani (rojena mrtva), Massimo Soranzio, Paola Brandolin, Guido Cassani, Antonella Falcone.

SMRTI: upokojenec 66-letni Andrea Laurenti, upokojenka 69-letna Ersilia Dohnalek, vd. Poberaj, gospodinja 74-letna Anna Peritz, vd. Berlot, gospodinja 80-letna Giuseppa Guarneri, upokojenec 76-letni Eugenio Podversig, 84-letni Ladislao Dylewski, 74-letni Giuseppe Polli, upokojenec 67-letni Antonio de Fornasari, gospodinja 66-letna Ernesta Petterin, por. Vitali, upokojenec 59-letni Carlo Pirzio, učiteljica (redovnica Maria Berchmana) 67-letna Giuseppina Amalia Sirca, upokojenka 66-letna Paolina Bizjak, upokojenec 74-letni Alberto Primosi, gospodinja 79-letna Elvira Pelos, por. Donda, upokojenec 66-letni Giuseppe Socol.

POROKE: brigadir karabinjerjev Donato Lacapra in gospodinja Gabriella Gorjup, kuhar Angelo Marchesan in postrežnica Maria Cuffolo, oficir ital. vojske Michele Mirizzi in učiteljica Maria Ciarcia.

OKLICI: finančni stražnik Aldo Taverna in delavka Marisa Blason, uradnik dr. Silvio Ballaben in bolničarka Bianca Petelin, delavec Ugo Visintin in šivilja Mirella Tribusson, električar Giovanni Offizia in učiteljica Rosa Felisi, krojač Samuele Caccavo in gospodinja Candida De Pascale, livar Giorgio Bettinotti in tekstilka Valeria Roncato, bolničar Gianfranco Ragni in tekstilka Franca Delle Vedove

Kino

v Gorici

VERDI. Zaprto zaradi poletnih počitnic do 2. avgusta.

CORSO. 14.30: «Io, Semiramide», V. Furneaux in J. Erixon. Italijanski barvni film v cinemascopu.

VITTORIA. 15.00: «Sexy al neon Bis». Italijanski barvni film v cinemascopu. Mladini pod 18. letom vstop prepovedan. Zadnja predstava ob 21.30.

CENTRALE. 15.30: «Vino, whysky e acqua salata», Tino Buazzelli in Raimondo Vianello. Italijanski barvni film. Mladini pod 14. letom vstop prepovedan. Zadnja predstava ob 21.30.

v Tržiču

NAZIONALE. «Duello a Sant'Antonio», E. Flynn in Alex Smith. Barvni film.

EXCELSIOR. «Il vizio e la virtù», Robert Hossein in Annie Girardot.

AZZURRO. «Tamburi lontani», Gary Cooper in Mary Alden. Barvni film.

PRINCIPE. «Cavalca Vaquero», Robert Taylor, Ava Gardner in Anthony Quinn. Barvni film.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna SORANZO, Verdijev korzo 57, tel. 28-79.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 28,2 stopinje ob 14.50, najnižjo 22,4 stopinje ob 0.40 po polnoči. Povprečne dnevne vlage je bilo 53 odstotkov.

PROSVETNO DRUSTVO IZ SOVODENJ
priredi

PLES

na nogometnem igrišču v Sovodnjah

V soboto 3. avgusta, v nedeljo 4. avgusta in v ponedeljek 5. avgusta, od 20. ure do 1. po polnoči.

● V nedeljo ob 17. uri TEKMA V BRISKOLI Z NAGRADAMI

Parkirni prostor za vozila bo na nogometnem igrišču

Deloval bo dobro založen bife s prvovrstnim vinom, «pirsolado» in brezalkoholnimi pijačami. Pekli bodo tudi ČEVAPČIČE

RADIO TELEVIZIJA

NEDELJA, 28. JULIJA 1963

Radio Trst A

8,00: Koledar; 8,30: Poslušali boste...; 9,00: Kmetijska oddaja; 9,30: Slovenske pesmi o svatbi; 10,00: Maša, nato Orkester Billy Vaughn; 11,15: Oddaja za najmlajše, nato Harmonikar Toni Jacque; 12,00: Slovenska nabožna pesem; 12,30: Glasba po željah; 13,30: Glasba po željah 14,45: Igra Alberto Semprini; 15,00: Ansambla «Alceo Guatelli» in «Die Lustigen Dorfmusikanten»; 15,20: Portret v miniaturi; 15,40: Jam session; 16,00: Dela velikih mojstrov; 17,00: Popoldanski ples; 18,00: Kinoklub; 18,30: Godalni orkestri; 19,00: Pojeta Clark in Presley; 19,15: Nedeljski vestnik; 19,30: Sestanek v Londonu; 20,00: Sport; 20,30: Parada orkestrov; 21,00: Folklora; 21,30: Skladbe za godala; 22,00: Nedelja v športu; 22,10: Plešite z nami; 23,00: Polifonska vokalna glasba.

Trst

9,30: Kmetijska oddaja; 12,30: Glasbene beležke.

Zaradi katastrofe v Makedoniji je program Radia Koper in Radia Slovenije močno spremenjen, zato ga za danes ne objavljamo.

Nacionalni program

6,30: Vremie na ital. morjih; 8,20: Ital. pesmi in plesi; 8,30: Kmetijska oddaja; 9,00: Nabožna glasba; 11,25: Roditeljski krožek; 13,25: Popevke; 14,00: Brahmsov Trio, op. 87; 14,30 in 15,15: Glasba pod vedrim nebom; 16,30: Mozart: «Figarova svatba»; 19,15: Sportni dnevnik; 20,25: T. Wilder: «Il ponte di San Luis Rey» — peto in zadnje nadaljevanje; 21,00: Radijska križanka; 22,00: Luči in sence; 22,15: M. Guarino: Koncert št. 2.

II. program

7,45: Jutranja glasba; 9,00: Oddaja za ženske; 10,00: Glasbeni leteči krožnik; 10,35: Glasba za praznični dan; 11,35: Pevci; 12,10: Plošče tedna; 14,00: Orkestri tedna; 14,30: Teden aktualnosti v svetu; 15,00: Glasbeni program; 15,45: Glasbena prizma; 16,15: Oddaja za avtomobiliste; 17,00: Glasba in šport; 18,35: Vaši izbranci; 20,35: Sama glasba; 21,35: Evropa poje.

III. program

17,05: Bachove skladbe; 17,25: Vitaliano Brancati: «Questo matrimonio non si deve fare»; 19,00: Angleška glasba srednjega veka; 19,15: Likovna umetnost; 19,40: Vsakovečerni koncert; 20,30: Revija revij; 20,40: C.Ph.E. Bach: «Dvojni koncert za čembalo, klavir in orkester»; 21,20: Čajkovskega opera «Pikova dama».

Ital. televizija

10,15: Kmetijska oddaja; 17,00: Sportni dogodek; 18,30: Program za najmlajše; 19,20: «Zlata poroka» — farsa; 20,15: Sportni dnevnik; 20,30: Dnevnik; 21,05: A. Dumas: «Il cavaliere di Maison Rouge»; 21,55: Evropsko prvenstvo diletantov; 22,45: Sportna nedelja in dnevnik.

DRUGI KANAL

18,00: Dreiser: «Ameriška tragedija» — četrto nadaljevanje; 19,20: Rotocalchi in poltrona; 21,05: Dnevnik; 21,15: Poletno veselje; 22,20: Borba proti gangsterju Al Caponeju.

PONEDELJEK 29. JULIJA 1963

18,00 Program za najmlajše; 20,00: Sport; 20,30: Dnevnik; 21,05: Winston Churchill: Neustrašena leta (od Tripolija do Sicilije); 21,55: TV priredba: «Zadnja tekma»; 22,20: Simfonični koncert; 23,05: Dnevnik.

DRUGI KANAL

21,05: Dnevnik; 21,15: G. Schehade: «Potovanje»; 23,15: Sportne vesti.

Hitra popravila in prodaja TV aparatov pralnih strojev elektrogospodinjskih predmetov

Radio TREVISAN
Trst, Via S. Nicolò 21, tel. 24-018
Popravila: Via delle Milizie 3, telefon štev. 76-276

KONFEKCIJSKA TRGOVINA
PITASSI
GORICA ☆ Verdijev korzo
nadaljuje
z razprodajo
vsega poletnega blaga
po zelo nizkih cenah
! !

Najtanjša ura, kar jih je - milimetrska -

SUPER ŠVICARSKE MARKE

"DARWIL"

SUPER THIN — LUIS D'OR

ŠPORT ŠPORT

TEDEN DNI PO ITALIJANSKEM PRVENSTVU

Uspehi domačih atletov

Bronasta kolajna za Daneluttija in Skabarjevo - Buffon razočaral

Državno atletsko prvenstvo, ki se je končalo v našem mestu pred tednom dni je poleg organizacijskih zmogljivosti domačih funkcionarjev predstavljalo tudi za atlete iz naše dežele važen izpit. Atletska sezona v Trstu do prvih dni julija, dokler stadion ni bil dokončan, se sploh ni začela in razumljivo je, da je to v veliki meri vplivalo na formo domačih atletov, posebno še tržaških. Prav zaradi tega so nekateri dosegli norme za nastop na tem tekmovanju šele v skrajnem času, nekaterim atletom, ki jim je manjkalo le nekaj centimetrov ali desetink sekunde, pa so le dovolili nastop.

Največ upanja na dobre uspehe sta dajala Videmčana Danelutti in Buffon. Buffon, kot kaže skromni met 15.08 v metu krogle, res ni bil v formi, njegova stagnacija in celo nazadovanje pa povzročata skrb, ker so strokovnjaki za letos pričakovali že na državnem prvenstvu znamke blizu 16 m. Kaj je vzrok tej stvari si ne znamo razložiti. Je to le trenutno nerazpoloženje ali je Buffon že blizu svojih zmogljivosti? Drugi «as» furlanske atletike, dolgoprogaš Danelutti, je jasno pokazal, da je najbolj primeren za tek čez zapreke. V konkurenci atletov, ki imajo na dolgih progah boljše čase, je Danelutti dokazal, da je njegova tehnika premagovanja ovir res odlična. Njegov razmeroma slab čas prištejemo lahko samo trenutnemu nerazpoloženju. V začetku proge je bil tekač v hudi krizi, finiš, ki ga je privedel do tretjega mesta, pa je bil izreden in je sprožil val navdušenja.

Enega do sedaj največjih uspehov je dosegla na domačih tleh metalka kopja Marcella Skabar. Pred 4 do 5 leti je bila Tržačanka sicer že mladinska rekorderka in prvakinja, njeni meti pa so postajali vedno krajši in kazalo je, da za Ginnastico Triestino ne bo več požela posebnih uspehov. Na državnem prvenstvu je njeno kopje poletelo do 37.60 metrov! To je bil osebni rekord in 3. mesto. Do bronaste kolajne je prišel tudi Rossetti iz Tržiča, vendar smo z njegovim rezultatom razočarani. Atlet je morda edini, ki dokaj dobro obvlada tehniko skakanja s fiberglasovo palico, vendar mu tudi to ni pomagalo, da bi poletel više od 400 cm.

Dva najboljša domača sprinterja Morsut in Tassini sta tekla po pričakovanju. Morsut, ki je specialist na 100 m, je dosegel najprej 11"2, v polfinalu pa 11". Tassini je izpadel že v predtekmovanju, srečo pa je imel, da je nastopil z najmočnejšimi v državi, ki so mu omogočili, da je dosegel čas 22"3 in izenačil osebni rekord. Tudi sprinter Loru iz Tržiča je dosegel lep uspeh. V predtekih je nastopil skupaj z dvema najhitrejšima in se kljub temu le za las ni uvrstil v finale. Njegov čas 49"1 (prejšnji rekord 49"8) je res zelo dober in res škoda je, da Loru ni mogel še enkrat poskusiti sreče v finalu.

Od boljših rezultatov domačih atletov velja omeniti skok v daljino 5.39 Giamperlattijeve, ki predstavlja nov deželni rekord in tudi moški štafeti 4 x 100 Ginnastice Triestine in Udinese, ki sta se v močni konkurenci znašli in dosegli res dobre čase 43"5 in 43"3.

Spomnimo se lahko še, da so kar trije državni prvaki iz naše dežele. Za klub Fiamme oro iz Padove pa nastopajo le, ker tam služijo vojaški rok. Ti so Boschini, ki je daleč najboljši v metu kladiva, Tomaello in Rosso, člana štafete 4 x 100 m.

Odbojkarski odsek
ŠPORTNEGA ZDRUŽENJA
BOR
vabi člane moške ekipe, da se zbero
JUTRI V PONEDELJEK
OB 6.45
na avtobusni postaji

Na Madžarskem

Uspešni nastopi moške in ženske juniorske reprezentance Italije v košarki

BUDIMPEŠTA, 27. — V nadaljevanju madžarske turneje sta moška in ženska juniorska košarkarska reprezentanca Italije zabeležili dve zmagi.

Italijanke so premagale ekipo juniork Kecskemeta 60:53 šele po podaljšku igre, ker se je ta v regularnem času končala neodločeno 51:51. V prvem polčasu so bile italijanske mladinke v vodstvu za 1 točko razlike.

Juniorji Italije so se bolje obnesli. Domačine, prav tako iz Kecskemeta so gladko odpravili v razmerju 85:54. V prvem polčasu je bilo stanje 37:21 v korist italijanskih gostov.

MEDNARODNI BOKS

Nocoj v Kopru nastop Nemečka (ČSSR) (olimp. prvak)

Nocoj ob 20.30 bo na Titovem trgu v Kopru zanimiv dvoboj v boksu, na katerem bodo nastopili olimpijski prvak Nemeček (CSSR), Prešeren, Weiner, Pivk, Hribar in drugi.

Na sporedu je dvoboj med Lokomotivo iz Češkoslovaške in ljubljanskim Odredom.

Danila Kumarjeva

(Nadaljevanje s 3. strani)

partijka. Ko je živela že v ilegali, je postala kurirka pokojnega Dušana Kraigherja. Ves čas pa si je želela postati partizanka. Leta 1942 se ji je želja izpolnila. Prišla je za bolničarko k Tomšičem. Zdaj že davno ni bila več Danila. Imenovali so jo Andrejo. Leta 1943 je bila borka in politdelegat, naslednjo pomlad pa namestnik politkomisarja čete. Pri Litiji so njeno četo Nemci popolnoma obkolili. Komandir je padel. Več dni si partizani niso mogli privoščiti spanja, več dni že niso imeli ničesar za pod zob. Vsi so se obračali na Andrejo. Enaindvajsetletno dekle je moralo iz nemogočega napraviti mogoče in to je Andreja tudi storila. Varno je izpeljala moštvo iz obroča Nemcev in ga pripeljala na zborno mesto. Ko pa je bila nevarnost za njimi, se je od onemoglosti nezavestna zgrudila.

Ob razpadu italijanske vojske je bila že namestnik politkomisarja bataljona, pomagala je razoroževati fašiste v Dolenji vasi pri Ribnici. Vse to je bila igrača proti tistemu, kar je prihajalo: proti nemškim jurišem in hajkam, proti borbam z Nemci, proti obkoljevanju in prodorom. To, kar je prihajalo, je bila doba hudih spopadov s Švabi in z njihovimi opričniki rupnikovci. Nemci so prodrli skozi naše čete pri Rakeku. Andreja, ranjena v nogo, je pomagala prenašati ranjene tovariše na varno. Ko so Tomšiči odšli na Primorsko, je vsa srečna našla tam očeta in mater. Očka, Andrej Kumar, je bil borec, sedeminštiridesetletna mati pa je bila partizanska pri tehniki. Tudi brat Adrijan se je boril v naših vrstah.

Potem so jo poslali kot aktivistko na Gorenjsko. Pri novem delu na Gorenjskem se je takoj vživela v terenske prilike. S seboj je prinesla prekaljenost stare borke, redoljubnost in natančnost iz dežele, v kateri je zrastla, ter odkritost, živahnost in širokosrčnost slovenskega juga. Na gorenjskem terenu je Andreja postala članica tajništva Pokrajinskega odbora AFZ. Ko se je v mraku vračala od Martinjega vrha po cesti proti Škofji Loki, je postala ob grobu, kjer je ležal padli partizan. Beli so predobro vedeli, kje se ljudje ustavljajo, kje molijo matere in prisegajo mladi maščevanje. Iz gozda za njenim hrbtom se je usula toča svinčenk. Drobno svinčeno zrnce se je zahrbtno zarilo globoko v njeno telo. Andreja je padla. Kri je tekla iz majhne rane. Hrabra borka se ni mogla braniti. To so videli tudi izdajalci. Prilezli so iz svojih skrivališč. Nad na pol mrtvim dekletom so se hoteli maščevati za vse izgube, ki so jim jih prizadejali partizani.

Težko je pisati o njihovem početju. Toda naj bo še enkrat napisano, kaj so delali ti zločinci z našimi dekleti.

Andrejo so najprej do kraja pobili, potem so ji sezuli čevlje, dvignili so ji krilo, ji razkoračili že mrtve noge in jo razgaljeno pustili ležati nekaj dni.

Ali so sramotili Andrejo? Ali so Andrejo razgalili?

Tisti, ki so barantali z materinstvom in družinskim življenjem, so s tem dejanjem ponovno osramotili in razgalili sami sebe. Andreja je ostala taka, kot je bila v življenju: čista, nesebična borka, pripravljena na vsako žrtev za zmago delovnega ljudstva nad njegovimi zatiralci. Vsi, ki so jo poznali in delali z njo, govore tako o njej.

Velika vrzel je zazijala za njo. Andreja človek, Andreja tovariš, Andreja delavka, Andreja borka je mrtva obležala v zemlji poleg partizanske gomile, ob kateri je padla.

Še v času, ko so tam okoli divjali domobranci in Nemci, je bil njen grob vsak dan prepoln rož in zelenja.

Na Humu so imeli shod

(Nadaljevanje s 3. strani)

glas ogovarjala in vlekla za rokav. Mati pa, kot je ne bi slišala, je še vedno nabirala očenaš za očenašem za vse težave in slabosti, ki pretijo hčerki v širokem svetu.

«Mama, pojdi,» je Tonka vztrajala in jo skoraj potiskala k vratom. Pri vhodu je stopical Tonac, a se v hipu ustavil in Tino malce v zadregi nagovoril: «Mati, preveč ste zahtevali od boga ,ko ste toliko molili.»

«Nikdar ne preveč, Tonac, nikdar, ko pa imamo vsega tako po malem.»

«Pojdi se odžejat, da nas ne bo na poti stiskalo v grlu,» je Tonac napeljeval z besedo in koraki proti lipam.

Za cerkvijo je šumelo kot v panju. Krošnjar, ki je imel ob zidu, je kot meh nategoval usta in ponujal, ponujal skoraj vse zastonj. Tisti, ki so imeli nekaj v žepu, so si pogumno ogledovali kramo, drugi pa so ostali bolj od zadaj in pasli oči.

Tonac je potegnil Tonko bliže h štantu. Hotel ji je izbrati nekaj dobrega, saj ji danes prvič kupuje. Držal se je pokonci kot smreka in obraz mu je bil svečan kot tantu, ki na shodu izbira dekle.

Na trati je razposajeno odmeval smeh, pogledi fantov so švigali, se lovili v noge, krila in bluze, se slednjič ustavili pri očeh in jih spraševali: «Me maraš?» Če se je dekle sramežljivo nesmehnilo, je bilo to isto, kot bi rekla: «Da!» Tudi Tonka je tako storila in odhajala potlej od štanta z zavitkom kolačev.

Ljudje so v gručah posedali po travi, razvezovali cule in zlagali prigrizek na rute in od vseh strani klicali Pepco, ki je ob vozu pridno točila. Prešeren smeh se je od cerkvenih zidov in čeri v bregu odbijal v dolino in prav tako je valovila od brega navzdol otožna pesem:

«Božime moje diete,
pustim te an grem po sviete...»

Oglasila se je tudi harmonika. Petje, godba, vriski in pesem so se stapljali v en sam glas, čim bolj se je dan nagibal k večeru. Zdaj je čas neprizanesljivo tekel. Sonce se je naglo spuščalo za obzorje. Na Hum je padla tema, iz katere so se medlo odbijale le lipe in zvonik.

(Odlomek iz še neobjavljenega spisa «Sence pod Matajurjem»)

★ HOTEL
★ TURIST
★ LJUBLJANA
Dalmatinova 13. tel. 37-110
Hotel ima moderna ležišča, dobro kuhinjo in zmerne cene

TORKLAM

HOTEL «ADRIA» ANKARAN
Telefon 741-12
nudi gostom v sodobno preurejenih prostorih prvovrstno hrano in izbrane pijače — Spoštovanim gostom priporočamo tudi restavracijo «LAZARET»

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
vzdržuje z modernimi tovorno potniškimi ladjami
redno progo Jadran-Južna Amerika — via Zahodna Afrika (Rijeka Split, Napoli, Genova, Marseille, Casablanca, Dakar, Conakry, Takoradi, Tema, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires)
redno linijo okoli sveta (iz Jadrana v Indijo, Indonezijo, Japonsko, ZDA — Zahodna obala sredozemske luke)
TER NUDI
ladijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8000 do 18.000 ton nosilnosti.
Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja «Splošna plovba» Piran, Župančičeva ulica 24, in na naše agente po vsem svetu.
Telegrami: Plovba Piran Telexi: 035—22, 035—23
Telefoni: 72-170 do 72-177

ribja RESTAVRACIJA KOPER
RIBE SPECIALITETE DRUGE JEDI
PRISTNA DOMAČA VINA
ZMERNE CENE HITRA POSTREŽBA
NASPROTI KAVARNE «LOZA»

«TAP» TURISTIČNA AGENCIJA PRIMORSKE
poslovnega združenja gostinskih in turističnih podjetij okraja Koper, priporoča svoje agencije in menjalnice v Kopru, Sežani, Kozini, Škofijah, Hrvatinih, Izoli, Portorožu, Piranu in hoteli na Primorskem

Hotel restavracija «LUCIJA» v Portorožu
vabi na odlično kuhinjo in izbrane pijače
OBIŠČITE NAŠ NOČNI BAR V PIRANU, ODPRT JE VSAK DAN OD 23. URE DALJE. — MEDNARODNI ARTISTIČNI PROGRAM

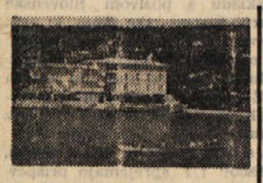

Hotel Central Portorož
tel. 6138.
s svojo edinstveno lego ob morju nudi prijetno letovanje. Prvorazredna kuhinja. Istrske specialitete
Dnevno godba in ples

KRANJSKA GORA
(810 m. nad morjem)
HOTEL ERIKA tel. 855
HOTEL RAZOR tel. 828
DOM V PLANICI tel. 818
Za prijeten letni oddih, vključite v program Vaših izletov tudi obisk KRANJSKE GORE

HOTEL PALACE PORTOROŽ

priporoča svojim gostom termalne morske kopeli v novih termah

OBIŠČITE NAJLEPŠE PODZEMSKO ČUDO NA SVETU
POSTOJNSKO JAMO
Obiski vsak dan ob 8.30, 10.30, 13.30, 16. in 18. uri.
Izredni obiski po dogovoru z upravo

Hotel TRIGLAV Koper
Telef. 16 - Prvorazredna restavracija, udobne sobe, terasa, zimski vrt, nočni bar s programom. - Priporočamo svoje obrate Giusterno z olimpijskim bazenom in restavracijo «Rižana», s specialitetami, postrvmi in rečnimi raki

«AVTOPROMET» - Gorica
nudi potnikom in turistom prijeten in hiter prevoz z avtobusi od vznožja Triglava do Jadrana ter vrši tudi vse vrste tovornih služnosti.

HOTEL «JELOVICA» - BLED - TEL. 316

HOTEL «ZORA» IZOLA
s svojim obratom «BELVEDERE» nad Izolo priporoča novi MOTEL restavracijo in avtokamping

☆ PARK HOTEL GORICA
NOVA GORICA, nudi udobne sobe po zmernih cenah. Prvorazredna kuhinja - Ples v četrtek, Ples vsak dan razen ponedeljka.

BLED vabi
Hoteli ob jezeru, obnovljeni blejski grad z restavracijo, festivali, dnevna glasba in ples, pravljične izletniške točke in druga razvedrila ter čolnarjenje po jezeru

HOTEL „SLON"
LJUBLJANA Titova 10, tel. 20644, 20645 (Jugoslavija)
Opozarjamo spoštovano javnost na naše usluge, ki jih nudimo v kletni restavraciji, kjer si lahko postrežete s hladnimi in toplimi malicami, kosilom in večerjo iz domačih specialitet po zelo pristopnih cenah.
Hotel Vam nudi 177 modernih ležišč. V moderno urejeni hotelski restavraciji Vam nudimo vse domače in tuje specialitete. Dnevno večerni koncert v kavarni. V nočnem BARU se lahko vsak večer zabavate ob prijetnih zvokih in mednarodnem artističnem programu.
Sprejemamo rezervacije za manjše in večje družbe, Telefon 20-641-44.

HOTEL «VIPAVA» V VIPAVI SE PRIPOROČA

GRAND HOTEL TOPLICE
BLED Telef. 222, 223, 224
odprto celo leto, lastno kopališče s čolni, termalno kopališče. Pred in po sezoni znižane cene

Obiščite znana zdravilišča v Sloveniji
ROGAŠKA SLATINA — zdravi bolezni želodca in prebavil
DOBRNA — zdravi ženske bolezni
LAŠKO — specialno za rehabilitacijo invalidov
Informacije pri Turističnih uradih ali upravah zdravilišč omenjenih krajev. Cena pensiona 1800-2400 dinarjev.

Gostilna «Maček»
LJUBLJANA,
Cankarjevo nabrežje 15-17
Vas vabi na razne primorske in druge specialitete ter se priporoča za cenjeni obisk!

PARK HOTEL - BLED
Telef. 284, 338 · 200 ležišč, restavracija, kavarna, nočni bar, plesna dvorana «Kazino» - Penzion za mladinske grupe a 1610 dinarjev skozi celo sezono.

Vodilno turistično in avtobusno podjetje v Sloveniji
KOMPAS
Generalna direkcija v Ljubljani, Dvorzakova 1; poslovalnice v Mariboru, Celju, Sentilu, Ljubljani (tri poslovalnice), na Bledu, Jesenicah, v Postojni, Kopru, Sežani, Fernetičih, Piranu, Portorožu, Opatiji, Sisku, Zagrebu in Dubrovniku
KOMPAS izvršuje vse vrste turističnih uslug — stalna krožna potovanja z avtobusi po Jugoslaviji — v vsaki poslovalnici MENJALNICA tujih valut

Hotel BELLEVUE
LJUBLJANA
priporoča cenjenim gostom domačo in mednarodno kuhinjo — Terasa — Vrt

Hotel «KRIM» - Bled
Telef. 415 in 419 · Se tako zahtevnim gostom postrežemo z domačimi in tujimi jedmi — Izbor pristnih vin — Udobno opremljene sobe.

GRAND HOTEL UNION
LJUBLJANA, Miklošičeva št. 1
Tel. 20-750, 21-742
Nudi vse gostinske usluge po zmernih cenah ter se priporoča za cenjeni obisk

JOŽE VERGAN:

Od MAREZIG do MADRIDA

25.

«Nimam je,» sem jim rekel. «Ne vem, ali sem jo zgubil na poti ali sem jo pozabil doma.» Pokazal sem jim vojaško odpustnico.

«Bene!» so rekli. Pobrali so nama kavo in si izpisali najini imeni in druge podatke.

«Za zdaj idita, ostalo izvesta na sodišču!» so še dodali.

In tako sva capljala spet 60 kilometrov proti domu, nepresprana, na smrt utrujena, brez kave in brez ficka v žepu. Kmalu sva dohitela Zoro. Tudi ona je imela solzne oči.

V Popetre smo prišli proti jutru. Pred vasjo sem se ustavil. Regino sem prosil, naj gre v vas in poizve, če so tam karabinerji. Če so v vasi, naj ostane kar tam, če jih pa ni, naj mi pride naproti.

Čez četrt ure se je prikazala in rekla, da jih ni. Bili so pa v sredo in so pri nas nekaj robantili.

Doma sem dobil mater. Jokala je in mi hlipaje pravila:

«Bepo moj! V sredo so te spet iskali. Kar divjali so, ker te niso našli. Rekli so, da te morajo dobiti živega ali mrtvega, in če jim boš skušal bežati, da te ustrelijo kot psa!»

«Še nekaj dni potrpite, mama,» sem jo tolažil, «v najkrajšem času se odpravim k bratoma v Francijo.»

«Pazi se le, da te že prej ne dobijo ti psi!»

Bil sem lačen ko volk. Pogledal sem proti ognjišču. Mama je uganila moje misli.

«Vse te dni te je čakala večerja. V tistemle loncu je nekaj zate.»

Odkril sem lonec.

«Kaj pa imaš dobrega?» je vprašala Regina.

«Samo požganko.»

Nikdar nisem maral požganke, rajši sem otepal suh kruh, toda gladež in stradež napravi tudi iz najslabše jedi poslastico.

Tudi Regina se ni branila tisti dan požganke in na mah je bil lonec prazen.

Potem sem vzel plahto in šel spat na pokopališče. Regino pa sem prosil, naj me obvesti, če bo v vasi kaj novega. Zaspal sem kakor ubit. Ob dveh popoldne me je Regina zbudila. Vprašal sem jo, če je kaj novega.

«Je,» mi je rekla smeje in mi dala sijajno kosilo in povrh še polič vina.

Kasneje sem šel v gostilno. V posebni sobi v prvem nadstropju je bilo zbranih kakih dvajset fantov. Prepevali so slovenske pesmi. Sedel sem mednje. Nenadoma je prihitela po stopnicah Zora in mi razburjena rekla:

«Beži, Jože, beži! Spodaj so karabinerji!»

Planil sem pokonci, skočil skoz okno in jo ucvrl iz vasi.

Pred gostilno sta bila dva karabinerja. Morala sta me opaziti, a ker sta bila samo dva, jima menda ni dišalo, da bi se spustila za mano. Delala sta se, kakor da se zame ne menita.

Ko sta odšla iz vasi, sem se vrnil v gostilno in se pridružil fantom.

Mirno sem prepeval z njimi, zakaj na vseh štirih koncih vasi sem imel ljudi, ki so me stalno obveščali, če mi je pretila kaka nevarnost.

Nenadoma se je pojavil v sobi fašist Simonič iz Trsta.

«Ni prav, kar delaš,» mi je rekel in me prijel za srajco. Jaz sem se sunkoma obrnil, ga zgrabil za vrat in treščil po stopnicah, da se je zakotalil do pritličja. Ker pa je tudi spodaj robantil in mi žugal, sem skočil za njim in ga neusmiljeno premikastil. Rešili so ga šele domačini, ki so ga odpeljali stran. Tedaj se je pojavil poleg mene še drug fašist, Jože Karlovič, sin ovaduha Ivana, s fašistično značko na prsih. To me je tako razdražilo, da sem planil k njemu, mu strgal značko s prsi, jo vrgel na tla in pohodil. Fašist je z odprtimi usti preplašeno strmel vame, rekel pa ni ne bele ne črne.

V avgustu je bil v gostilni pri Križmanu pri Sv. Antonu ples. Nisem nameraval iti na ples. Rad bi se samo sestal s tovariši iz Cežarjev in sem stopil v gostilno na kozarec vina. Komaj sem napravil prvi požirek, že sta se pojavila pred mano dva fašista v uniformi, z njima pa še nekaj sumljivih civilistov. Karmelo Jakomin, mi je rekel, naj vstanem, ker želi govoriti z menoj. Odpeljali so me kakih 20 metrov od gostilne. Iznenada pa je Jakomin potegnil pištolo in zavpil:

«Alto le mani!»

Bliskovito sem premislil, planil na fašista, mu iztrgal pištolo iz rok, jo nameril na drugega, razorožil še tega in se pognal z obema pištolama v beg. Vedel sem, da so v bližini še karabinerji in drugi fašisti.

Kmalu so se pognali za menoj. Ker so pa vedeli da imam dve pištoli, so napredovali le previdno in sem jim z lahkoto zbežal.

Moj položaj pa je postajal čedalje hujši. Kljub temu sem opravil svojo dolžnost. Organiziral sem vseh deset trojk. Za vsako je odgovarjal posebem tovariš, in sicer: za Gabrovico Viktor Ivančič, za Kubed Mirko Dareš, za Gračišče Anton Franca, za Tuljake Ivan Tuljak, za Butare Ivan Šuklen, za Trebeše Ivan Rohak, za Zabavlje Štefan Jerman, za Kavaliče Ivan Černac, za Lopar Anton Dobrinja, za Popetre Karel Rozman.

Seznam sem izročil tovarišu Pobegi. Hkrati sem mu orisal razmere v svojem področju in mu pojasnil svoj težki položaj. Prosil sem ga tudi, naj ukrene vse potrebno, da lahko čimprej zapustim Istro.

Pobega mi je pojasnil, da je že vse pripravil in 20. septembra 1933 lahko odpotujem.

Do nameravanega odhoda mi je ostalo še dvajset dni. V tem času sem obiskal še enkrat vse trojke in jim naznanil, da odpotujem, obiskoval pa da jih bo poslej drug tovariš, ki jim bo nosil propagandni material in jim dajal zmernice za nadaljnje delo.

Kasneje sem dobil poziv, naj se zglasim pri Benjaminu v Čežarjih. Tam sem izvedel, da pričakuje vsak čas moj potni list in 700 lir iz Trsta. Naposled sva se zmenila, da odpotujem 19. septembra zvečer.

BEG V JUGOSLAVIJO

19. IX. sem se postavljal od domačih. Za ta dan so pripravili boljše kosilo in postavili na mizo tudi nekaj vina. Bilo je kakor na pogrebščini; nobenemu ni šla jed v slast in besede so se vsem le mukoma trgale in ust. Ko sem jim ob slovesu stiskal roke, so vsi jokali. Najtežje je bilo slovo od bolnega brata. Že štiri leta je bolehal za tuberkulozo in oba sva dobro vedela, da se nikoli več ne bova videla. Krčevito me je stisnil k sebi in mi podaril kozarček z ročico. Ta me je spremljal poslej na vsej moji trnovi poti po Jugoslaviji, Avstriji, Češkoslovaški, po Nemčiji, Švici, Franciji in Španiji. Delal sem se pogumnega in sem zadrževal solze, toda v grlu me je nekaj stisnilo, da nisem mogel spregovoriti besede. Sunkoma sem se obrnil in naglo odšel.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6 - II. TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica S. Pellico 1-II, Tel. 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — NAROČNINA: mesečno 850 lir, letna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT DZS, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-I, telef. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603-86 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 100, finančno-upravni 150, osmrtnice 120 lir. — Mali oglas 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi. — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst